

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 23 april 2012*§ 3 Interpellation om smygprivatiseringen för att slippa betala för marknadsvärdet (nr 2011:42)*

Anförande nr 1

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 2

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): Inte speciellt förvånande för Sten Nordin kan jag säga att jag inte är nöjd med svaret. Jag tycker inte att ni har svarat ordentligt på frågorna, utan det är som vanligt när det gäller privatiseringar lite svepande svar.

Det handlar om bisysslor. Detta är en person som har arbetat samtidigt som hon har haft ett eget företag och raggat brukare. Nu talar vi om människor som är beviljade LSS. Hon har alltså raggat brukare för att sedan kunna starta ett eget företag. Jag tycker att det är djupt oetiskt. Jag skulle vilja veta, Sten, om ni kommer att införa regler som förhindrar ett sådant här oetiskt uppförande.

Anförande nr 3

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Till skillnad från Ann-Margarethe Livh tänker inte jag agera domstol mot en enskild före detta anställd. Det som jag konstaterar i mitt svar efter kontakter med den ansvariga fastighetsförvaltningen – för det är där ansvaret ligger – är att detta inte är någon verksamhetsövergång. Det är just frågan om bisyssla som är nyckelfrågan. Så är det. Där har naturligtvis ytterst stadsdelsdirektören att övervaka att ingen personal ägnar sig åt bisysslor som är olämpliga mätt mot det uppdrag man har i staden. Inte minst jag, som ytterst ansvarig i denna stad, tycker att det är oerhört viktigt att man upprätthåller detta.

Nu har man från stadsdelens sida sagt att man inte har bedömt att den aktuella personen har brutit mot reglerna om bisyssla. Uttryck som att man har raggat och allt vad man har ägnat sig åt får stå för Ann-Margarethe Livh när hon väljer att uttrycka sig på det sättet och att döma i detta fall.

Beskedet från mig är att vi har tydliga regler om vad som är tillåten och otillåten bisyssla. Det är upp till våra chefer och förvaltningschefer att tillse att dessa efterlevs.

Anförande nr 4

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): Jag skulle kunna använda ännu grövre ord än ragga i det här fallet, för jag tycker att detta är ett oförskämt agerande. Jag tycker inte att du, Sten, som finansborgarråd i staden ska skicka ansvaret nedåt till en förvaltningschef. Det här är regler som ska gälla för alla anställda i hela staden. Man ska inte samtidigt som man arbetar kunna starta ett eget bolag med syfte att ta över

de brukare som man arbetar med. Jag tycker att det är djupt oetiskt, och jag tycker absolut att det är en fråga för finansborgarrådet och inte bara för en enskild förvaltningschef.

Samtidigt tycker jag att även nästa fråga är dåligt utredd. Staden får ingen ersättning för detta. Jag tycker att de privatiseringar som ni håller på med har underminerat verksamheten i staden. Så är det naturligtvis. Men om ni nu ska göra det ska ni i alla fall göra det på ett sjyst sätt, och ni ska se till att få ersättning för de verksamheter som säljs eller som läggs ut. Hur kan du försvara, Sten, att ni här har en verksamhet som läggs ut eller som i princip säljs fast ni inte får några inkomster? Tycker du att det är okej?

Anförande nr 5

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Ann-Margarethe Livh får väl ändå bestämma sig för vilken anfallslinje det är som ska gälla. Antingen har vi en person som har ägnat sig åt, enligt Ann-Margarethe Livh, otillåten bisyssla och startat ett företag som sedan har tagit över brukarna och fått dem att gå till detta företag, eller också är det stadsdelen som har ägnat sig åt en smygprivatisering. Man kan inte göra båda delar; det blir väldigt konstigt.

Som Ann-Margarethe Livh har konstaterat många gånger i den här salen vill vi ha mångfald och valfrihet. Det smyger vi inte med direkt, och därför är vi också beredda att använda oss av enskilda alternativ och låta kommunala verksamheter övergå till privat drift med bibehållen finansiering och kvalitetskontroll från staden. Det är ingenting vi smyger med.

I det här fallet är det inte en verksamhetsövergång. Det kan ske på tre sätt i dag: upphandling, upphandling genom LOV eller försäljning av verksamheter eftersom vi inte längre har avknoppning. I det här fallet har stadsdelen sagt upp sina kontrakt och i efterhand sålt några inventarier till bolaget. Men det har inte att göra med att man har sålt verksamheten. Verksamheten är från stadsdelens sida avvecklad, och det har uppstått ett nytt företag.

Om nu Ann-Margarethe Livh vill vara kritisk mot detta får hon välja, och bestämma sig för vad det är som har hänt egentligen. I mina ögon är det som har hänt att det har bildats ett nytt företag. Den person som har bildat det är anställd i staden. Stadsdelsförvaltningen har gjort en granskning och en bedömning av om detta har varit otillåten bisyssla. Den frågan har varit uppe på bordet och man har konstaterat att det inte är det. Brukarna har valt att gå över. Detta är också viktigt i ärendet: Brukarna har haft all möjlighet att stanna i kommunal regi om de skulle ha föredragit detta. Det är den information som jag har och som jag litar på. Och här har brukarna valt att gå till det nya företaget.

Anförande nr 6

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): Sten! Det är klart att man måste angripa detta från flera olika utgångspunkter eftersom det har begåtts flera olika fel. Det sista du sade tycker jag är speciellt upprörande: Brukarna kan välja att vara kvar i kommunal drift. Men vad ska de göra då? Detta är brukare inom LSS som har haft

denna personal i årtal. Vad ska de få höra? Ni kan välja att gå till Farsta eller någon annanstans. Ska man säga så? Det är självklart att brukarna följer med. Vem vill vara kvar i kommunal drift och flytta till Farsta? Jag höll på att säga Karlstad – och det vore kanske bättre än Farsta eftersom jag är från Karlstad själv! Det är fullständigt orimligt att tänka sig att brukarna ska göra ett sådant val.

Sedan finns det två andra stora fel. Det ena är det här med bisyssla, som jag tycker att ni inte alls tar på allvar. Man ska inte kunna jobba ett halvår i en verksamhet samtidigt som man jobbar för att ta över denna verksamhet. Det tycker jag är djupt illojalt mot arbetsgivaren. Det är ett angreppssätt som jag tycker är mycket allvarligt.

Visst kan man bestämma sig för att privatisera och lägga ut på entreprenad. Ni smyger naturligtvis inte med att ni vill privatisera. Av ideologiska skäl vill ni egentligen inte ha någonting i kommunal ägo eller några kommunala verksamheter. Men ni smyger med *hur* ni gör det; det är det jag säger. I det här fallet skulle ni, om ni verkligen ville privatisera på ett sjyst sätt, ha sett till att företaget hade betalat för detta. Men det slapp de, och kommunen förlorar pengar. För er är det totalt ligkiltigt om kommunen förlorar pengar bara ni når ert ideologiska mål, nämligen att privatisera. Jag tycker att det är en mycket dålig politik, Sten Nordin.

§ 5 Interpellation om snabba åtgärder vid brister inom äldreomsorgen (nr 2011:44)

Anförande nr 7

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 8

E i v o r K a r l s s o n (MP): Ordförande, ledamöter! Jag tackar för svaret. Jag skrev interpellationen när uppmärksamheten var som störst i den så kallade vårdskandalen med Carema och efter det att TV4 på våren hade gjort två granskningar av arbetsscheman för hemtjänstföretaget Carema i Farsta. Där framgick att de äldre inte fick den tid som de hade fått beviljad.

Jag frågade i interpellationen om det behövs en vassare organisation för utvärdering, kontroll och kvalitetsuppföljning. Svaret blev att det är stopp för nya centralupphandlingar i väntan på en ny lagstiftning och att man gör en översyn av hur upphandlingarna görs. Det ska dessutom bli en ny central enhet, står det i svaret, som bland annat ska fokusera på flera oanmälda inspektioner och uppföljning. Det ska bli en trygghetsinspektion i äldreomsorgen dit läkare och sköterskor knyts. Det är ett bra initiativ eftersom det behövs en utökad granskning av äldreomsorgen.

Men självgranskning är inte tillräckligt. Detta borde granskas av en oberoende part. Man borde ta vara på de uppföljningar som redan i dag finns och utveckla dem i första hand. Miljöpartiet tog upp detta vid äldrenämndens möte den 21/2 under ärende 7 – enhet för kvalitetsinspektioner – i form av ett särskilt uttalande. Vi skrev bland annat att inom stadens äldreomsorg förekommer dokumenterad uppföljning av många olika slag och på olika nivåer.

Vi tog upp sju exempel. Jag nämner bara några här. Stadsdelsförvaltningarna upprättar varje år verksamhetsuppföljningar av både den egna verksamheten och entreprenörernas. I stadsdelsnämndernas tertialrapporter och verksamhetsberättelser rapporteras värden på indikatorer och nyckeltal. Stadsdelarnas medicinskt ansvariga sjuksköterska rapporterar om avvikelser och upprättar patientsäkerhetsberättelser. Mer specifika synpunkter och klagomål från brukare och anhöriga kommer in via Tyck till om äldreomsorgen och Äldre direkt. Stadsdelsförvaltningarnas hantering av synpunkter och klagomål statistikförs och redovisas. Äldreförvaltningens äldreombudsman och äldreomsorgsinspektörer lämnar rapporter varje år. Det skulle ha varit en fördel, skriver Miljöpartiet, om äldreförvaltningen hade analyserat hur denna befintliga uppföljning fungerat. En sådan analys skulle visa vad som fungerar och vad som brister. Den borde ha legat som underlag för eventuella förändringar och kompletteringar, eventuellt i form av att inrätta en enhet för kvalitetsinspektionen.

Vi skrev också att den nya enheten har flera viktiga inslag som att man öppnar för möjligheten till oanmälda inspektionsbesök och att det går att göra anonyma anmälningar av missförhållanden. Vi skriver slutligen i vårt SU: Det borde i tjänstemannautlåtet konkret ha preciserats på vilket sätt förslaget om enhet för kvalitetsinspektionen bedöms förbättra den hittillsvarande uppföljningen inom stadens äldreomsorg. Så långt något om Miljöpartiets SU.

Det finns frågor, till exempel denna: Vad händer med funktionen äldreombudsmannen, som årligen har lämnat en mycket bra rapport till äldre nämnden? Äldreombudsmannen har också haft en utvärderande, oberoende funktion. Även äldreinspektören har haft en viktig funktion. Äldreinspektören har varit ute och granskat verksamheterna. Det är ännu inte känt hur stora ekonomiska medel som avsätts för funktionen trygghetsinspektören. Tar man pengarna från andra verksamheter eller tillsätter man nya medel?

I övrigt tycker jag att det är bra att den faktiska tid som personalen tillbringar hos äldre i hemtjänsten nu ska registreras från nästa årsskifte. Som jag inledde mitt anförande med att säga var det i Farsta som det våren 2011 framkom att de äldre inte fick den tid som de var beviljade. Därför är det välkommet att besöken ska registreras från årsskiftet.

Anförande nr 9

K a r i n R å g s j ö (V): Ordförande och Joakim Larsson! Vi har diskuterat det här under hösten. Interpellationen har legat ett tag, som alla andra interpellationer. Men det är lätt att komma in igen, för det som har hänt inom de riskkapitalbolag som detta handlar om fortsätter, tyvärr.

Ni brukar tala om värdegrund och valfrihet. Det är populära ord från den här talarstolen. När ni talar om valfrihet är det som om vi levde i Bullerbyn, där alla som vill satsa som privata entreprenörer – vi talar om stora, jättelika bolag med enorm avkastning runt hela världen – alltid har de äldres bästa framför ögonen i stället för att titta på vinstmaximering. Det här är som sagt superbolag. Vi talar om Rio, Vintertullen och Koppargården – ägda av antingen Carema eller Attendo. Det är inga små bolag, precis. Det är gigantiska bolag och koncerner. De vann många av de upphandlingar som gjordes i fjol. Just då kanske inte er tillsyn var på topp; det måste man väl ändå säga. Vi har stått i den här talarstolen och talat om detta tidigare. Det känns som om det är en never ending story. Det är lite tråkigt.

Så länge som man har dessa stora, enorma bolag med enorma möjligheter till advokater och så vidare är det svårt att göra stora ingripanden. Nu har ni fått släppa vissa enheter. Om vi tänker på Koppargården gick det långt innan det hände någonting. Det handlade om en enskild MAS som var hjältinna i det fallet och gjorde vad hon skulle. Man skulle önska att alla vågade göra det i Stockholms stad.

Vi är emot att denna vanvård av våra äldre förekommer på äldreboenden. Detta har skett under ganska lång period. Jag tycker inte riktigt att era svar är okej. Ni borde vara mer på er vakt. Jag tycker att ni ska vara det med dessa stora bolag. Om man dealar ut så mycket som ni har gjort inom äldreomsorgen måste man också ha en gigantisk kontrollinstans. Det saknas i Stockholms stad.

Om man tittar på exempelvis Vintertullen, som har varit en story hur länge som helst känns det som – i alla fall i tio år – har det förekommit vanvård under både Attendo, som blev valt, och med tidigare stora bolag som har haft hand om detta ställe.

Jag vill fortfarande fråga dig hur ni ska komma åt det här. Hur ska man göra verksamheten mer transparent? Hur ska det vara möjligt för dem som jobbar på de

ställen vi talar om, som ägs eller förvaltas av de stora bolagen, att gå ut och säga när de ser någonting som inte är bra och där de äldre far illa? Hur har ni tänkt er det, egentligen? Det är svårt att förstå det.

Anförande nr 10

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag tycker möjligen att den som har skrivit interpellationen är mer nöjd med svaret än föregående talare – Karin Rågsjö och Vänsterpartiet. Låt mig ändå nämna lite om vad som är det viktigaste i sammanhanget, vilket jag tror att också Karin Rågsjö borde fundera lite över.

Det viktigaste är omsorgen och kvalitetssäkringen. Det viktiga är omsorgen om våra äldre – att se till att vård och omsorg är av god kvalitet oavsett vem som utför den. Jag tror att detta är någonting som man behöver arbeta med i olika kommuner. Tillsyn kräver dels transparens, dels att man har en lika säker tillsyn oavsett om det är den kommunala enheten, en privat aktör eller en entreprenad. Man måste ha en uppföljning värd namnet även när det gäller egen verksamhet. Det har brustit på just Koppargården också under perioder då kommunen har haft omsorg i fastigheten. Det har varit en enhet med stora bekymmer under många år. Faktum är att när Koppargården lades ut för entreprenadupphandling 2007 var ett av skälen att man ville se om man kunde komma till rätta med en del av bekymren. Man sade från stadsdelens sida att det kommer att ta tid att reda ut en del av bekymren på enheten.

Vi kan aldrig acceptera vanvård. Vi kan heller aldrig acceptera enskilda händelser där det brister. Vi måste alltid, oavsett om det är en kommunal eller privat aktör, se till att vi har instrument som gör att vi kan komma till rätta med brister när de uppkommer. Då tror jag till skillnad från dig, Karin Rågsjö, att när det gäller det som nu är på gång i den centrala enheten för kvalitetsuppföljning kommer vi att kunna komplettera den avtalsuppföljning som redan sker i dag och som är intensiv. Men den har sina baksidor, och jag tror att vi med vår kvalitetsuppföljning kan komplettera detta på ett sätt som gör att vi får snabbare rådgivning och åtgärder när det faktiskt brister.

Faktum är att enheten kommer att kunna ta emot anonyma samtal från alla, oavsett om man jobbar i kommunen, i ett privat bolag eller någon annanstans eller om man är anhörig eller äldre. Man kan höra av sig till enheten, och den kan åka ut och se vad det är som brister trots att den inte är en tillsynsmyndighet. Enheten kan också fungera som bollplank, vilket jag tror i mångt och mycket kan behövas i vissa sammanhang när det brister. Jag tror att vi är på rätt väg i detta, och vi kompletterar den uppföljning som redan sker i dag.

Anförande nr 11

K a r i n R å g s j ö (V): Ordförande och Joakim! Det här fick gå väldigt långt. Det var inte så att det plötsligt uppdagades under någon månad, utan affären hade rullat i ett antal månader – kanske till och med år. Ni har haft makten sedan 2006. Jag kan tycka att ni borde ha inrättat denna kontrollfunktion för ganska länge sedan. Ni är väldigt naiva med de här stora bolagen, måste jag säga.

Jag tycker att man ska ha tillstånd på kommunala enheter också; det är en självklarhet. Man ska inte kunna vanvårda äldre. Men detta handlar om jättelika bolag som väntar på en stor avkastning för sina aktieägare. Det här ägs inte av familjen Svensson eller Karlsson, utan det är världsomspännande, enorma företag där aktieägarna förväntar sig vinsten. Då borde ni kanske fundera på att man skulle ha lite koll, inte sant?

Det är ungefär som om dessa bolag vore totalt vita – nästan någon sorts välgörenhetsföretag. Så har det verkligen inte varit. De använder sig av våra skattepengar för att göra vinst, helt enkelt.

Jag undrar förstås varför ni inte gjorde denna kontroll redan 2006, när ni drog i gång denna gigantiska upphandling av vår verksamhet – för den är verkligen gigantisk när man tittar på allt. Det är ju inte bara äldreomsorgen utan också komvux, sfi och you name it. Man borde ha haft mer kontroll. Jag tror att skattebetalarna skulle tycka att det vore jättebra så att våra skattepengar skeppas ut. Bolagen gör en vinst. De glömmer bort de äldre och cashar ut pengar i stället. Den kollen borde ni ha haft från början när det gäller den här typen av bolag, tycker jag.

Anförande nr 12

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! När det gäller diskussionen om företag och äldreomsorg och över huvud taget det faktum att man har släppt in entreprenörer som har bedrivit olika typer av verksamheter åt kommunen tycker jag möjligen att en del av debatten hör hemma i en annan tid då vi hade väldigt få alternativ. Jag tycker att framtiden ser bra och ljus ut, för det som diskussionen nu har hamnat i är hur vi ska kunna garantera att de äldre kan ha en betydande valfrihet.

Nu har du ställt en interpellation i den del som vi också ska debattera vid ett annat tillfälle. Det handlar om äldrepeng, där vi har möjlighet att låta den äldre de facto välja mellan olika typer av omsorg. Det är den äldre som ska avgöra om det är den ena eller den andra aktören som ska bedriva omsorgen. Då har vi kommit ett steg i rätt riktning. Vi är på väg dit. De facto har vi i dag lämnat ett system där vi tidigare upphandlade genom att pressa priserna. En del kommuner upphandlar fortfarande på det viset. Men det har vi lämnat i Stockholm. Vi har fasta vårdnivåer och fasta ersättningsnivåer för de äldre. När vi får in upphandlingsunderlagen handlar det om att man ska fylla anbuden med innehåll.

Men vi ser också – och jag har sett – att det är många mindre företag som känner att de under entreprenadupphandlingarna inte vinner just av skälen att de inte lägger vare sig tid eller resurser på anbudsförfarandet. De känner ändå att de har någonting att ge i form av äldreomsorg. Där tror jag att ett pengsystem, som vi kan ha parallellt med entreprenaderna i dag med privata aktörer som finns tillgängliga för de äldre och som kan komplettera kommunens olika äldreomsorgsenheter, är bra för de äldre. Då får de välja mellan olika utförare och olika aktörer.

Men man ska självfallet ifrågasättas oavsett om det brister i en kommunal eller en privat enhet eller om man inte uppfyller de krav och målsättningar som man måste ha när man bedriver omsorg. Men innan man kommer till ifrågasättandet kanske man också kan komma till rätta med en del problem, och det är där jag tror att den nya

enheten kommer att göra nytta också. Här besätter man enheter med personal som har Silviakompetens och olika kompetenser från olika lagstiftningsområden för att de med sin erfarenhet ska kunna lotsa enheter där brister uppträder. Jag tror att vi är på mycket god väg.

Anförande nr 13

K a r i n R å g s j ö (V): Ordförande och Joakim! Skadan är redan skedd när det gäller dem som bodde på Rio, Vintertullen och Koppargården. Detta borde ni ha dragit i gång direkt. Jag tycker att det är lite naivt.

Man kan fundera på vad valfrihet är. Det är jättebra med en viss valfrihet – absolut! Men det handlar inte om att jag som brukare får välja att få mer tid och mer personal där jag befinner mig. Det finns 100 utförare på Södermalm. 90-årige Kalle kanske har svårt att läsa igenom allt det finstilla som finns. Man kanske också kan fundera på om man blir informerad också om svagheterna hos de 100 utförarna. Jag har inte hittat någon sådan sida, måste jag säga, utan det är mer reklambroschyrer man ska läsa igenom.

Jag skulle önska att man hade en annan typ av valfrihetsdiskussion här. Detta är valfrihet för entreprenörerna mer än för dem som ska beställa tjänsterna. Valfrihet är att man kan duscha några gånger mer än vad staden säger. Valfrihet är att känna att det kommer *en* person till mig, som är gammal, och inte 17 personer. Detta är valfrihet.

Det vore intressant att veta vad värdet egentligen blir i slutändan av att kunna välja mellan 100 entreprenörer på Södermalm. Detta är inga små entreprenörer – det ser man om man tittar på vilka som har haft hand om de boenden som vi diskuterar. Det är stora entreprenörer. Det är inte så att små, familjedrivna enheter eller enheter som drivs av sjuksköterskor eller liknande har fått möjlighet att utveckla sin verksamhet. Om man tittar på olika boenden ser man att det är de stora bolagen som gäller – Attendo, Carema och så vidare. Det är de som har tagit hem avtalen. Det är de som har tjänat pengar på våra skattemedel och på att inte ta hand om våra äldre som de borde ha gjort.

Anförande nr 14

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag tycker att det är en ganska intressant diskussion som börjar uppdagas här igen. Det handlar nu plötsligt om hemtjänsten och det faktum att vi har flera företag att välja på i dag. Flera utförare för den äldre att välja på är av ondo, tycker Karin Rågsjö. Egentligen handlar det bara om att det behövs en utförare, och det är kommunen. Sedan handlar det om att valfrihet i stort sett bara ska gälla att man vill duscha i ett visst antal timmar, och då kan lika gärna kommunen utföra det!

I själva verket har vi lämnat det där för länge sedan, Karin Rågsjö. Vi kan inte ha ett system där kommunen står för all omsorg i den här staden. Där är Vänsterpartiet ensamt ute och cyklar just nu. Vi kommer aldrig tillbaka till en nivå där vi har *en* aktör. Oavsett vem det är kommer det inte att ske igen. Glöm de tankarna! Vi behöver självfallet uppföljning av de olika aktörer som finns. Vi behöver kvalitets-

säkring. Men vi behöver också många aktörer, för de äldre efterfrågar det. Titta på de indexundersökningar och de nöjdhetsundersökningar som görs! Se någon gång efter vad som står där! Man är nöjd med de förbättringar som man ser i det som valfriheten har givit. Man har möjligheter i dag att också välja bort. Den möjligheten har inte alltid funnits.

Jag håller med om att det kan bli nog så besvärande att få en lista på 100 stycken aktörer om man nu inte känner till dem. Självfallet kan det bli besvärande. Det vi kan göra från stadens sida är just att rangordna aktörerna utefter att man visar upp de olika nöjd-kund-index som har inkommit. Man följer upp människors synpunkter på enskilda aktörer så att det är lättare att välja. Så kan man göra från kommunens sida för att underlätta valet. Sedan kommer det alltid att finnas människor som har svårt att välja i sammanhanget av olika skäl.

Men det blir inte bättre av att vi återgår till ett system där kommunen är den enda aktören. Glöm de tankarna, för de tillhör en annan tid!

Anförande nr 15

J a c k i e N y l a n d e r (V): Ordförande och fullmäktige! Det låter på Joakim Larsson som om det är en tio-i-topp-lista som staden ska ordna här av de 161 aktörer som finns. Det är inte det vi talar om. Vi vill inte alls gå tillbaka till medeltiden. Det är inte heller det vi talar om.

Frågan är bara hur man ska kunna säkra att de äldre ska kunna fortsätta leva ett bra liv. Det är det vi är ute efter och inte någonting annat. Det är inte någon tio-i-topp-lista.

§ 6 Interpellation om trafikforskarens nedgörande kritik av spårvägsplaner i Stockholm (nr 2011:45)

Anförande nr 16

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Fru ordförande! Jag hänvisar till det utdelade svaret.

Anförande nr 17

J a n V a l e s k o g (S): Jag tackar så mycket för svaret. Jag måste säga rent allmänt att jag starkt uppskattar att man kan se en successiv tillnyktring hos Moderaterna när det gäller de fantasifulla spårvägsplaner som har diskuterats de senaste åren. Tonläget i svaret från borgarrådet Hamilton på interpellationen visar på en ökad insikt om problemen med en 40-miljardersinvestering i spårvagnar i Stockholms innerstad som bara ger 1 procents ökad kapacitet. Den mer realistiska verklighetsuppfattning som borgarrådet ger uttryck för uppskattar jag, även om det sannerligen har tagit sin tid.

Fortfarande har vi problemet att vi har ett mindre omdömesgillt trafiklandstingsråd som förfäktar dessa absurda idéer. Jag kan tyvärr också konstatera att Folkpartiet både i landstinget och i Stockholms stad inte heller har förstått problemet med att kasta bort pengar på spårvägsprojekt som inte ger den nödvändiga ökade kapacitet som vi så väl behöver och som självfallet kraftigt kommer att öka antalet olyckor. Inte minst kommer det också att stoppa alla andra kollektivtrafikinvesteringar under tio års tid.

Firma Fare-Wennerholm, som de kallas, som har drivit igenom frågan i landstinget har tyvärr ställt till en hel del problem under de senaste åren. Ju fortare de avlägsnas, desto bättre chanser finns att se till att vi kan få en verklig kapacitetsökning i form av en tunnelbaneutbyggnad. Det kan göra att Stockholm verkligen blir en världsstad värd namnet och att vi inte har det Kamomillastadperspektiv som har gällt under några år.

Det som bekymrar mig är att borgarrådet lägger hela frågan om var kollektivtrafikpengarna ska läggas helt och hållet på landstinget. I normalfallet borde kommunerna i Stockholms län kunna lita på sina politiska företrädare. Men problemet är att politikerna sedan flera år har förlorat fotfästet i spårvägsfrågan. Exemplet med 380 miljoner kronor i en infrastruktur som redan fungerar är inte speciellt smart, för att citera den förra landshövdingen när han uttalade sig om Spårväg City.

Att säga nej till all framtida utbyggnad av tunnelbanan är inte heller särskilt begåvat – inte heller att bluffa om resandetal, trafiksäkerhet, ekonomi, framkomlighetsfrågor och så vidare. Det är inte heller speciellt förtroendeingivande, och det är något som många moderata landstingspolitiker har sysslat med tidigare.

Mot den här bakgrunden kan man inte stoppa huvudet i sanden och hoppas på det bästa. Ulla Hamiltons partikamrater och en del kloka folkpartister i både Nacka och Solna har försökt agera mot dessa tokigheter. Men i Stockholm har allianspolitikerna

antingen försvarat spårvägsplanerna eller agerat som borgarrådet delvis gör i sitt interpellationssvar genom att säga: Det är inte mitt bord!

Frågor om bättre kollektivtrafik är faktiskt också trafikborgarrådets bord. Man kan inte hålla sig ifrån de strategiska frågorna genom att hänvisa till landstinget. Där fungerar inte den politiska ledningen, enligt min mening. Det råder en rejäl röra där. Vi har under de här åren i praktiken kunnat se tre direktörer på SL avgå på grund av en omöjlig, förvirrad politisk ledning på SL.

Flera landstingsmoderater och folkpartister har bromsat tunnelbaneutbyggnaden när det gäller projektet till Norra Stationsområdet. De har också nu ganska nyligen uttalat sig konkret i samband med utspelet om tunnelbana till Nacka, och de framstår inte som helt övertygade. Det största engagemanget, åtminstone på landstingsnivå hos firma Fare-Wennerholm, verkar i stället ligga i en lobbyorganisation för spårvagnar.

Det är viktigt att vi nu använder den expertis som finns på området och satsar på ökad framkomlighet i busstomnätet. Vi ska bygga ut tunnelbanan till Norra Stationsområdet och Nacka. Vi ska göra samhällsekonomiska analyser på kollektivtrafikprojekt som vi vill genomföra, och vi ska genomföra spårprojekt som ger verklig kapacitet och inte kasta bort pengar som man har gjort med Spårväg City i en redan fungerande infrastruktur.

Jag ska vara lite positiv på slutet och säga att jag uppskattar tillnyktringen. Jag hoppas även att borgarrådet Hamilton har det mer ambivalenta finansborgarrådet med sig i frågorna. Det borde vara enkelt att prioritera vilka kollektivtrafikprojekt som ska sättas i gång. De senaste åren har man mer eller mindre struntat i de samhällsekonomiska analyserna, men jag hoppas att den tiden är passerad och att vi nu får i gång de projekt i Stockholm som vi behöver för att vi ska bli en stad i världsklass.

Anförande nr 18

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Fru ordförande! Kära Janne! Jag kan försäkra dig att jag alltid har varit nykter i denna fråga, och jag kommer att fortsätta vara nykter. Det är nog därför du är lite frustrerad. Du kan inte dra alla över en kam i detta sammanhang. Du skulle så hemskt gärna vilja diskutera med Christer Wennerholm, men han finns just nu inte i det här huset.

Detta är en fråga som vi måste hantera på det sätt som jag beskriver i interpellationssvaret. Jag tycker att Jonas Eliasson och hans forskarkolleger på KTH är kloka personer. Jag har löpande kontakter och dialoger med dem när det gäller både kollektivtrafikutbyggnad och trängselskattefrågor och mycket annat som har med framkomligheten i Stockholm att göra. Det är bland annat därför som vi har tagit initiativ till denna stomlinje- och spårvägsutredning, som inte handlar om att man ska bygga ut spår över en natt i hela staden. Den handlar just om att bygga ut stomlinje med framför allt bussar baserat på vilken typ av kapacitet vi behöver just nu. På sikt, om det sedan visar sig att man behöver öka kapaciteten ännu mer, får man kanske satsa på spårvagnar. Men till att börja med handlar det om att säkra framkomligheten

när det gäller kollektivtrafik som framförs av bussar för att avlasta tunnelbanan, framför allt i innerstaden där det är trångt i tunnelbanan i dag.

Vi har aldrig av sagt oss en framtida utbyggnad av tunnelbanan. Det manifesterade vi också för en och en halv månad sedan eller så när vi tillsammans kallade till presskonferens – Stadshuset, landstinget, Nacka stad och Värmdö – för att tala om att nu är det dags att börja göra en förstudie när det gäller en utbyggnad av tunnelbanan till Nacka. Jag är helt övertygad om att vi måste jobba med dessa frågor på det sättet. Om vi ska kunna få en tillväxt i Stockholm som är hållbar är det jätteviktigt att vi jobbar med kollektivtrafikens utbyggnad jämsides med att se till att vi får fler bostäder och fler arbetsplatser i Stockholm.

Jag förstår att du är frustrerad över att du i denna fråga befinner dig i fel församling. Men du kan väl vara lite nöjd med att vi i alla fall kan kramas lite grann i frågan!

Anförande nr 19

J a n V a l e s k o g (S): Det sista måste jag uppfatta som att borgarrådet Hamilton och jag är helt överens om synen på firma Fare-Wennerholm. Det tycker jag är oerhört glädjande, och det vill jag jättegärna ha fört till protokollet – och det får jag ju också i och med att jag sade det. Vi ska inte diskutera historia, men det är naturligtvis enkelt för den som vill att lägga märke till tidigare tal i dessa frågor som finns nedtecknade från olika parter, inte minst från borgarrådet, och hur det ändå har svängt på ett positivt sätt. Jag har noterat detta, vilket jag också sade. Det är oerhört glädjande.

Vi kan verkligen hoppas att vi kan göra gemensam sak, uppenbarligen också mot landstingets mindre vederhäftiga politiker, och se till att vi menar allvar med satsningen på tunnelbana till Norra Station. Jag hoppas att borgarrådet är beredd att slåss för detta här också. Det vore fullständigt förödande att få en spårvagn som ställer till enorma trafikproblem både i Vasastaden och i Solna i stället för en tunnelbana som inte kostar särskilt mycket mer än vad en spårvagn kostar. Man räknar med att spårvagnsutbyggnaden i Stockholms innerstad kostar ungefär 70 procent av att bygga tunnelbana. Det är alltså stora pengar det är fråga om, men bara en sjättedel av kapaciteten.

Dessutom medför spårvagnslösningen trafikproblem, sämre framkomlighet med 10–12 procent enligt beräkningar och fördubblad olycksrisk enligt en rapport till trafikkontoret för ett par år sedan. Detta är vad det innebär att få spårvagn i blandtrafik. Där är till och med bussarna mycket trafiksäkrare.

Vi får kämpa för detta tillsammans; det låter mycket bra. Vi måste också verkligen få i gång processen för en tunnelbana till Nacka. Med de befolkningssiffror vi kan se i regionen, som dessutom är underskattade, vilket man kan se i en del sammanhang, åtminstone i den kapacitetsutredning som regeringen har lagt fram, behövs verkligen kollektivtrafiklösningar som kan hantera stora mängder med människor. Jag hoppas att vi är eniga om detta, men jag vet som sagt att motståndet finns – också bland era partikamrater i landstinget som i praktiken har raljerat lite grann med detta.

Vi är överens om att vi måste öka framkomligheten i busstomnätet i Stockholms innerstad. Det kan vi egentligen göra redan nu, ganska snabbt, för att inte få trafik som går alltför sakta och som inte blir attraktiv.

Jag ska inte diskutera historia och graden av tillnyktring, men jag är glad att vi är helt överens. Vi får försöka hjälpas åt med krafterna att antingen få firma Fare-Wennerholm att lägga ned sin delvis enfaldiga fajt för enbart *en* lösning, nämligen spårvagnar, eller att få fram politiker som ser till att prioritera resurserna för kollektivtrafiklösningar som har stor samhällsnytta, och inte liten samhällsnytta.

Anförande nr 20

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Jag har över huvud taget inte uttalat mig om Wennerholm-Fare. Jag bara konstaterar att Jan Valeskog hellre skulle vilja vara i en annan församling än just denna.

Däremot undrar jag egentligen om det verkligen är så att Socialdemokraterna i Stadshuset absolut inte vill ha en förlängning av Spårväg City till Ropsten. Jag trodde att ni ville ha en bra kollektivtrafiklösning till Norra Djurgårdsstaden. På Jan Valeskog låter det nu som att ni över huvud taget inte vill ha denna förlängning. Jag har nog inte uppfattat att ditt parti har den inställning som du har, men jag kanske har missuppfattat det.

Du får gärna gå tillbaka och titta på vad vi har sagt tidigare i debatterna. Jag har aldrig någonsin varit den som har stängt någon dörr i de här sammanhangen, utan jag har hela tiden när du har försökt framställa det som att jag inte vill ha kollektivtrafik i form av buss eller tunnelbana utan bara spårvagnar envetet sagt det som jag också kommer att säga hela tiden: Det som är viktigt är vilken typ av kapacitet det är. Vi har inte sagt nej vare sig till bussar eller till tunnelbana från Stockholmsmoderaternas sida. Det gäller oavsett om det är trafikborgarrådet eller finansborgarrådet som har uttalat sig i frågorna, även om du hela tiden försöker framställa det på ett annat sätt.

Det som är viktigt i sammanhanget är att vi får bra kollektivtrafiklösningar på plats. Jag tycker att det är lite tråkigt att vi inte kan samla oss och göra detta tillsammans. Det är jätteviktigt, och vi har en historisk erfarenhet av att när våra partier är överens åstadkommer vi mycket bra saker. Därför skulle jag gärna se att vi tillsammans kan vara med och utveckla tankarna kring tunnelbana till Nacka

När det gäller en tunnelbana till Norra Station håller landstinget på att ytterligare titta på denna del. De är inte klara med studien ännu, vilket framgår av den stomlinje- och spårvägsstrategi som har varit ute på remiss. Man har lyft ut just denna del. Jag hoppas att de kommer fram till ett bra resultat i frågan. Men det är bekymmersamt om det är såsom det har framställts hittills – att det minskar kapaciteten mycket på den gröna linjen mot Vällingbyhållet. Om man kan lösa det tycker jag att det vore alldeles utmärkt.

Dessa frågor är otroligt viktiga. Jag tycker att det är trist att Jan Valeskog hela tiden försöker få till stånd en debatt med landstinget i det här huset när vi i själva verket är ganska överens.

Anförande nr 21

Å k e A s k e n s t e n (MP): Ordförande! Jag tänkte egentligen hjälpa er båda två och berömma er lite grann. Jag håller med Jan Valeskog när han beskriver framkomlighetsproblemen i sin fråga. Det är synnerligen märkligt att det har hänt så lite på området. Gång på gång har det tagits fram nya planer för hur man ska lösa detta väl kända problem, men ingenting har hänt. Nu hoppas jag att det kan gå snabbt. Det är inte särskilt svårt. Det handlar om känd teknik, till exempel prioriterade trafiksignaler och egna körfält för bussarna. Vi måste verkligen följa upp detta så att det händer någonting nu.

Sedan kan jag berömma Socialdemokraterna i landstinget, för de var med Miljöpartiet och Vänsterpartiet och drev igenom Spårväg City, fast den hette något annat då. Det var jättebra! Man kan berömma Alliansen också. Då var de emot spårvagnslinjen, men nu är de för. Jag tycker att det trots allt går framåt.

Anförande nr 22

J a n V a l e s k o g (S): Det här med att ta upp historia är aldrig så kul, men jag kan ändå inte låta bli att säga att det finns ABC-inspelningar där både Wennerholm och finansborgarrådet här i staden har sagt att det inte behövs byggas ut någon tunnelbana och att det inte ska byggas någon sådan i Stockholm. Sedan har de ändrat sig, åtminstone finansborgarrådet här, efter stark reaktion från flera håll, inte minst handelskammaren. Det är naturligtvis positivt och bra – det har jag sagt hela tiden apropå det här med tillnyktring.

När det gäller Spårväg City till Ropsten tycker jag absolut att man ska planera för det. Sedan ska man bygga ut den i den takt som det finns behov av. Om man har en väg där det i dag åker 7 000 personer med bussar och spårvagn är det inte speciellt mycket när vi har andra sträckor som 50 000 personer åker på per dag. Då måste man naturligtvis se till att man gör det hela i den takt som det finns behov av. Det är grundläggande.

Jag håller med Ulla Hamilton om att man inte borde vara oense om dessa frågor. Men det blev så när två saker gjordes. Den ena är det som jag har nämnt här – när uttalandet kom om att ingen mer tunnelbana ska byggas i Stockholm från de tyngsta politikerna i Stockholms stad och landstinget. Den andra är att man lägger 380 miljoner kronor på en infrastruktur som redan fungerar, det vill säga Spårväg City. Detta har också landshövdingen fått anledning att beklaga sig över.

I detta läge rådde inte längre någon enighet. Då hade man plötsligt struntat i allt det här med samhällsekonomiska analyser. Då var det helt ointressant. Det viktigaste var då att klippa band före valet. Det fick kosta 380 miljoner för att firma Fare-Wennerholm skulle hinna med det. Det tycker inte jag är ett ansvarigt sätt att hantera skattepengar på.

Man ska lägga pengarna i den ordning där behoven är störst, där de största resandetalen finns och där de gör störst samhällsekonomisk nytta. Det var det som var så intressant med de trafikartiklar och uttalanden som har funnits av Eliasson med flera. De beklagade starkt hur detta sköttes och hur beräkningarna och argumentationen, framför allt från landstingsmoderaterna, genomfördes och skedde.

Jag tycker att det är positivt när borgarrådet Hamilton nu säger att hon samarbetar och för en nära dialog med dem. Om jag ska vara ärlig tror jag att det starkt har bidragit till tillnyktringen.

Anförande nr 23

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Jag har som sagt hela tiden varit väldigt nykter i frågan. Jag hade bra kontakt med Jonas Eliasson även innan han skrev artikeln, och det har jag haft hela tiden. En av de första saker jag gjorde när jag fick ta över ansvaret för trafikfrågorna var att kontakta Jonas för att ha en ordentlig sittning med honom och hans experter. På så sätt fick jag en bra bild av både trängselskattefrågan och trafiksituationen över huvud taget i Stockholmsregionen.

Detta är en viktig anledning till att vi också för ett antal år sedan i trafiknämnden från Alliansens sida sett gav uppslaget till trafikkontoret att jobba med framkomlighetsfrågorna och komma tillbaka med ett förslag på hur man ska hantera frågorna. Det ledde i sin tur fram till att man för första gången någonsin i historien, vill jag nog påstå, har tagit fram ett gemensamt dokument med landstinget som handlar om stomlinje- och spårvägsstrategin. Detta har skickats ut på remiss, och vi kommer förhoppningsvis att behandla det i trafiknämnden före sommaren. Det har också lett till att vi har tagit fram framkomlighetsstrategin med de dokument som finns där och som också har varit ute på remiss.

Att vi skulle ha suttit handlingsförklarat eller att vi skulle ha varit helt fixerade bara vid spårvagnar, som Jan Valeskog försöker insinuera, är över huvud taget inte sant. Vi har jobbat länge och varit bekymrade länge för att framkomligheten inte är bra i Stockholm. Men det tar tid innan man får fram bra underlag för att kunna göra någonting åt detta. Nu har vi kommit en bra bit på vägen när det gäller dessa frågor. Vi har berett marken för att vidta åtgärder eftersom det har funnits dokument ute på remiss. Jag har inte hunnit se remissvaren ännu, men det ska bli spännande att se hur detta mottas runt om bland stadens förvaltningar och även bland externa remissinstanser.

Jag är rätt övertygad om att det är ganska bra tajmning att göra någonting just nu. Det finns en beredskap, och det finns en öppenhet runt om i staden för att jobba med de här sakerna, inte minst hos stockholmarna, för att öka framkomligheten. Därför tycker jag att det är bra att Jan Valeskog nu erkänner att Spårväg City kan vara bra att ha. Det har verkligen inte låtit som om du tycker att det är någonting att ha. Men nu erkänner du att det kan vara en bra lösning för Ropsten. Det välkomnar jag verkligen.

Jag vill bara avslutningsvis påminna om att finansborgarrådet ett antal gånger har stått här i talarstolen och sagt att det inte är korrekt att han har sagt att tunnelbanan är färdigutbyggd. Jag vill att detta ska föras till protokollet, för Jan Valeskog envisas med att säga motsatsen.

*§ 10 Muntlig frågestund**Fråga nr 1. Kostnader för försörjningsstöd i Stockholm*

Anförande nr 24

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! Jag har en fråga till Sten Nordin med anledning av det vi kunde läsa i DN i dag om att det fattas minst 62 miljoner i stadsdelsnämnderna för att få budgeten och försörjningsstöden att gå ihop. Hela elva stadsdelsnämnder räknar med att betala ut mer än vad de har i budget.

Detta ser vi ganska allvarligt på. Det handlar dels om att de inte får budget för de försörjningsstöd de betalar ut, dels om att det är en indikation på att ni återigen inte har levererat enligt den jobbpolitik som ni gick till val på.

Min fråga till ansvarigt finansborgarråd blir: Vilka initiativ tänker du ta för att få bukt med frågan?

Anförande nr 25

Borgarrådet N o r d i n (M): Herr ordförande! Jag tackar Karin Wanngård för frågan. Den redovisning som fanns i Dagens Nyheter bygger på den prognos som stadsdelarna har gjort efter det första kvartalet. Vi är fortfarande rätt tidigt ute, och jag tror att man ska vara lite aktsam med vilka belopp man säger kommer att bli slutresultatet för detta år. Stadsdelarna är klokt nog lite försiktiga i sina bedömningar under början av året. Det har många gånger inträffat att siffrorna har sett betydligt bättre ut när vi har kommit framåt hösten och när vi har kommit till bokslutet.

Nåväl – vi har en situation i Stockholm där vi först och främst har den lägsta andelen med försörjningsstöd på 25 år. Politiken har nog varit framgångsrik till en hel del. Både den nationella och den lokala tillväxtpolitiken har uppenbarligen gjort nytta. Det ser man på arbetsmarknaden i Stockholm.

Vi bortser på inget sätt från problematik som finns, inte minst bland ungdomar och utrikes födda, när det gäller att få komma in och komma i jobb. Vi har tagit en hel del initiativ. I den här budgeten gav vi ett utökat uppdrag till den nya arbetsmarknadsnämnden som dels har fått pengar för ungdomsjobb av olika slag, dels har fått ett uppdrag när det gäller det som är en viktig fråga i detta. Det handlar om dem som hoppar av gymnasiet. Många ungdomar som inte får jobb är just sådana som har hoppat av. Det är många pojkar som inte fullföljer gymnasiet. Vi behöver jobba vidare för att få tag på dem och få håll på dem. Framför allt, och helst, vill vi få tillbaka dem till gymnasiet. Men om inte det lyckas kan man vidta andra åtgärder. Vi har också vidtagit växande åtgärder för sommarjobbar.

Jag är fullt beredd att återkomma med fler förslag till kommunfullmäktige om inte denna utveckling vänder. Men det är som sagt fortfarande tidigt på året.

Anförande nr 26

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Tack, Sten Nordin! Jag håller alla mina tummar för att det blir som du säger – att det inte går med minus 62 miljoner eller värre utan att vi faktiskt får bukt med försörjningsstödet. Men det som oroar mig är att ni ger er på riktlinjerna för försörjningsstöd. Vi kan tala om att man missar i budgeten och därmed drar över den. Det kan man få bukt med på olika sätt.

Min oro, Sten Nordin, gäller att ni på något sätt skulle ändra riktlinjerna för försörjningsstödet och därmed betala ut lägre försörjningsstöd per person än vad som görs i dag. Här vill jag få ditt stöd så att ni på inget sätt kommer att ändra riktlinjerna för att hålla er budget.

Anförande nr 27

Borgarrådet N o r d i n (M): Herr ordförande! Jag ska inte anklaga Karin Wanngård för detta, men när det gäller riktlinjerna har det ibland från delar av oppositionen kommit förslag om riktlinjerna som skulle bli kraftigt kostnadsfördyrande i stället. Det skulle nog skapa en ännu svårare situation för stadsdelarna.

Det är tvärtom så att socialborgarrådet Anna König Jerlmyr till exempel har tagit initiativ till att man inte omgående skär ned på det ekonomiska biståndet om någon får ett jobb under en kort period och så vidare. Det finns en idé om detta, och det är någonting som regeringen har nappat på och det kan möjligen handla om lagstiftning.

När det gäller riktlinjerna handlar det om att man ska ha, som det heter i lagen, en skälig levnadsnivå. Men man ska ha en kraftig stimulans också för att komma i jobb igen och för att inte bli långvarigt beroende av försörjningsstöd. Det är det arbete som vi bedriver.

Anförande nr 28

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Sten Nordin! Jag ser med oro också på det som du tog upp i ditt första inlägg – vad det är som händer med dem som hoppar av gymnasieskolan. Man ser vilka konsekvenserna blir av att ungdomar inte fullföljer gymnasieskolan och hur svårt de har att komma ut på arbetsmarknaden. När man talar om försörjningsstöd kontra arbetsmarknadspolitik måste vi ha en ansvarsfull ekonomisk politik. Men vi vet samtidigt att Arbetsförmedlingen har lämnat tillbaka 19 miljarder kronor. Det är ungefär två tre miljarder kronor till regeringen för att man har misslyckats med arbetsmarknadspolitiken. Ovanpå det ser vi lokalt i kommunen att försörjningsstödet ökar. Det gör att man inte har något omfång av politiken.

Jag är positiv till att du står här, Sten Nordin, som högsta ansvarigt borgarråd och faktiskt ser dessa samband.

Anförande nr 29

Borgarrådet N o r d i n (M): Herr ordförande! Man ska nog inte glömma bort verklighetsbeskrivningen av situationen i Stockholm, som jag sade inledningsvis.

Det är den lägsta andelen med försörjningsstöd på 25 år. Det finns alltså en klart positiv långsiktig utveckling.

Men jag sticker verkligen inte huvudet i sanden när det gäller de problem som vi har. Jag är fullt beredd att lyssna på alla goda krafter, inklusive på Karin Wanngård, när det gäller vilka idéer man kan ha för hur vi framför allt ska nå de ungdomar som hoppar av gymnasiet. Det ser jag som vårt långsiktigt stora bekymmer. Det gäller oavsett om dessa ungdomar har svensk eller annan bakgrund. Det spelar egentligen mindre roll. Det handlar just om att detta är någonting som vi måste fånga in. Dessa ungdomar löper en sådan enorm risk att aldrig komma in på arbetsmarknaden.

Jag har tagit initiativ till att vi i denna budget har gett arbetsmarknadsnämnden ett ökat och tydligare ansvar. Jag har lyssnat till den kritik som har funnits i frågan, och jag är fullt beredd att jobba vidare med detta.

Fråga nr 2. Stigande underskott för försörjningsstöd, är inte det ett misslyckande?

Anförande nr 30

K a r i n R å g s j ö (V): Ordförande! Detta kanske är dagens tema. Jag kopplar det direkt till arbetslösheten. Det kom nya siffror i förra veckan från USK, eller Sweco, som de heter nu för tiden. Där kan man se att antalet arbetslösa unga mellan 20 och 24 år som inte tillhör någon a-kassa nu är uppe i 67,5 procent. Det är en ganska häftig siffra. Om vi tittar på samtliga arbetslösa ser vi att det är 40,2 procent som inte är med i någon a-kassa. Vad gör man när man inte är med i någon a-kassa? Man börjar kanske med att sälja av sin lägenhet och äta upp sina tillgångar. Whipsey woopsie – så står man där och är ganska naken, och då blir det till att gå till stadsdelsförvaltningen.

Jag undrar, Ulla, vilka signaler du tänker skicka ut till dessa personer som genom regeringsbeslut numera inte är med i a-kassan. Det är som sagt extremt många – 67,5 procent av unga mellan 20 och 24 år.

Anförande nr 31

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Tack för frågan! Först och främst kan vi konstatera om vi tittar på Arbetsförmedlingens statistik över ungdomar som är 18–24 år som har varit arbetslösa i mer än tolv månader att det i april 2010 var 295 personer. I november 2010 var det 336 personer, och nu i mars är det 330 personer. Det är alltså 330 personer i denna ålderskategori som har varit arbetslösa i mer än tolv månader.

Om vi tittar på hur många som har varit arbetslösa i mer än sex månader ser vi att det var 988 personer i mars. Vi kan alltså konstatera att det är alldeles för många som är arbetslösa under denna tidsperiod. Men samtidigt vet vi att det tillkommer fler nya jobb. Det är flera hundra ungdomar som har fått jobb. De har gått från långtidsarbetslöshet till anställningar under mars månad.

Det är inte alldeles givet att man bara för att man har en sådan situation som Karin Rågsjö beskriver behöver sälja hus och hem och sedan gå på försörjningsstöd. Det finns faktiskt alternativ, Karin: Man kan få hjälp med att få ett jobb.

Anförande nr 32

K a r i n R å g s j ö (V): Det låter ju helt underbart, Ulla, att det vimlar av jobb – speciellt för alla de unga människor som inte ens har gått ut grundskolan eller gymnasiet med betyg! Vart tar de vägen? Det undrar jag oroligt. Vilka jobb ska de få? De stampar vidare på jobbtorgen.

Det finns någonting som jag blir väldigt oroad över, bland annat med tanke på hur det gick i den första omgången i det franska presidentvalet där Le Pen fick 20 procent. Det brinner lite i Stockholms förorter också – inte lika mycket, men det finns en farlighet när man låter utanförskapet vara så pass stort som ni fortfarande låter det vara. Om vi tittar på siffrorna från Rinkeby-Kista, Spånga-Tensta och Hässelby-Vällingby ser vi att det är extrema skillnader mellan dem som är födda i Sverige och dem som råkar vara födda i utlandet när det gäller arbetslöshet. Jag ska inte gå in på hur det ser ut exakt, men det handlar om ungefär 50 procent. Detta är väldigt allvarligt. Det handlar dels om utbildning, dels om arbete. Det handlar om hela situationen, där människor lämnas på sidan av. Jag undrar vad du tänker göra åt detta.

Anförande nr 33

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Jag märker att Karin Rågsjö byter ämne lite grann här nu när vi klarade av den första delen. Men jag svarar gärna på denna fråga också, Karin! Precis som finansborgarrådet sade här alldeles nyss är det så att arbetsmarknadsnämnden, som ju också du sitter med i, jobbar med denna typ av frågor. Jag är precis lika orolig som du är för att vi har dubbelt så hög arbetslöshet bland ungdomar och även äldre med utländsk bakgrund jämfört med dem som har svensk bakgrund. Det är därför vi måste jobba med olika typer av verktyg i denna del.

Du säger att unga stampar vidare på jobbtorgen. När de då stampar vidare erbjuder vi dem bland annat olika typer av individanpassade lösningar där man har inslag av olika arbetslivsinriktade insatser. Men vi har också lärlingsutbildningar inom vuxenutbildningen och komvuxutbildningar som de ungdomar som inte har fullgjort sina gymnasiestudier kan ägna sig åt. Det finns en mängd olika typer av verksamheter som du känner till lika väl som jag och som hjälper ungdomarna till jobb.

Anförande nr 34

K a r i n R å g s j ö (V): Försörjningsstödet ökar, och det handlar också om att det finns en linje mellan den kunskapssegregering som finns i Stockholm, Ulla, till vad man kan göra om man inte har fixat gymnasiet. Det finns en stor diskrepans, och detta är en otroligt skarp klassmarkör. Det här minskar inte riktigt.

För att få ned försörjningsstödet på sikt gäller det att ge unga människor möjligheter att gå på komvux, exempelvis, på ett vettigt sätt. Om vi misslyckas med att leverera

utbildning till unga människor är de tvungna att ta studielån för hela gymnasiet och framöver om de har sumpat det. Det blir ganska dyrt. När de ska välja sin eventuella sjuksköterskeexamen och vill läsa till sjuksköterska är möjligheterna nästan slut på CSN. Då har de travat igenom grundskolan och gymnasiet. Detta är ett extremt problem som gör att en sådan stor grupp lämnas med enbart möjligheten att leva på försörjningsstöd.

Anförande nr 35

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Vi har inte olika uppfattningar i den här delen. Det som jag till skillnad från dig vill understryka – och detta har jag upprepat ett antal gånger i debatter med dig, Karin – är att det är otroligt viktigt att vi kan hantera denna problematik redan på grundskolan.

Olof Åslund, tror jag att han heter, på IFAU konstaterade inom ramen för det framtidskommissionsarbete som regeringen har dragit i gång att en av de absolut viktigaste sakerna att hantera för att minska utanförskapet i framtiden i Sverige är att hantera och kunna ta hand om de unga människor som går på grundskolan. Man måste ta hand om dem på ett sätt som gör att de klarar sig igenom grundskolan och får en bra grund att stå på och att de sedan kan komma vidare antingen på gymnasieskolan eller i form av annan utbildning – lärlingsutbildningar eller liknande.

Det är helt avgörande. Det är därför jag tycker att det är så otroligt viktigt att vi blir duktigare på att jobba med de här frågorna i Stockholms stad.

Fråga nr 3. Försäljningar av allmännyttiga bostäder

Anförande nr 36

Borgarrådet R u d i n (S): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter, åhörare och Sten Nordin! Jag ställer min fråga med anledning av de utförsäljningar som nu sker av allmännyttan i främst Blackeberg och Hagsätra där bestånden av allmännyttiga lägenheter helt upphör efter det att man har slutfört utförsäljningarna och privatiseringarna av lägenheterna.

Min fråga är helt enkelt: Finns det någon borte gräns för hur många sådana här utförsäljningar ni avser att göra? Eller är detta slutet på en våg av utförsäljningar? Kommer det fler sådana här stora manövrar där uppemot 2 000 lägenheter, som i dagens fall, kommer att säljas? Har ni någon borte gräns, och var går den i så fall?

Anförande nr 37

Borgarrådet N o r d i n (M): Herr ordförande! Tack, Tomas Rudin, för frågan! Vi kommer att fortsätta med det som vi kallar för aktiv fastighetsförvaltning. Det innebär att vi är beredda att både släppa in nya ägare, där vi tycker så är lämpligt, och att ibland köpa in fastigheter. Staden är fortfarande en mycket dominerande fastighetsägare i Stockholm, trots att det kanske inte alltid låter så i debatten här. Vi är en ovanligt stor och dominerande fastighetsägare om man jämför med andra städer och andra kommuner. Vi har i dag 70 000 av stadens bostäder i vår ägo. Det gör att

jag tycker att man även fortsättningsvis måste ha en öppenhet för att staden kan både köpa och sälja. Detta är det principiella ramverket, som jag står upp för.

Vi har i dag inga omedelbara planer; det kan jag redovisa i dag. Det finns inga nya samtal eller diskussioner just nu för några större beståndsförsäljningar, även om intresset är stort från många. För vår del handlar detta nämligen om att vi inte säljer rakt av. Det finns en tanke när vi säljer med vilka bestånd vi säljer, till vem vi säljer och till vad vi ska använda intäkterna. Det handlar till stor del om renovering av det bestånd som vi har kvar i vår ägo och om nyproduktion.

Något försäljningsstopp är det inte fråga om. Däremot finns det inga planer i dag på en ny större försäljning.

Anförande nr 38

Borgarrådet R u d i n (S): Det var tacksamt att få höra det, åtminstone – att det inte pågår något just nu. Många är oroliga, och det är demonstrationer utanför Stadshuset i dag. Argumenten för att göra utförsäljningarna tycker jag är ganska svaga eftersom det inte finns några ekonomiska skäl till dem. Vi har inte några underskott i våra bolag. Vi har tvärtom en kraftig soliditet och gott om pengar. Det finns därmed pengar för att renovera.

Det här är, precis som du beskriver ärligt och rakt, en strukturell politik från er sida. Ni vill ha den här beståndsförändringen. Men om man tittar på Blackeberg och Hagsätra blir det ingen allmännytta alls kvar där.

Min fråga till dig är: Hur kommer du att göra? Vad är ditt svar till de ungdomar som bor i dessa områden och som företrädesvis letar lägenhet via bostadsförmedlingen? De privata fastighetsägarna, som tar över dessa bostäder, lämnar bara 50 procent av sitt bestånd till bostadsförmedlingen medan allmännyttan lämnar 100 procent av sitt bestånd dit. Det blir dubbelt så svårt att få en lägenhet i dessa områden i framtiden med er politik jämfört med vad som gäller i dag.

Anförande nr 39

Borgarrådet N o r d i n (M): Herr ordförande! Stockholms stads bostadsförmedling har sin konstruktion efter en överenskommelse mellan Socialdemokraterna och Moderaterna – i hög grad mellan mig som fastighetsborgarråd på den tiden och dåvarande oppositionsborgarrådet Erik Nilsson. Den är framgångsrik i att till skillnad från tidigare är de privata fastighetsägarna inte med av tvång utan därför att de tycker att bostadsförmedlingen fungerar så bra. Även om de privata fastighetsägarna ”bara” lämnar 50 procent – och jag tycker inte att det är bara – vill jag nog säga att vår politik har gjort att vi har dem med. Via bostadsförmedlingen kan man i dag söka och få bostad både i det kommunalägda och i det privatägda beståndet.

Det måste ändå vara den inriktning vi ska ha – att det finns en blandning i staden. Jag tror inte att stockholmarna efterfrågar en stad där kommunen äger allt. Det har inte heller Tomas Rudin föreslagit, men drar man detta att ni är kritiska mot varje försäljning och även ombildning till bostadsrätter till sin spets måste man fråga sig

var vi då står i framtiden. Då blir det en enahanda bostadsmarknad. Det tycker jag blir en dålig valfrihet.

Det krav som dessa ungdomar ska ställa på mig och andra är att vi bygger. Vi ska se till att det byggs och nyproduceras. Det är så man får bostad.

Anförande nr 40

Borgarrådet R u d i n (S): Vi har haft andra debatter om att vi tycker att det byggs för lite, framför allt studentlägenheter. Men nu talar vi om Blackeberg och Hagsätra. Jag konstaterar att du bekräftar att det kommer att bli betydligt svårare att få en lägenhet i de här områdena för de unga som bor där eftersom det privata fastighetsbeståndet bara kommer att lämna 50 procent av sina lägenheter till bostadsförmedlingen medan allmännyttan lämnar 100 procent av sina lägenheter dit.

Nästa fråga gäller hur vi ska göra med de boende som har social förtur via kommunala försörjningsstöd eller på annat sätt har behov av att få lägenhet. Många av dem är i dag i akut behov av lägenhet. Det kan bero på att man har en akut familjesituation eller en drogproblematik. Det kan också finnas annat som gör att staden behöver stödja en familj eller person i någon situation. Detta är också någonting som man i huvudsak gör via det allmännyttiga beståndet. Även det blir svårare i framtiden med tanke på utförsäljningarna. Vad är din kommentar till det?

Anförande nr 41

Borgarrådet N o r d i n (M): Herr ordförande! För det första vill jag säga att det inte blir svårare för ungdomar att få lägenhet när vi har precis samma antal lägenheter. Man kan söka via bostadsförmedlingen, och man kan söka via andra kanaler när det gäller fastighetsägarnas bostäder. Jag vill verkligen säga att det viktiga för ungdomarna är mängden lägenheter – inte att det är kommunen som äger alla.

När vi säljer nu har vi också diskussioner och skriver in att de privata fastighetsägarna måste vara aktiva i denna del när det gäller olika former av bostäder och specialbostäder som vi behöver. Vi har dessutom slutit ett avtal med fastighetsägarföreningen, som vi jobbar med och som levererar bostäder. Detta har inte funnits tidigare. Jag måste säga att jag tycker att vi står mycket starkare i de här frågorna om vi har ett samarbete över hela fältet. Vi ska inte bara säga: Det här fixar kommunen! Alliansen säger i stället: Nej, det här har alla ett ansvar för att vara med om – även de privata fastighetsägarna! De har signalerat att de också är beredda att vara med och ta detta ansvar.

Fråga nr 4. Stockholm som Fair Trade City

Anförande nr 42

S t e f a n N i l s s o n (MP): För oss i Miljöpartiet är det en självklarhet att Stockholm och andra kommuner ska ställa krav på sina leverantörer när det gäller mänskliga rättigheter och miljö. Vi tycker att det är jättebra att ni i majoriteten i helgen har sagt att ni inte vill förlänga upphandlingsavtal med Telia om företaget inte

klargör sina relationer till diktaturer. Att ta socialt ansvar ska naturligtvis vara en självklarhet för Stockholm. Vi måste ställa starka etiska krav och visa socialt ansvar.

Det finns flera sätt att göra detta. Ett sätt att ansöka om att bli en Fair Trade City. Det innebär bland annat att kommunen lever upp till kriterier för etisk upphandling och ett aktivt informationsarbete till kommunens invånare.

Min fråga till dig, Sten Nordin, är: Är du beredd att låta Stockholm bli en Fair Trade City?

Anförande nr 43

Borgarrådet N o r d i n (M): Först och främst ska jag göra ett klarläggande: Majoriteten har inte gjort något ställningstagande i fråga om upphandling när det gäller Telia. Däremot har det förts en fullständigt relevant debatt om alla företags ansvar i demokratifrågor som vi kommer att följa noga.

Fair Trade City har vi haft uppe under förra mandatperioden i en motion från Eva Louise Erlandsson-Slorach, om jag inte minns alldeles galet. Då landade vi på att det inte var den väg vi valde, och vi hade några olika skäl. Det handlade bland annat om att man i Fair Trade City ska tillsätta någon form av arbetsgrupp som mer eller mindre ska marknadsföra just dessa varor. Vi menar att detta kan komma i konflikt med gällande lagstiftning.

Jag vet att det finns ett antal kommuner som är diplomerade Fair Trade City-städer av olika slag. Vi har en ny motion inne som stadsledningskontoret nu har för beredning. Vi får väl titta på det.

När det däremot gäller att ställa sociala krav och miljökrav vid upphandling är det någonting vi arbetar med. Lagstiftningen har också gett utökade möjligheter för att göra detta, vilket vi från Alliansens sida välkomnar. Detta måste man gå vidare med. Det är fortfarande viktigt, även när man har sådana kravspecifikationer, att det hela sker på ett effektivt sätt. Jag tror att Fair Trade City har de bästa av ambitioner. Jag tycker att det är bra att det finns olika former av organisationer. Men du vet säkert själv att det inte har saknats kritik, bland annat mot den avgift som det innebär för odlarfamiljerna att vara med. Det finns också andra saker som ändå inte har varit utan diskussion. Det är därför vi so far inte har landat på att vara Fair Trade City-diplomerade utan på att vi ska arbeta med frågorna på annat sätt.

Anförande nr 44

S t e f a n N i l s s o n (MP): Detta är en fråga som vi har varit engagerade i under många år. Fair Trade City innebär att man ansöker om diplomering. Det finns i dag många hundra Fair Trade-kommuner i Europa, USA, Kanada och Australien. I Sverige finns ett 50-tal kommuner, alltså ungefär var sjätte svensk kommun. Många stora som Malmö, Göteborg, Örebro, Norrköping, Karlstad, Södertälje med flera ingår. Många av kommunerna är borgerligt styrda, så man kan inte säga att detta är en höger-vänster-fråga.

Det är alltså inte bara för oss i Miljöpartiet som etisk upphandling är viktigt. Det är uppenbarligen inte bara vi utan många kommuner som tycker att det är fullt i linje med kommunallagen och helt okej med ett aktivt informationsarbete till kommunens invånare om hur man kan använda sin konsumentmakt för att göra medvetna val. Jag beklagar därför det du säger.

Anförande nr 45

Borgarrådet N o r d i n (M): Herr ordförande! Jag gjorde det inte heller till en höger-vänster-fråga i mitt svar. Det vill jag noggrant påpeka. Jag har ju kolleger och kommunstyrelseordförande av precis samma partifärg som har gjort en annan bedömning i frågan.

Likväl är det så att huvudstaden som mycket stor upphandlare alltid har ett särskilt ansvar när det gäller att tillse att vi på ett bra sätt följer det regelverk som finns. Det är det ena. Det andra är att man kan fundera över vilka metoder och redskap man ska använda för att bäst nå de mål som jag tror att både du och jag vill nå, Stefan Nilsson. Vår tidigare bedömning har i alla fall varit att Fair Trade City-diplomeringen inte har varit en sådan väg. Det har i stället varit att arbeta mer brett med att ställa krav på miljö och även sociala krav i upphandlingen. Vi är helt överens om att det är som upphandlare vi har muskler att förändra.

Anförande nr 46

S t e f a n N i l s s o n (MP): Vad Stockholm skulle kunna göra här är att använda sin konsumentmakt och hjälpa enskilda personer att göra samma sak. Det går fortare att göra skillnad för en kommun eftersom det finns många människor som vill göra skillnad men som vet för lite.

Man kan alltså säga att vi vill att kommunen hjälper enskilda invånare i deras agerande som enskilda marknadsaktörer. Det innebär också ett ökat samarbete med näringslivet. Jag tycker att båda dessa saker som jag nyss nämnde borde tilltala ett parti som talar så mycket om att marknaden ska fungera, att människor ska agera på en marknad och att man ska underlätta för företag. Ni talar ju också om samarbete med näringslivet. Näringslivet har blivit alltmer intresserat av detta koncept. Vi har därför en motion på ingång, och vi hoppas verkligen att ni ändrar er i denna fråga.

Anförande nr 47

Borgarrådet N o r d i n (M): Herr ordförande! Jag är den förste att hålla med om detta med konsumentmakten. Jag vågar säga att jag själv är en rätt så aktiv konsument när jag väljer i hyllorna – i den mån man har information som är vettig och som kan påverka valet av kaffesort eller någonting annat. Jag är verkligen seriös på det sättet.

Frågan är hur staden kan göra här. Fair Trade City är en stor organisation, där LO, Svenska kyrkan och andra finns med. Det kan finnas andra vägar, och det kan uppstå andra organisationer som vill arbeta och som arbetar med dessa frågor. Det är alltid ett stort ansvar för en kommun att liksom kroka in i en enda organisation, hur vällovlig den än är och vilka resultat den än kan uppvisa.

Däremot är det viktigt att jobba med själva grundfrågan. Det gör vi, och det kommer vi att fortsätta utveckla.

Fråga nr 5. Narkotikaläget är skarpt, vad vidtar staden för åtgärder?

Anförande nr 48

J a c k i e N y l a n d e r (V): Ordförande och fullmäktige! Man kan minst sagt säga att narkotikaläget är skarpt med tanke på det som händer på Åsö gymnasium nu. Man kan tittar på hur polisen har agerat. De har gått ut i 180 knyck. De har ryckt eleverna från skolan, och de har gått hem till elever klockan sju på morgonen och ryckt upp dörren inför syskon och föräldrar. Men var finns de sociala myndigheterna? Var finns kontaktpersonerna? Jag hör ingenting från dem. Det är rätt märkligt. Jag skulle vilja veta vad borgarrådet säger om detta.

När vi nu närmar oss sommaren kommer problemet att öka eftersom ungdomarna är en grupp som rör på sig rätt mycket i Europa. Detta ökar i och med utekonserter och liknande. Jag undrar om vi har någon förberedelse för detta. Vad tänker borgarrådet göra åt haschproblemet?

Anförande nr 49

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Herr ordförande! För att börja svara på Jackie Nylanders fråga var socialtjänsten inkopplad i att ge barnen och deras familjer de stöd de kunde få. Man hade också en gemensam presskonferens samma dag. Fältare och andra från socialtjänsten är inkopplade nu.

Men det är klart att det du beskriver är ett allvarligt samhällsproblem som vi har i Stockholms stad. Detta är en utmaning som vi delar med de två andra storstäderna. Cannabis är utbrett i våra skolor i Stockholms stad. Vi kan också se liknande utmaningar i Göteborg och Malmö. Därför kommer vi nu på fredag att ha en konferens tillsammans där Stockholm, Göteborg och Malmö presenterar ett samarbete som vi kommer att verka för under de kommande åren för att komma åt cannabisbruk bland unga. Det är förebyggande insatser, behandling och annat som vi gemensamt ska samarbeta om.

Vi såg problemet redan för ett år sedan och satsade då 2 miljoner. I årets budget har vi lagt 5 miljoner kronor i förebyggande arbete. Vi kommer att fortsätta samarbeta med polisen. Vi har insatser som Gåsen, där socialtjänst och polis åker ut tillsammans för att bedriva uppsökande arbete. Vi har Mumin, som är ett samarbete mellan polisen, Maria Ungdom och ungdomsjouren. Vi har ett antal samarbeten just för att komma åt det stora antalet ungdomar som använder sig av cannabis.

Det är ett stort mörkertal. Det kommer att ta lång tid att vända denna utveckling. Men det vi har sagt är att detta förebyggande arbete kanske kommer att ge resultat om ett par år. Vi kommer att arbeta fast beslutna att vända denna utveckling och få ned cannabisbruket bland unga i Stockholm.

Anförande nr 50

J a c k i e N y l a n d e r (V): Alla ungdomar som råkar röka en pipa någon gång börjar ju inte injicera intravenöst sedan. Men jag tycker att borgarrådet stoppar huvudet i sanden igen när hon talar om två miljoner hit och fem miljoner dit i förebyggande och uppsökande verksamhet i stället för att erkänna att ni blev tagna på sängen precis som många andra blev i detta fall.

Polisen hämtade hem 40 elever i en skola under lektionerna. När polisen går hem till elever klockan sju på morgonen och hämtar dem för att höra dem om haschrökning är det mycket allvarligt. Det var ingenting som Stockholms socialförvaltning var involverad i och trodde skulle ske. Det kallar jag för en ren kommandodrive.

Anförande nr 51

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Herr ordförande! Jag tror att uppgifterna skiljer sig lite åt när det rör hur många ungdomar som faktiskt blev förhörda. Jag har andra uppgifter som säger att det var betydligt färre.

Men jag är villig att dela synen på den problembild som du beskriver. Detta är utbrett. Vi har sett i enkäter – Stockholmsenkäter och andra frågor som har riktats till ungdomar i Stockholm – att vi har stadsdelar och skolor där cannabis är utbrett. Det handlar om att rikta information till föräldrar så att de kan tala med sina unga om droger. Man ska ge en möjlighet till unga att sätta gränser. Men det handlar också om att sprida information. Det finns många sidor på nätet som beskriver att det inte alls är farligt eller problematiskt att använda sig av cannabis. Detta måste vi också jobba mot.

Det är Socialdemokraterna som styr Malmö och Göteborg, och det är Alliansen som styr här i Stockholms stad. Men vi är ändå fast beslutna, och vi står sida vid sida i arbetet med att jobba förebyggande och intensivt mot cannabis de kommande åren. Med hjälp av de nästan 1 miljard kronor som regeringen satsar på förebyggande arbete mot droger och missbruk hos unga kommer vi att kunna ha resurser i ryggen när vi de kommande åren fortsätter att jobba förebyggande.

Anförande nr 52

J a c k i e N y l a n d e r (V): Ja, men jag hör inte att ni är beredda att sätta in några nya resurser till skolorna, där det verkligen behövs. Där är ni inte beredda att göra någonting, utan där tycker ni tydligen att det är bra. Det får visst polisen sköta om; det är tydligen deras jobb.

Anförande nr 53

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Vi har redan avsatt resurser till det förebyggande arbetet, skulle jag vilja säga. Men det kommer också mer inom ramen för trestadssamarbetet Malmö–Göteborg–Stockholm. Där riktas också resurser från regeringen. Jag tror att det är 260 miljoner kronor per år som satsas på förebyggande arbete mot alkohol, narkotika och andra droger. Vi har möjlighet att få resurser nationellt till att jobba förebyggande i Stockholms stad. Jag hoppas kunna återkomma till detta efter vårt trestadsmöte på fredag.

Fråga nr 6. Sommarjobb för unga stockholmare

Anförande nr 54

T a r a T w a n a (S): Ordförande! Karin Wanngård ställde en fråga till Ulla för några veckor sedan om hur många ungdomar som blev utan sommarjobb. Du kunde inte svara då, och jag vill gärna höra lite om läget nu. Hur ligger det till?

Anförande nr 55

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Nu kan jag svara. Det är bra, tycker jag! Det har kommit in 10 000 ansökningar om sommarjobb. Vi har från stadens sida sett sagt att vi har möjlighet att erbjuda 4 300 arbetstillfällen från förvaltningarna. Ungefär 300 har erbjudits från bolagen.

Det återstår att se hur detta kommer att fördelas. Det är inte säkert att alla de 10 000 som får erbjudanden kommer att tacka ja. Men så här ser det ut för närvarande, i alla fall.

Anförande nr 56

T a r a T w a n a (S): Tack för svaret, Ulla! Förra året var det rätt många som sökte sommarjobb. Det var en stor utökning av det som ni hade budgeterat för och det ni hade förväntat er i form av sommarjobb. 10 027 ungdomar som söker jobb är rätt många. Det är många som är intresserade. Vi vet att sommarjobben är en viktig del för många ungdomar när det gäller att få in foten på arbetsmarknaden och få lära känna den och hur arbetslivet fungerar.

Du talar om 4 378 jobb. Det är drygt 5 600 som saknas. Min fråga är denna: Är du nöjd med att det finns så många ungdomar som vill sommarjobba och som inte får chansen? Vad tänker du göra för att fler ska få chansen?

Anförande nr 57

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Herr ordförande! Det vet vi inte ännu. Det kan mycket väl vara så att det bland dessa 10 000 finns sådana som har sökt flera olika sommarjobb. Det kan finnas sådana som helgarderar, så att säga.

Jag kan inte svara på hur många det är som inte kommer att få sommarjobb på området. Hur illa det än låter tror jag att det alltid kommer att finnas fler sökande än sommarjobb. Det är ju också viktigt att man har kvalitet på området och inte bara kvantitet. Om det ska ge en bra erfarenhet och en möjlighet och en väg in på arbetsmarknaden måste det också vara viss kvalitet på sommarjobben. Det innebär med viss nödvändighet att man måste vara tydlig från förvaltningens och bolagens sida sett med att säga: Det här vågar vi stå för! Det innebär att man får just det antal jobb som erbjuds och inte en massa annat som inte är av tillräckligt bra kvalitet.

Anförande nr 58

T a r a T w a n a (S): Ordförande! Det är alltså bara 43 procent, på ett ungefär, av de sökande som skulle kunna få jobb. Tolkar jag dig rätt, Ulla, när det låter lite grann som om du är nöjd med denna satsning?

Min fråga är: Är du beredd att öka satsningen nu när du ser trycket? Det är självklart att kvaliteten ska hålla, men det är 10 000 ungdomar som söker jobb. Stockholms stad är Sveriges största arbetsgivare. Vi från Socialdemokraterna tycker att det är jätteviktigt med sommarjobben. Vi vill satsa på till exempel samverkan med landstinget och med privata aktörer för att ungdomarna ska få jobb.

Jag frågar återigen: Är du beredd att utöka satsningen nu när trycket är så stort?

Anförande nr 59

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Det får du fråga finansborgarrådet om. Jag kan konstatera att vi förra året hade en viss målsättning i budgeten, men det blev fler sommarjobb sedan när vi räknade ihop det på slutet. Återigen: Du säger att det bara är 43 procent som kommer att få sommarjobb. Det vet vi ju inte! Jag är rätt säker på att många av dessa 10 000 också har sökt andra jobb. Vi vet att många privata arbetsgivare erbjuder jobb. Vi vet att landstinget erbjuder jobb, och kommunen gör det alltså också.

Det viktiga är att vi från stadens sida sett tycker att det är viktigt att vi erbjuder bra och kvalitativa sommarjobb. Jag tror säkert att det finns en öppenhet även från finansborgarrådets sida – jag ser det när jag tittar på honom här nu – att erbjuda fler sommarjobb om det här möjligt. Det är otroligt viktigt, inte minst bland de ungdomar som inte har någon kontakt över huvud taget med arbetsmarknaden att de får möjlighet att komma in. Vi har absolut inte stängt dörren för att det inte ska bli fler än 4 300 framöver.

Fråga nr 7. Hyresgaranti för unga

Anförande nr 60

A n n M a r i E n g e l (V): Joakim! Vi vet hur enormt stora problem det är för alla unga att få en egen bostad. En lösning som regeringen erbjöd 2007 var när man införde en hyresgaranti så att kommunala bolag skulle våga hyra ut lägenheter till unga. Nu har man undersökt detta. Det visar sig att det bara är 20 kommuner som har använt garantin. Man har betalat ut väldigt lite, och det har kostat mer än själva utbetalningarna. Dessutom har bara 13 procent gått till unga.

Jag tänkte fråga: Hur har det här sett ut i Stockholm? Hur mycket har betalats ut? Och tycker du att detta är en bra lösning på ungdomars bostadsproblem?

Anförande nr 61

Borgarrådet L a r s s o n (M): Det är mycket enkelt: Vi har inte haft denna modell i Stockholm. Däremot har vi ett antal projekt runt om i staden som kommer att göra

det möjligt att bygga också lägenheter av det slag som du efterfrågar. Vi har tillsammans med jagvillhabostad.nu och ett av de kommunala bolagen fått i gång projekt som visar att man kan pressa kostnader och annat.

Den typ av garanti som du frågar om här har vi inte haft något större intresse av i denna region. När du ställer frågan är det lite svårt att veta exakt vad det handlar om. Jag kan konstatera att vi i de tre bolagen har ett ganska gediget arbete just för att matcha de krav som man ställer och den efterfrågan som finns på ungdomslägenheter. Det är ett ständigt arbete som pågår för att de ungdomar som söker denna typ av ungdomskontrakt också ska klara av att bo i den här typen av boende.

Anförande nr 62

A n n M a r i E n g e l (V): Ursäkta, men nu pratar du väl ändå lite i nattmössan! Först och främst gällde det hur ungdomar ska ha möjlighet att klara av hyran. Staten har haft denna garanti. Du säger att Stockholm inte har brytt sig om det. Man kan ju fundera över varför man inte försöker använda alla tänkbara metoder som finns.

Sedan säger du att ni skulle matcha ungdomars efterfrågan med lägenheter. Så ser det inte ut, och det vet du. Det är en enormt stor brist och en jätteskillnad mellan hur många ungdomar som behöver en bostad och hur många bostäder som finns att få till en rimlig hyra. Våra kommunala bostadsbolag ställer också väldigt höga krav på dem som ska få lägenheter. De flesta ungdomar klarar inte av detta. Det var därför man aviserade den kommunala bostadsgarantin, men du tycker alltså inte att den behövs i Stockholm. Här fixar det sig bra ändå, eller vad?

Anförande nr 63

Borgarrådet L a r s s o n (M): Vi talar nog om lite olika saker i sammanhanget. Det handlar om att vi i de tre kommunala bolagen har möten en gång i kvartalet där man diskuterar och matchar sina regelverk så att de är lika i bolagen. Man tittar på hur efterfrågan ser ut utifrån att den faktiskt förändras. Bara Svenska Bostäder har, om jag minns rätt, 30 utredare som tar hand om de ansökningar som det handlar om.

Det är inte så att det inte pågår något arbete för ungdomslägenheter. Vi bygger också nya ungdomslägenheter. En sak som är positiv i sammanhanget är att det är alltfler lägenheter som kommer in till bostadsförmedlingen. En del av dem kommer också att kunna användas som ungdomslägenheter.

Anförande nr 64

A n n M a r i E n g e l (V): Nu fattar jag väldigt lite. Det finns 30 utredare på Svenska Bostäder, säger du. Men de får ju inte bygga så många nya bostäder, och de som byggs är så dyra att ungdomarna inte har råd. Jag förstår inte riktigt vad de där utredarna gör.

Ett av de stora problemen med bostäderna i Stockholm är ju att det finns för få hyresrätter och att de som finns är för dyra. Man ställer höga krav på ungdomarna när de ska få sin första bostad. Därför fanns den kommunala bostadsgarantin som en möjlighet att gå in och garantera hyran under en viss period. Men ni har tydligen

avvisat detta i Stockholm och vill inte använda garantin alls. Inte heller de andra kommunerna i landet har använt den särskilt mycket.

Men jag kan inte se att du erbjuder någon annan bra lösning. Jag förstår inte riktigt vad de här matchningsmötena går ut på. Det är onekligen så att de allra flesta ungdomar inte kan få tag i en hyresrätt. Det beror på att hyresrätterna minskar i antal i en förfärande takt. Det byggs inte lika många hyresrätter som det försvinner sådana varje år i staden. Det måste du väl ändå hålla med om, Joakim?

Anförande nr 65

Borgarrådet **L a r s s o n** (M): Den sista uppgift som du kommer med i ditt inlägg är helt fel. Skulle det försvinna hyresrätter? Det försvinner inte alls några hyresrätter på det sätt som du beskriver. Vi bygger hyresrätter. Vi har sålt lägenheter till andra aktörer. Vad du är ute efter är omvandlingar. Men de omvandlingar som har skett tidigare och som också sker fortsättningsvis i ytterstaden handlar inte om bostäder som är tomma och som står till ungdomarnas förfogande. Det handlar om att det i vårt bestånd om 72 000 lägenheter också finns lägenheter som ibland blir lediga. De används där det är möjligt till olika grupper.

I fallet med ungdomslägenheter är det inte alla gånger korttidskontrakt, utan det är andra typer av kontrakt man har med ungdomarna. Det kräver också att man bygger nytt. Vi bygger nya ungdomslägenheter. Vi har vissa fastigheter där det har funnits andra typer av verksamheter, äldreomsorg och annat. Det kan vara fastigheter som har utdömts av Arbetsmiljöverket och sedan tömts. De har sedan kunnat byggas om till exempelvis studenter och ungdomar.

Fråga nr 8. Förskola på obekväm arbetstid

Anförande nr 66

K a r i n E h l i n K o l k (S): Frågan är egentligen ställd till Lotta, men hon är inte här. Det är så viktigt att ge föräldrar möjlighet att arbeta, så jag tänkte att Sten Nordin kanske vill svara på den i stället.

I fredagens Metro kunde vi läsa att Stockholms enda dygnetruntöppna förskola håller på att gå i konkurs. Detta oroar såklart både barnen och föräldrarna till de barn som är inskrivna på förskolan. Men tillgängligheten till barnomsorg på obekväm arbetstid är också något som möjliggör för stockholmare att ta ett jobb.

Min fråga till finansborgarrådet, som jag hoppas att du har möjlighet att svara på, är denna: Vet du vad det är som har gjort att verksamheten håller på att gå i konkurs? Och vad kan staden göra för att fortsatt garantera tillgång till barnomsorg på obekväm arbetstid för den som behöver det? Jag kan tänka mig att föräldrarna behöver ett snabbt svar med en garanti om att verksamheten fortsätter.

Anförande nr 67

Borgarrådet N o r d i n (M): Herr ordförande! Jag har inget omedelbart svar när det gäller den enskilda förskola som har gått i konkurs. Däremot kan jag konstatera att när föräldrar har sina barn i en verksamhet som är godkänd av staden på obekvämt arbetstid innebär detta ett ansvar för staden att snabbt lösa detta på ett annat sätt för dessa föräldrar. Det vill jag vara alldeles tydlig med, och jag är övertygad om att man jobbar med detta redan nu.

Frågan om barnomsorg på obekvämt arbetstid blir såklart alltmer aktuell; det är jag den förste att säga. Denna möjlighet finns i staden, och behoven provas i stadsdelarna. Vi har i den budget vi nu arbetar efter har vi tagit ett första steg mot att se över förskolans öppettider. Redan i dag ska förskolorna vara öppna från halv sju till halv sju om behov föreligger. Vi har ibland fått rapporter om att det kan vara så och så med den saken. Därför har vi infört ett ökat kravställande och kontroll av detta.

Man får helt enkelt följa utvecklingen när det gäller på vilket sätt man ska ordna barnomsorg på obekvämt tid. Här måste avgörandet i första hand ligga hos föräldrarna. Det kan handla om att man är på en särskild förskola, människor kan komma hem till barnet eller man kan organisera det hela på annat sätt.

I det aktuella fallet har jag tyvärr ingen information. Vi får skaffa fram det. Men ett tydligt besked är att staden måste jobba med detta.

Anförande nr 68

K a r i n E h l i n K o l k (S): Lena Appelkvist – den mamma som Metroartikeln handlade om – uttryckte stor oro för sin framtida situation. Er stadsdelsnämndsordförande var också citerad och menade att situationen var lite märklig och att det inte fanns ett så stort tryck på nattis. Lena, som jobbar natt eftersom hon är sjuksköterska, säger att hon har blivit motarbetad av kommunen hela tiden och att det inte görs någonting för att hjälpa henne. Hon berättar om ett erbjudande om att få hjälp hemma i tre månader under tiden som hon uppmanades att söka ett annat jobb.

Alternativet för henne är att i värsta fall behöva säga upp sig om hon inte hittar ett nytt jobb inom tre månader eller att hon helt enkelt inte längre kan arbeta. Det låter inte så bra att vi som kommunen bemöter en medborgare på detta sätt. Om något inte erbjuds är det ju svårt att efterfråga det. Är det inte rimligt att Stockholms stad kan erbjuda fler nattis än exempelvis Sigtuna, som planerar att öppna sitt andra nattis?

Anförande nr 69

Borgarrådet N o r d i n (M): Man har möjlighet till nattomsorg i Stockholm; det ska vi inte glömma bort. Jag kan inte uttala mig om ett enskilt fall. Vi har alla krav och förväntningar på samhället – på samhällsservice och många andra saker som fungerar snart sagt dygnet runt. Det är klart att det finns föräldrar som har behov av att få hjälp med barnomsorg på obekvämt tid, inte minst just med nattomsorg. Det handlar förstås ofta om ensamstående föräldrar. Lagen ger vissa möjligheter att kräva andra arbetstider under de första tre åren, om jag inte är fel underrättad. Men långsiktigt kan det finnas behov av att ha detta stöd från staden, och då tycker jag att det ska finnas – absolut!

För 2010 bad vi stadsdelarna om en inventering av hur många ansökningar de hade och hur många beviljade sådana man hade. Det var inte så många. På det sättet kan man säga att efterfrågan och trycket generellt sett inte har varit så stort. Men det innebär inte att man inte i det enskilda fallet ska bemötas på ett bra sätt. Man ska ha möjlighet till nattsorg om man har klart redovisade behov av att få det.

Anförande nr 70

K a r i n E h l i n K o l k (S): Som den här mamman målade upp sitt bemötande lät det inte så bra. I dag ställs det hårda krav på att man måste arbeta natt under långa tider. Om något inte erbjuds kan det som sagt vara lite svårt att efterfråga det. En kartläggning kan därför visa fel resultat om man har otur.

Anförande nr 71

Borgarrådet N o r d i n (M): Jag förstår vad du menar. Likväl utgår jag ifrån att stadsdelarna levererar in korrekta uppgifter och följer de riktlinjer som finns. Vi följer frågan noga; det kan jag garantera Karin Ehlin Kolk. Den är viktig. Detta är också ett ansvar i en situation där vi har alltmer arbetstider utanför det vi ser som den normala arbetstiden. Det kräver att vårt samhälle, inte minst storstaden, fungerar i stort sett dygnet om. Vi har också många ensamstående föräldrar, som i det här läget naturligtvis kan vara i en extra knepig situation. Det finns all anledning för staden att följa frågan om behovet av barnomsorg på obekväm arbetstid.

*§ 14 Stockholms stads program för kvinnofrid – mot våld i nära relationer 2012–2014
Förslag från socialnämnden RII (utl. 2012:43)*

Anförande nr 72

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! I kväll ska vi fatta beslut om ett program som på många sätt berör människors frihet, eller kanske rättare sagt brist på frihet. Mäns våld mot kvinnor är en av vår tids stora samhällsutmaningar. En kvinna som lever med våld eller med hot om att utsättas för våld mot sig själv och sina barn bryts ibland ned; ibland tar det kort tid, ibland sker det under en väldigt lång tid.

Våld i nära relationer berör såväl kvinnor och män som barn. I dag antar vi ett program som fokuserar på kvinnor, eftersom fem av sex personer som utsätts för våld i nära relationer är just en kvinna. Att leva ett liv utan våld är en grundläggande mänsklig rättighet. Vi i kommunen har alltså ett tungt ansvar tillsammans med staten, men kommunen utgör också ett stort stöd för det civila samhället.

Jag kan först konstatera att vi har mycket kvar att göra i arbetet mot våld i nära relationer. Men jag vill vara tydlig med att det här är en fråga som jag som socialborgarråd verkligen prioriterar, och jag vet att Alliansen och många med mig brinner för detta. Vi har den här frågan högt upp på den politiska dagordningen. Att vi nu antar det här programmet är ett steg mot en mer kvalitetsutvecklad verksamhet.

Stockholms stad har en lång historia av att arbeta med frågor som berör kvinnofrid. Kanske kan vi säga att det var här i Stockholms stad det började med Birger Jarls kvinnofridslagar. Men fortfarande så här 800 år senare har vi väldigt mycket kvar att göra. Vi har tillsammans med länsstyrelsen under året byggt upp ett bra samarbete inom ramen för Operation Kvinnofrid. Vi har haft ett program tidigare som nu löper ut, men jag skulle vilja säga att det programmet har spelat ut sin roll av framför allt två skäl.

För det första var programmet tidigare mer fokuserat på vad som skulle göras och inte så mycket på mål och vad som ska uppnås. Därför är det svårt att följa upp om programmet har haft någon verkan. För det andra saknade programmet tydliga insatser för förövare. Det är bara genom att bryta förövarens beteende som vi långsiktigt kan komma åt våld i nära relationer. Men det gör vi genom det här programmet.

Det kvinnofridsprogram som nu ligger i fokus och som ligger i fullmäktiges händer bryter på många sätt ny mark. Vi vrider fokus, precis som vi har gjort i programmet för delaktighet för personer med funktionsnedsättning som fullmäktige antog för snart ett år sedan, bort från medlen till vad som är målet. Det övergripande och långsiktiga målet är formulerat som att i Stockholms stad ska ingen sättas ut för våld eller hot om våld i nära relation.

Kommunstyrelsen kommer också att få i uppdrag att inarbeta tydliga och mätbara mål för hela staden. Det här programmet gäller för alla stadens verksamheter. Precis lika lite som miljönämnden har ansvar för miljöutvecklingen i hela staden kan inte

socialnämnden och stadsdelsnämnderna ensamma lyckas i det här arbetet. Men detta sagt tror jag att det fortsatt kommer att kunna behövas specialistkompetens ute i våra stadsdelar, och det arbetet kommer att behöva stärkas upp.

Forskning och erfarenheter visar att det många gånger kommer signaler till personalen inom förskola och skola om att allt inte står rätt till. Därför är det viktigt att personalen har kompetens i att se, att fråga och att agera om man upplever att ett barn far illa eller om det finns misstanke om våld inom familjen. Medarbetare som möter missbrukande kvinnor måste i större utsträckning fråga om våld förekommer eftersom vi vet att missbrukande kvinnor är en mycket utsatt grupp.

Jag tycker att det är bra att det här programmet kommer att ingå i stadens integrerade ledningssystem, ILS. Det kommer att bli tydliga mål och indikatorer, så det här blir ingen hyllvärmare. Det här kommer snarare att bli ett ledande styrdokument som kommer att bidra till att Stockholm kommer att bli en tryggare stad att leva i.

Samtidigt vill jag vara tydlig med att vi kommer att fortsätta att arbeta mot våld i nära relationer. I år väntas en kartläggning av våld i nära relationer, och det är första gången som det kommer att göras i Stockholms stad. Hittills har man enbart kunnat förlita sig på skattningar därför att man inte har haft någon säker statistik.

Jag vill vidare vara tydlig med att det kommer att behövas riktlinjer på det här området, inte bara handlingsplaner även om det som vi i dag fattar beslut om är viktigt. Jag tror att vi måste skärpa upp arbetet ytterligare genom riktlinjer. Då ska det gälla och omfatta allt våld i nära relationer, även samkönade och så vidare.

Men det räcker inte, utan vi måste fortsätta att finna fler och fler insatser för våldsutsatta och för att bryta förövares beteende. Ett förslag som vi vill se är att ta initiativ till en kvinnojoursgaranti, som innebär att alla kvinnor i Stockholms stad som behöver skyddat boende ska vara garanterade detta. Ingen som behöver en plats ska nekas detta.

Det program vi antar i dag är ett viktigt steg i arbetet mot våld i nära relationer, men det kommer fler reformer framöver som ytterligare kommer att stärka upp arbetet.

Med dessa ord yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 73

E m i l i a B j u g g r e n (S): Fru ordförande! Jag vill börja med att säga att vi välkomnar ett nytt program. Det behövs ett övergripande program som omfattar hela stadens ansvar för arbetet för kvinnofrid. Vi välkomnar också att den borgerliga majoriteten äntligen går med på att göra en kartläggning av det totala våldet. Med tanke på att det kan vara så stort mörkertal som 80 procent behövs det en ordentlig kartläggning om vi ska kunna ha några indikatorer som visar något av hur måluppfyllelsen är. Vi beklagar att det inte har skett tidigare, men det är bra att det sker nu.

Programmet ska ha fokus på vad som ska uppnås och inte vad som ska göras. Samtidigt är indikatorerna ganska luddiga. Vi tycker att programmet saknar ett helhetsperspektiv. Om vi ska minska våldet mot kvinnor måste det finnas en bred

analys av både varför våld uppkommer och hur lösningen kan se ut. Akuta insatser av polisiär karaktär eller det som är socialtjänstens akutarbete måste kopplas ihop med frågan om arbetsmiljö, välfärdspolitik, familjepolitik, för att inte tala om bostadsfrågan. Vi tycker att det här programmet saknar den typen av ambitioner. Finns den här helheten i staden i dag, varför ska den då inte in i det program som är det övergripande programmet?

I helgen kunde vi läsa i tidningar om hur kvinnojourer tvingas neka misshandlade kvinnor skyddat boende därför att de helt enkelt saknar plats. Det visar med all önskvärd tydlighet behovet av att ha en bred analys av frågan. Rätten till en bostad är en av de viktigaste sociala frågorna för ett självständigt liv.

När det gäller kvinnofrid finns det anledning att ifrågasätta om det inte är för smalt definierat att endast se på våld i nära relationer. Den allmänna bilden är att våldet främst utövas av en närstående. Drygt en fjärdedel av kvinnor som uppger att de har råkat ut för våld har blivit utsatta av en närstående. Men den allra vanligaste typen av våld mot kvinnor utövas inte av den som är närstående utan av någon som är bekant, ofta i samband med arbete, ofta en person som är ens arbetskamrat, skolkamrat, en lärare eller en patient.

Vi tycker att det är oerhört bra och viktigt att vi tar fram ett sådant här program för kvinnofrid, men det får inte vara för snävt. Ska vi fokusera på målen och indikatorerna får de inte ha någon tendens till luddighet, annars riskerar vi att missa de stora politiska utmaningarna, och många frågor riskerar att hamna mellan stolarna.

Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas förslag om återremitterande.

Anförande nr 74

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Jag tycker att det är tråkigt att Socialdemokraterna väljer att vilja återremittera. Om man ser signaler att det är luddiga mål och så vidare hade vi gärna velat ha någon form av konkretisering av vilka mål man i så fall skulle vilja ha. Det är ändå professionella som har varit med om detta arbete. Stadsdelarna har varit inkopplade, och det här grundar sig på SKL:s och Socialstyrelsens rapporter. Det är tråkigt att man väljer återremiss. Det viktigaste är att de indikatorer som ska in i ILS kommer att vara tydliga och mätbara. Kommunstyrelsen kommer att kunna ta fram dessa förslag, och det är det som också alla nämnder och bolag ska jobba efter. Jag tycker att Socialdemokraterna har en beklaglig hållning.

När det gäller antalet platser på kvinnojourer hoppas jag att även Socialdemokraterna välkomnar den kvinnojourgaranti som presenteras. Där vill jag informera att vi i dag lever upp till målet om antalet platser på kvinnojourer och att vi har en beläggning som håller, men det är viktigt framöver att vi fortsätter att se till att det alltid ska finnas plats för den som söker.

Anförande nr 75

E m i l i a B j u g g r e n (S): Ett av de största problemen för kvinnojourer är att man inte har platser att slussa vidare till när någon inte längre är i behov av sitt

skyddade boende. Det kopplas ihop till bostadsbristen i staden totalt. Det är ett tydligt exempel på att man inte har den stora och breda helhetsanalysen av problemen och situationen.

Anförande nr 76

A n n - K a t r i n Å s l u n d (FP): Ordförande, fullmäktige! Det här är ett program som handlar om och angår betydligt fler än vad vi vill se och tro. Det handlar till exempel som Fatima som har kommit till Sverige för ett par år sedan, har en man som slår och hotar. Självt kan hon inte språket och vet inte vart hon ska vända sig. Det handlar om Gunilla som inte har några synliga blåmärken men som genom systematisk psykisk misshandel av en man som blandar sömnmedel i hennes mat helt har tappat tron att hon kan klara sig själv. Det handlar om Oij som hämtats till Sverige från Thailand som den tredje frun efter två tidigare dumpade. Hon är rädd att bli utvisad om hon lämnar mannen. Det handlar om deras barn som varje dag är rädda för vad som ska hända hemma och som ofta vill dölja det som pågår.

Men det handlar också om deras män som måste få insikt om vad de håller på med och som måste sluta att slå. Mäns våld mot kvinnor klassas som en av de främsta hälsofaroorna världen över. Hemmet är för många den absolut farligaste platsen att vistas på.

I dag ska vi fatta beslut om Stockholms stads program för kvinnofrid – mot våld i nära relationer. Kvinnor och barn i Stockholms stad ska känna sig trygga och leva utan rädsla. Oavsett var man bor i staden ska man få likvärdiga och lika tillgängliga resurser. Det är viktigt att programmet omfattar alla stadens verksamheter, nämnder och styrelser och att man medverkar i det förebyggande arbetet. Den kartläggning som ska genomföras är central. Vi ska inte tro, vi ska veta. Lika viktigt är det att inte missa uppföljningarna. Vi måste veta att de åtgärder som vidtas ger resultat.

Kunskapen hos stadens medarbetare är nödvändig. Man måste våga se, och man måste veta vad man ska göra. När en domare kan uttala att en kvinna som har blivit utsatt för misshandel har sig själv att skylla på när hon får stryk av sin man för att hon har kommit hem sent från en fest inser vi att vi fortfarande har en lång väg kvar. Vi måste inse att arbetet med att ändra normer kring maskulinitet, makt och våld måste inriktas mot män som misshandlar, men det måste också inriktas mot många andra i vårt samhälle som har som ett yrke som innebär att utöva makt.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 77

S t i n a B e n g t s s o n (C): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Centerpartiet gick till val på en nollvision mot kvinnovåld i Stockholm. Vi är alla överens här inne om att ingen ska behöva bli utsatt för våld. Tack vare det här programmet som baseras på styrning mot tydliga mål har vi just den nollvision som Centerpartiet gick till val på och som Alliansen är överens om.

Ordförande! Kvinnor som utsätts för våld i nära relation lever ett liv utan frid. Att kunna leva i frid utan våld är ett av alla de viktiga mål som vi sätter upp i program-

met. Visst är det målen som är viktiga. Visst är det resultatet som vi vill se som säger något om hur det ska vara att bo i Stockholm.

Ordförande! Jag har under lång tid engagerat mig mot hedersförtryck och våld i hederns namn. Därför är jag oerhört glad att regeringen och vi här i Stockholm numer tar problematiken på allvar. Den kartläggning som gjordes i Stockholm under förra mandatperioden visar att vi har mycket att göra. Att programmet är stadsövergripande och ställer samma mål oavsett vilken stadsdel man bor i eller är i verksam i borgar för ett lyckat resultat, eftersom vi kan lära av och hjälpa varandra.

Ordförande! Som centerpartist bär jag med mig en historia med mer än hundra år av handlingskraft, och handlingskraft är precis vad det här programmet öppnar för. Det är därför med stolthet som jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 78

T a r a T w a n a (S): Fru ordförande! De flesta av oss har sett den lilla skulptur som föreställer tre apor där en apa håller för öronen, en annan täcker sina ögon och en tredje håller för sin mun. Så kan tyvärr många utsatta kvinnor och kvinnojourer uppleva sina hemkommuners attityd till männens våld mot kvinnor. Jag tror att vi alla är överens om att våld mot kvinnor tillhör den mest avskyvärda typen av diskriminering av kvinnor och flickor.

Precis som Emilia sade tycker vi att det är bra att staden uppdaterar kvinnofridsprogrammet. Det gör det lättare att följa upp arbetet. Vi instämmer i förslaget om konkreta riktlinjer för arbetet med våld i nära relationer. Men den viktigaste åtgärden, tycker vi, är att staden vill göra en kartläggning av våldet.

Enligt de undersökningar som gjorts är den vanligaste typen av våld mot kvinnor inte det våld som utövas i nära relationer, som har tagits upp i programmet, utan våld som utövas av en bekant som inte är närstående. När kvinnor utsätts för våld av en yttlig bekant sker det ofta i samband med ett arbete. Exempel på gärningspersoner är arbets- eller skolkamrater, lärare och patienter. Det bör samtidigt nämnas att mörkertalet troligen är relativt stort i de fall där gärningspersonen är närstående.

Förutom de akuta insatserna, till exempel av polisiär karaktär, måste denna fråga kopplas ihop med frågan om kvinnors arbetsmiljö, välfärdspolitiken, familjepolitiken, bostadsfrågor och så vidare. Programmet saknar, tycker vi, sådana ambitioner. Därför bör man fråga om det finns en sådan analys i staden i dag och om den i så fall är kopplad till programmet. Vem bär det yttersta ansvaret för den helhetslösning som Emilia var inne på?

Återigen: Eftersom programmet är alltför snävt och ytligt riskerar man att missa de stora politiska utmaningarna, och frågorna riskerar att hamna, som nämndes här, mellan stolarna.

Sist vill jag påpeka att det som vi ifrågasätter är att kvinnofridsprogrammet kopplas till Vision 2030 som är starkt politiskt färgad. Kopplingen till universella dokument som FN:s konventioner och deklarationen om kvinnor och barn och personer med funktionsnedsättning är tillräcklig och skulle skapa en bredare grund för arbetet.

Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas förslag om återremiss.

Anförande nr 79

B e n g t S a n d b e r g (S): Ordförande, fullmäktige! Jag får redan nu be om ursäkt om jag blir lite oartig. Jag har läst det här programmet, och jag utgår från att det är hela programmet. Men det är fullständigt innehållslöst. Normalt kan det ibland vara svårt att se skillnad på ett program och en rapport. I det här fallet är det jätteenkelt. Det finns ingenting i det här. Om det är en disposition av någonting och definierar vad kvinnovåld är, då är det okej. Men att kalla det för ett program för kvinnofrid! Det finns inte ett enda konkret förslag till vad vi ska göra – inte ett enda förslag! Man definierar vad kvinnovåld är.

Nu ska jag läsa innantill: Stadens långsiktiga nollvision är att ingen, vare sig man eller kvinna, ska utsättas för våld. Det är väl okej. Men är det okej på kort sikt? Ska man ha sådana skrivningar i ett måldokument? På lång sikt har vi nollvision, men på kort sikt kan det vara okej. Snälla kamrater, inte kan man väl kalla det här för ett program i världsklass. Det är innehållslöst, det innehåller en massa felaktigheter, och jag tycker självklart att det ska återremitteras och arbetas om.

Anförande nr 80

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Det kanske är lite obekant för en socialdemokrat att jobba med målstyrning och faktiskt kunna följa upp vad som har blivit resultat. Det är det man efterfrågar, men man är inte bekant med en sådan här styrning. Man efterfrågar att vi från politiken ska gå in och beskriva exakt vilka insatser som ska göras och inte vilka mål vi ska sträva mot.

Jag har ganska tjocka dokument med mig om hur arbetet i våra stadsdelar ser ut när det gäller våld i nära relationer. Men det är inte det vi ska fatta beslut om, utan politiken ska lägga fast målsättningarna och visionerna. Vart är vi på väg? Vad är det vi ska försöka efterleva, och hur ska vi följa upp detta? Därför är det viktigt med ett dokument som beskriver vad som ska uppnås, inte att det alltid ska klia i fingrarna på en politiker att beskriva vad som ska göras. Där måste vi förlita oss på professionen. Det kommer hela tiden ny kunskap på området.

Det här arbetet är framtaget av professionella som har omfattat alltifrån Socialstyrelsens riktlinjer och rapporter från SKL till att det har suttit experter från stadsdelarna som varit med om framtagandet av detta. Dem måste vi kunna lita på. Vi måste inte som politiker alltid säga vad som ska göras utan peka på vad som ska uppnås.

Anförande nr 81

B e n g t S a n d b e r g (S): Något annat politiskt mål än att vi ska ha nollvision nu borde det finnas med, inte bara ”på lång sikt”. Tycker du att det är ett program i världsklass? Sedan gömmer man sig bakom att politiker inte ska vara klåfingriga och peta i det och tala om vad som ska göras. Men någonting kan vi peka på, till exempel att vi ska sätta in extra resurser på det och det området. Det här är ju bara jambo, jambo. Lägg fram det här förslaget för de utsatta kvinnor och barn som det handlar om, och jag vill påstå att de tycker att det är kränkande och ovärdigt.

Anförande nr 82

Ewa Samuelsson (KD): Fru ordförande! Tänk vad livet vore enkelt om vi med ett klubbslag här kunde säga att från och med nu finns det inget mer våld mot kvinnor. Det är många andra frågor där vi skulle önska att allt med ett klubbslag skulle förändras till det positiva.

Det är mycket glädjande att vi har kunnat ta fram det här programmet. Det är inte så att vi börjar från scratch i det här programmet. Det finns mycket stor kunskap, och Operation Kvinnofrid har verkat nu under många år. Vi kan också läsa att Sveriges kvinnojourers riksförbund säger att det finns en omfattande dokumentation som kan användas och en stor kunskap. Därför är det viktigt att vi, precis som borgarrådet sade, inte är klåfingriga och berättar hur det här arbetet ska gå till utan vilka mål som vi vill uppnå. Vi kan aldrig någonsin acceptera det våld som förekommer i vårt samhälle över huvud taget.

Jag tycker att det är väldigt bra att vi tydligt har talat om att vi nu riktar oss dels mot de kvinnor som utsätts för våld, dels mot barnens situation i de förhållanden där våld förekommer, men inte desto mindre tittar på de män som utövar våld. I förra veckan på en beredning i Sveriges Kommuner och Landsting skulle vi ha en jämställdhetsutbildning, och då valde vi ifrån beredningen att just få lyssna på dem som jobbar med männen i de här frågorna, en organisation som jobbar med frihet från våld men för jämställdhet. Det är oerhört viktigt att vi faktiskt ser bredden i det här arbetet och inte enbart siktar in oss på kvinnorna, som naturligtvis i första hand ska få stöd och hjälp i den akuta situationen. Vi måste bort från våldet, och då måste vi få bort dem som utövar våldet.

Viktigt är också att se till det civila samhället. Många frivilligorganisationer arbetar mot våld i olika verksamheter, och jag vill särskilt lyfta fram att vi ska samarbeta med dem. Landstinget har nyligen beslutat om kunskapscentrum för våld i nära relationer. Där finns många samarbetspunkter som vi kan ha glädje av i stadens eget arbete. Det är ett kort och koncist program, tydligt och klart. Jag kan jämföra med det program för delaktighet som vi antog i fullmäktige förra året. Där var det också en del som tyckte att det var lite för kort, för tunt, men i många andra sammanhang får vi höra att det är tydligt, konkret och bra att arbeta efter. Det är så jag ser på det här programmet också. Jag tror att vi kommer att se, när det väl är dags för utvärdering, att vi faktiskt kan uppnå resultat.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 83

Stefan Nilsson (MP): Ordförande, fullmäktige! Jag har en fråga till dig, Ewa. Det gäller hjälp, för du berörde det, åt förövaren. Det är jättebra att det lyfts upp i det här programmet och att man har en tydlig målsättning. I det här programmet är man väldigt tydlig med att det framför allt, av naturliga skäl, handlar om mäns våld mot kvinnor, men det står också att programmet är till för att hjälpa kvinnor som lever i samkönade relationer. Det står däremot ingenting om att de kvinnor med aggressionsproblem som utsätter sina partner för våld ska få hjälp på samma sätt som män med aggressionsproblem.

Är det här en miss, eller är det någonting medvetet är tänkt på det sättet?

Anförande nr 84

E w a S a m u e l s s o n (KD): Det är klart att vi inbegriper det. Till och från är det män som träder fram och säger att de blir misshandlade av sina kvinnor. Det här handlar om våld i nära relationer över huvud taget. Här lyfter vi fram de stora grupperna, men dyker ett sådant problem upp som du nämner måste det tas med, det har Socialstyrelsen alltid ett ansvar för.

Anförande nr 85

S t e f a n N i l s s o n (MP): Från Miljöpartiets sida tycker vi att det är jättebra att det här programmet nu finns. Vi röstar för och står bakom det. Vi tycker inte att man ska återremittera förslaget, utan nu ska vi anta det här programmet.

Det finns flera saker som är bra i det här programmet. Det ena är att man nu väldigt tydligt pekar på målsättningar och inte medel. För att vi ska kunna följa upp våra insatser är detta viktigt. Vad som också är bra är att det ska göras en rejäl kartläggning av allt våld mot kvinnor i staden för att vi ska få en bild av hela problemet.

Det här är någonting som vi i Miljöpartiet var med om att uppmärksamma när vi satt i majoritet. Men tyvärr har ni inte satt ned foten förrän nu. Ni valde att göra en kartläggning av hedersrelaterat våld för tre fyra år sedan, men inte hela problematiken, och vi tycker att det är viktigt att man ser allting i ett sammanhang. Men det är bra att det står så i det här programmet.

Det är vidare bra att det förebyggande arbetet betonas. I det sammanhanget vill vi betona behovet av att förändra normer kring maskulinitet, makt och våld. Det är ett arbete som man kan påbörja redan när barnen är små, kanske framför allt då. Självklart är det viktigt att hjälpa de män som är förövare, även om huvudmålsättningen är att hjälpa och skydda kvinnor som utsätts för våld i nära relationer.

Jag vill gärna uppmärksamma att i motsats till hur jag uppfattade Ewa Samuelsson nyss handlar det här programmet bara om våld mot kvinnor i den här uppdateringen. I det program som vi hade fram till och med nu har det handlat om allt våld i nära relationer. Nu har socialtjänsten och polisen sagt att det blir lättare för dem att fokusera på de här frågorna om det bara handlar om kvinnor som är offer. Okej, vi prövar det, det kanske är bättre att lyssna på professionen. Då behövs det en kompletterande dokument med policy för hur man fångar upp män som lever i samkönade relationer och kvinnor och män som lever i heterosexuella relationer och utsätts för våld.

Vi kommer att återkomma i den frågan, men vi tycker att det här är ett bra program, och vi yrkar bifall till kommunstyrelsens det.

Anförande nr 86

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Det har framhållits under debatten att de rödgröna hade det här på förslag när de satt i majoritet. Men politik är

också att handla, inte bara att vilja. Men hur som helst har vi nu en kartläggning på gång, det är vad jag tänkte informera Stefan Nilsson om. Där kommer det att innefattas kvinnor som slår sina män och våld i samkönade relationer. Vi kommer att ta ett bredare grepp om frågan om våld i nära relationer.

Tanken är att när vi utformar riktlinjer ska de omfatta allt våld i nära relationer. Det är viktigt att ha med, för det finns grupper av män som är offer och kvinnor som är förövare, och det finns våld i nära relationer i samkönade relationer. Det är viktigt att vi tar med oss det i det fortsatta arbetet, även om den aspekten inte inkluderas i det här programmet.

Anförande nr 87

Stefan Nilsson (MP): Det är jättebra att vi tydligen ser på det här på samma sätt och att vi får återkomma. Vi kommer att driva den här frågan därför att alla offer är väldigt utsatta.

Jag vill ändå ställa en fråga till dig – du kan återkomma senare när du får ordet: Hur är det med kvinnor som är förövare i det här programmet? Här säger man att det omfattar kvinnor som lever i samkönade relationer. Men det står ingenting om att hjälpa kvinnor som är förövare. Det borde vara en logisk konsekvens av att man möter offer som är kvinnor. Jag vill gärna ha svar på frågan senare.

Anförande nr 88

Karin Rågsjö (V): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Det är väldigt många kvinnor som går runt på sina egna minfält hemma. Det är det vi ska prata om i dag.

Mäns våld mot kvinnor är ett extremt omfattande samhällsproblem och också ett folkhälsoproblem. Det sker dagligen i den här staden. Årligen dödas 100 kvinnor i Sverige, och många kvinnor lever under fysiska och psykiska trakasserier av sina makar eller sambor hemma. Jag måste säga till Stefan Nilsson att det faktiskt mest är män som är förövare.

Det här programmet är bra. Vi känner oss ganska stolta inom Vänsterpartiet som faktiskt drog i gång det här arbetet 1997. Det kan vara bra att säga det, för ni brukar hänvisa till historiska händelser, och det här är en sådan.

För att gå in på problemen kan jag säga att jag läste i Svenska Dagbladet häromdagen att det är svårt för kvinnor också här i Stockholm att få en bostad. När man väl har bott på kvinnojouren och vill ut igen från kvinnojouren – man ska inte bo där så länge – finns det problem i dag att hitta bostäder till dessa kvinnor. Det handlar om bostadspolitik. Allt går hand i hand i staden.

När jag talar om det här problemet talar jag om mäns våld mot kvinnor och inte om hedersrelaterat våld, för det handlar om en annan ingång, tycker jag i alla fall. Men det handlar också om den patriarkala strukturen där kvinnan är underordnad, oavsett om det är hedersrelaterat våld eller våld mot kvinnor i närmiljö.

Det ligger ofta en skam i att bli misshandlad, och ett uppbrott från en våldsam relation innebär att både kvinnan och barn blir blottställda och behöver omedelbar hjälp, och det måste man beakta. Men jag undrar lite grann: Vart tog det förebyggande arbetet vägen? Barnen som upplever våldssituationer behöver hjälp och stöd. Där måste jag säga att det inte vimlar av grupper för den typen av barnen i staden. Det kanske ni kan fundera över lite på högersidan, självhjälpssgrupper helt enkelt.

Så måste man arbeta mycket mer med killar för att få dem att ändra sin attityd till kvinnor. Det arbetet ligger väldigt långt efter. Vidare måste man ha mer fokus på kvinnor som lever som missbrukare, kvinnliga missbrukare som lever i destruktiva relationer. Det är ganska vanligt, och de får väldigt lite hjälp i dag. Papperslösa är en annan grupp som inte finns med i programmet men som har en oerhört jobbig situation. De är fullständigt ignorerade av samhället. De måste också få den hjälp och det stöd som de behöver.

Med det yrkar jag bifall till Vänsterpartiets reservation.

Anförande nr 89

S t e f a n N i l s s o n (MP): Jag vill bara säga att självklart är det så att våld som utövas i nära relationer utövas mest av män när det gäller sådant våld som leder till fysiska skador eller som leder till sjukhusvård, nästan upp till 99 procent. Det leder också till att kvinnor behöver gömma sig, men det är inte så många män som utsätts för det. Likafullt tycker jag att det är jättebra att lyfta fram frågan och återkomma till problem i samkönade relationer där en person är offer och de fall där män utsätts för våld. Mönstren är ungefär likadana oavsett hur könskombinationen ser ut i en relation. Visst är det så att män står för den överväldigande majoriteten av alla brott, för det är brott vi här talar om.

Anförande nr 90

K a r i n R å g s j ö (V): Det här är en fråga som kan lyftas i andra policyer. Det är viktigt. Frågan om mäns våld mot kvinnor är en fråga som har rullat i århundraden, men vi har inte fått bukt med den problematiken. Jag tror att man ska lägga fokus på den stora gruppen och i diverse andra policyer skriva in det.

Det här är en jättefråga, och det här problemet finns i alla samhällsklasser, det ska man veta om. Därför måste, som det står i programmet, alla nämnder och styrelser bli involverade, och även landstinget, för att hjälpa kvinnorna att göra anmälan och så vidare, att inte stå ut med det våld de utsätts för.

Anförande nr 91

A n n - K a t r i n Å s l u n d (FP): Fru ordförande! Jag tror att vi är eniga i många av frågorna. Jag skulle vilja kommentera det här med bostäder. Vi behöver naturligtvis fler bostäder för dessa kvinnor. Men jag tror att man faller i en fälla om man tror att det är självklart att det är mannen som har slagit, misshandlat och kanske blivit dömd som har rätt till bostaden. Det borde vara det naturliga, och enligt lagstiftning är det egentligen så, att det är kvinnan som har rätt till bostaden. Det måste vi hjälpa och stödja dem med, för det handlar också om barnens rätt.

När det gäller papperslösa är det en stor utmaning och inte bara en fråga för socialen utan för alla stadens verksamheter. Bostadsbolagen har en stor uppgift att sätta upp lappar i tvättstugor och sådant. Vi ska veta att det ingår att de medel som kvinnojourerna får ska användas till att ta emot papperslösa kvinnor.

Anförande nr 92

K a r i n R å g s j ö (V): I den goda världen får kvinnan bo kvar i bostadsrätten, villan, hyresrätten, men så är det inte i dag. Äger mannen lägenheten exempelvis eller står på kontraktet är det kvinnan och barnen som får bo trångt hos en kvinnojour. Då måste väl ändå principen vara att en kvinna med barn inte ska vara så länge på kvinnojouren, för det blir hemskt stigmatiserande och jobbigt, specifikt för barnet. Det är viktigt att hitta en lägenhet för dessa.

Det är tyvärr många män som förföljer sina kvinnor. Just därför måste de få skilda boenden och hitta en lägenhet långt från den plats där de bott.

Om papperslösa har vi skrivit en motion, som förhoppningsvis kommer upp här så småningom. Jag hoppas att många då är kvar i salen. Vi återkommer i den frågan.

Anförande nr 93

G u l a n A v c i (FP): Fru ordförande, fullmäktige! Det kan inte nog poängteras hur viktigt det här programmet är som berör kvinnor och personer som utsätts för våld i nära relationer. Det är också väldigt bra att programmet tar sin utgångspunkt i att alla stadens både nämnder och styrelser ska agera gemensamt och att alla ska ta samma ansvar för att uppmärksamma den här typen av problematik.

Våld i nära relationer, oavsett hur det tar sig uttryck, måste bekämpas med alla medel och på bred front. Det är en fråga som berör hela vårt samhälle, och alla måste ta ansvar för att bekämpa våldet. Det handlar om våra myndighetsutövande institutioner såsom skola, socialtjänst, rättsväsen. Politiken har ett viktigt ansvar, och det civila samhällets engagemang kan inte nog poängteras i detta sammanhang.

Vad det rör sig om, vilket har sagts av många här, är grova kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Jag vill lyfta en särskild grupp som tyvärr alltför ofta glöms bort i debatt om våld i nära relationer, och det är barn som bevittnar våld i hemmet. I dag finns det en medvetenhet om att våldet även skadar barnen. Det kan gå så långt som att barn hamnar i trauman, det kan utlösas hos väldigt många barn. Och de vanligaste symtomen är rädsla, ångest, sömnsvårigheter, magont, huvudvärk och andra liknande problem. Det är otroligt viktigt att man på alla möjliga sätt uppmärksammar dessa barn som far väldigt illa av det våld som utövas inom hemmets fyra väggar.

Därför är jag glad att det här programmet lyfter barnen som en av de tre grupper som man arbetar med. Så sent som i julas beslöt regeringen att ge Brottsoffermyndigheten i uppdrag att utbilda personal vid länspolismyndigheterna och vid åklagarmyndigheten när de möter och kommer i kontakt med barn som utsätts för våld i hemmet eller som bevittnar våld i hemmet så att de får det rätta stödet i sitt trauma.

Det finns ett stort mörkertal som är viktigt att uppmärksamma. Det handlar om att de kvinnor – det är ju ofta kvinnor – som vänder sig till samhällets institutioner känner att de får rätt hjälp så att de vågar ta det här steget. Samhället får aldrig retirera när det gäller den här punkten. Därför är jag glad att borgarrådet nämnde kvinnojoursgarantin. Våra kvinnojourer har en otroligt viktig uppgift, och deras arbete måste stärkas för att hjälpa de utsatta.

Jag vill avsluta med att säga att man måste våga se, våga fråga och våga agera. Det är de tre punkterna som måste vara utgångspunkten i det fortsatta arbetet. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 94

K a r i n R å g s j ö (V): Jag måste ställa en fråga till dig, Gulan. Det är väldigt bra att ni skriver in det här om barn. Men därifrån till aktion är det svårt. Vi har pratat om barn till missbrukare, barn som är våldsutsatta, barn till sådana som lever i den här typen av relationer. De får väldigt lite hjälp i Stockholm. Vi kan inte riktigt se att de får någon hjälp.

När det gäller kvinnofridsgarantin låter det superbra. Men i dag är många hus, som Alla Kvinnors Hus, överbokade. Vart tar dessa kvinnor vägen som inte får plats?

Anförande nr 95

G u l a n A v c i (FP): Skolan har en väldigt viktig uppgift. Det finns en anmälningsskyldighet i skolan. Barn ska känna att man har någonstans att vända sig och prata. Skolan fyller en viktig funktion i detta sammanhang.

Det gjordes en ganska stor, en av de största, kartläggning 2009 vad gäller det hedersrelaterade våldet. Hör och häpna så visade det sig att var tionde 15-årig flicka i Stockholms stad lever under någon form av hedersförtryck och 4 procent av pojkarna. En sådan kartläggning hade inte gjorts tidigare. Man fick bekräftelse på att det finns många slags problem. Det här är ett sätt att gå vidare. Jag tror att vi hela tiden måste ta utmaningarna med stor seriositet och rikta insatserna så att de barn som riskerar att fara illa får den adekvata hjälp de behöver i den situation som de befinner sig i.

Anförande nr 96

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Jag tänkte bemöta Karin Rågsjö och de frågor som hon lyfter fram. Det är en stor utmaning när det handlar om barn till missbrukare eller barn som blir våldsutsatta. Vi har verksamheter som Ersta Vändpunkten, och flera stadsdelar jobbar med målgruppen, men jag tror att vi kan göra mer. I budgeten för i år finns planer på ett barnhus som vänder sig till barn som har blivit utsatta för våld men också barn som har blivit utsatta för sexuella övergrepp. Det är en form av satsning gentemot denna grupp som är utsatt.

När det handlar om Roks rapport som presenterades i medierna är inte bara Stockholm utan många kommuner runt om i landet som har utmaningar i form av att kunna slussa kvinnor vidare från kvinnojour och annat. Det ser vi också i Stockholm,

det ska jag vara ärlig med att säga. Vi har stort behov av försöks- och träningslägenheter och mer långsiktiga lösningar för kvinnor som lever i skyddat boende. Där måste vi jobba med Bostadsförmedlingen, vi måste jobba med privata fastighetsägare och våra egna kommunala bostadsbolag.

När det gäller beläggningen på kvinnojourer är det inte fullt på dessa. Däremot finns det enskilda verksamheter som är väldigt efterfrågade, inte minst för att de håller en mycket god kvalitet. Alla Kvinnors Hus är en sådan verksamhet som då och då faktiskt får neka kvinnor plats, just därför att de är så efterfrågade, och inte bara från Stockholms stad utan av kvinnor i våra grannkommuner och runt om i hela landet. Där försöker vi på olika sätt hjälpa till för att få fram fler lägenheter, men det handlar också om att den här garantin ska vara ett tydligt budskap till kvinnor som är utsatta, att det alltid ska finnas en plats. Därmed inte sagt att det finns plats för dem i just det boende som de skulle vilja ha, men det ska ändå finnas en plats i ett skyddat boende. Det måste ändå vara det viktigaste budskapet. Det är det alla kommuner måste jobba för. Ingen ska nekas en plats som behöver det.

Vi kommer alltid att ha vissa verksamheter och boenden som är mer efterfrågade än andra. Det är precis lika självklart som att vi har äldreboenden som är mer efterfrågade än andra och så vidare. Men det viktigaste är att vi säkerställer att vi tar vårt ansvar för att ha de platser som det finns behov av.

Anförande nr 97

K a r i n R å g s j ö (V): När det gäller barngrupper finns det ingen som helst systematik i dag. Det handlar helt om vilken stadsdel du bor i hur du får information. Man kan inte alltid förlita sig på Ersta, de är otroligt överhopade i Ersta. När det gäller barn som far illa och som är utsatta för våld i hemmet behövs det verkligen förstärkning, det har vi sagt här ett antal år. Det vore bra om ni gick från ord till handling.

Om man säljer ut väldigt många lägenheter i allmännyttan med rimlig hyra blir det till slut väldigt svårt att hitta lägenheter för dessa kvinnor. Säljer man ut mycket av sitt bestånd sitter man till slut med skägget i brevlådan och undrar vart de här kvinnorna ska ta vägen när lägenhetsbeståndet sjunker ihop som ett korthus.

Alla Kvinnors Hus är visst eftertraktat, men jag har fått signaler från en del kvinnor som absolut inte har fått den hjälp som de skulle få. Det blir intressant att följa upp garantin och se vad som händer med den, för det behövs verkligen en garanti så att man inte hamnar på vandrarhem.

Anförande nr 98

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! När det gäller det sista är det viktigt att biståndsbedömare ser ett skyddsbehov och bedömer att kvinnor är i behov av skyddat boende. Jag kan inte döma från fall till fall, men det viktigaste budskapet ska i alla fall vara att det inte ska vara fullbokat, utan det ska alltid finnas en möjlighet för en kvinna som är i behov av skydd att få det. Sedan kan skyddsbehovet se lite olika ut från fall till fall.

När det handlar om brist på lägenheter är det ett problem som vi ser över hela Sverige och vi behöver fler försöks- och träningslägenheter, fler lägenheter för den här gruppen. Vi har många kvinnor som får förtur och möjlighet till egen lägenhet via Bostadsförmedlingen. Från ord till handling när det gäller utsatta barn: Vi är i startgroparna för ett barnhus för barn som utsätts för våld. Det är många som välkomnar det. Det är att visa på inte bara viljeinriktning utan också handling.

En utmaning som stadsdelarna och många som jobbar med barn till missbrukare har är att det finns ett stort mörkertal. Många är tveksamma till att söka stöd. När det har funnits gruppverksamheter har det varit svårt att rekrytera. Det här är en utmaning som vi får fortsätta att jobba med.

Anförande nr 99

Stefan Nilsson (MP): Som sagt tycker vi att det här är ett väldigt bra program. Men för att kunna göra ett bra jobb med det här programmet krävs det ordentliga resurser till dem som jobbar med att hjälpa de här kvinnorna. Inte minst handlar det om kvinnojourerna. Där tycker jag att ni har brustit en del från Moderaterna med flera partier under framför allt förra mandatperioden. Det ena var att när Terrafem, som är en stor viktig kvinnojour som vänder till utlandsfödda, inte fick stöd från er på sin ansökan till länsstyrelsen. Ett annat exempel är Kruton som vänder sig till samma målgrupp som är stadens egen verksamhet.

Vi måste ge kvinnojourerna mer och bättre stöd än i dag. De gör ett enormt viktigt arbete, och vi skulle inte ha någon möjlighet att klara vårt uppdrag om inte de fanns.

Anförande nr 100

Borgarrådet Koenig Jerlmayr (M): Fru ordförande! Jag skulle gärna vilja fråga Stefan Nilsson om de rödgrönas alternativ, för jag kan konstatera att ni är väldigt splittrade i hur mycket ni vill satsa, och det finns helt olika finansieringslösningar.

Jag vill ändå säga att det satsas på kvinnojourer och ideella organisationer. Inte minst har vi vår regering att tacka för det som har utökat bidragen till länsstyrelserna. Om vi jämför med vad den rödgröna regeringen gjorde och hur det är i dag är det extra tillskott på 260 miljoner kronor som har gått till kvinnojourer och skyddat boende. Det har gett oss muskler att via länsstyrelser runt om i Sverige kunna stärka bidraget till de här viktiga verksamheterna. Därutöver ger staden egna bidrag. Stockholms stad tillhör de kommuner som ger mest i bidrag till frivilligorganisationer. Där har vi ingenting att skämmas för.

En utmaning är lägenheter, och det får vi se över. Men när det gäller bidragen står Alliansen sig stark, och vi visar att vi sätter in resurser bakom våra ord.

Anförande nr 101

Tara Twana (S): Fru ordförande! Dagens bostadsbyggande bygger på tvåsamhet som norm. Utgångspunkten är att man ska vara två, två löner i hushållet. Som vi vet har kvinnor i större utsträckning deltidsarbete och otrygga arbetsvillkor,

och det är låga löner. Att det finns ett skyddat boende för dessa kvinnor i all ära, men det är inte så att man vill bo kvar där, speciellt när man har barn. Man vill kunna leva ett normalt liv precis som alla andra. Som vi vet är det också dyrt att bo kvar.

Hur gör ni för att de här kvinnorna som har förlorat sin bostad ska få en bostad som de kan leva och bo i? Som det ser ut i dagsläget måste de ta lån, och som det ser ut på arbetsmarknaden för kvinnors villkor är det nästan omöjligt att ta och få lån. Hur löser ni det?

Anförande nr 102

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Våld i nära relationer finns i alla samhällsklasser, det är viktigt att slå fast. Det finns oavsett utbildningsbakgrund eller erfarenheter. Det där är viktigt att jobba mot. Men det är klart att många kvinnor har en utsatt situation, särskilt ifall mannen ska flytta tillbaka till det gemensamma hemmet. Där finns det försök, både i Stockholms stad och i andra kommuner, med att till exempel erbjuda mannen behandling och möjlighet till en lägenhet så att han inte ska flytta in i parets gemensamma bostad, utan kvinnan och barnen ska kunna bo kvar.

Sedan gör man alltid en enskild bedömning av extra tillskott av försörjningsstöd. Jag vet att det är en utmaning att flytta och lämna sitt liv, sin relation och kanske sitt arbete bakom sig, och det är förenat med stora kostnader. Det kan innebära en belastning. Det där är viktigt att följa upp från fall till fall. Det finns ingen politisk universallösning att lägga fram i ett program. Men det är viktigt att det inkluderas i det stöd som ges till varje enskilt offer.

Anförande nr 103

J o n a s E k l u n d (MP): Som Stefan Nilsson vill jag inleda med att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut. Men jag gör det med den brasklapp som ligger i vårt särskilda uttalande i kommunstyrelsen. Det är mycket läsvärt. En viktig sak som vi tar upp i det särskilda uttalandet är att de mål som finns i programmet är till väldig stor del kvantitativa mål. Det handlar om hur många män som har erbjudits hjälp, hur många män som har fått stöd, hur många kvinnor som har fått stöd och så vidare. Ett problem är att en siffra inte talar om effekten, ifall det yttersta målet, en trygg och våldsfri vardag, har uppnåtts.

Därför behöver vi mer än de kvantitativa målen, vi behöver kvalitativa mål. Det behöver rapporteras tillbaka till kommunfullmäktige vad det är för insatser som har gjorts, om det bara är något enskilt telefonsamtal, stödsamtal kanske, eller om det är ett djupgående program för att inte ta till våld till exempel när det gäller en förövare.

De här målformuleringarna behöver utvecklas, för annars finns en risk att man säger att målet är uppnått när man bara har börjat. Vissa sådana tendenser finns det tyvärr i det integrerade ledningssystemet så som det används i dag.

Det handlar också om resurser, om ekonomiska resurser, till vår socialtjänst i staden. Det borgerliga styret har sedan 2006 varje år ökat medlen till stadens socialtjänst med mindre än ökningen av löner och priser, så det har varit reella nedskärningar

varje år sedan det borgerliga styret tog över i staden. Det märks inte minst på personalen. Jag var på ett seminarium i förra veckan. Rubriken var: En socialtjänst i strykklasse? Många socialsekreterare som arbetar i Stockholms stad var där och berättade om sin vardag och sin arbetsmiljö och om hur de menar att de i många fall inte lever upp till socialtjänstslagens mål och inte kan göra ett arbete på ett rättssäkert sätt. Det här är väldigt oroande för hela socialtjänsten, men inte minst för de personer som det här programmet är till för att hjälpa och stödja.

Vi kan vara överens om målen, men jag väntar på att den borgerliga majoriteten sätter till resurserna.

Anförande nr 104

Y v o n n e F e r n e l l - I n g e l s t r ö m (M): Ordförande, fullmäktige, åhörare! I dag ska fullmäktige anta Stockholms stads program för kvinnofrid – mot våld i nära relationer. Ytterst bottnar programmet i FN:s deklaration om mänskliga rättigheter, Europakonventionen och regeringsformen. I regeringens jämställdhetspolitiska mål är det största och mest prioriterade målet: Mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Att motverka mäns våld mot kvinnor finns även med i den europeiska jämställdhetsdeklarationen, som Stockholms stad har anslutit sig till. Regionplanekontoret gjorde nyligen en kartläggning av regionens styrkor och svagheter. En av svaghetererna är just mäns våld mot kvinnor. I Stockholms vision för 2030 har man därför tagit fasta på detta genom att se till att staden, och indirekt regionen, ännu mer aktivt försöker angripa det här stora folkhälsoproblemet.

Alla drabbade måste kunna få tillgång till det stöd och skydd de har rätt till i alla lägen. Över 40 000 kvinnor i åldrarna 16 till 79 år uppgav i en större nationell trygghetsmätning för ett par år sedan att de har varit utsatta för misshandel av närstående någon gång under det senaste året. Flertalet dödsfall – när det gått så långt – har föregåtts av våld eller hot om våld under en längre tid. Flera av samhällets aktörer har känt till att det har behövts stöd och hjälp tidigt. Därför är samordning och snabba säkra bedömningar ett måste för att kunna ge hjälp i tidiga skeden.

Jag ser fram emot en total kartläggning av våld i nära relationer i staden som omfattar alla grupper och de riktlinjer som kommer att tas fram som stöd för handläggning av dessa komplicerade ärenden. Vi kan då få ett arbetssätt där alla blir likvärdigt bemötta och behandlade i staden.

Vi tar nu ett steg vidare mot social hållbarhet eller hållbar jämställdhet, som är ett övergripande nationellt mål för regionens arbete med jämställdhetsfrågor och som innebär en kvalitetssäkring av verksamheten inom detta område. Jag hade förväntat mig att vi tillsammans unisont, eftersom det här dokumentet bottnar i mänskliga rättigheter, alla partier sida vid sida skulle ha stått bakom programmet. Det hade blivit ett väldigt starkt och bra handlingsprogram för Stockholm att jobba vidare med. Jag beklagar Socialdemokraternas återremissyrkande, och jag tycker mig märka att Bengt Sandberg står längst bort från alla i S-läget. Jag har inte tyckt mig märka i er reservation ett så kraftigt avståndstagande som Bengt Sandberg gjorde.

Anförande nr 105

K a r i n R å g s j ö (V): Att vi är i opposition beror på att vi tycker att det finns brister i ert program, Yvonne. Ni kunde kanske ha snackat ihop er med oss om de här små sakerna som vi vill ha in. Det är också ett sätt att få med alla på båten. Vi hade några små modesta krav, och ni har inte hängt med på dem. Då blir det så att vi är i opposition. Till stor del ställer vi oss bakom detta, men vi är väldigt tveksamma när det gäller till exempel sättet att arbeta med barn, som inte befasts i er budget. Det gäller också bristen på skyddat boende för de här kvinnorna. De får inte det i dag, för det finns nästan inga lägenheter. Så är det. Det fanns en del frågor som gjorde det svårt att hänga med hela vägen. Det är vår skyldighet som opposition att lyfta de frågorna. Det är inte så konstigt.

Anförande nr 106

Y v o n n e F e r n e l l - I n g e l s t r ö m (M): Det är inget som är slutfört ännu. Det är en början på någonting som kommer där vi ska sammanväva mål och indikatorer. Vi börjar med en jättestor kartläggning. Det finns stora och goda chanser att vara med på tåget framåt. Det här kommer att ändras hela tiden. Vi måste också kunna se vad vi får fram av kartläggningen. Hur ser målgrupperna ut? Hur stora är de? Vad kan man göra? Och framför allt: Vilka insatser kan vi göra ännu bättre? Det är ju forskningsbaserade metoder vi är ute efter. I Uppsala har man forskningsbaserade metoder. Det ska vi jobba med. Vi vet inte så väldigt mycket om det i dagsläget. Jag menar att det gäller att formulera insatser utifrån vad vi kan göra och vad som är forskningsbaserade metoder. Det finns chans att vara med och påverka framåt också. Anförande nr 107

B e n g t S a n d b e r g (S): Jag får förklara mig en gång till. Det handlar inte om att jag inte ställer mig bakom åtgärder när det gäller våld mot kvinnor. Jag tycker att det är fruktansvärt. Det är självklart att man tar kampen för sådana saker. Det jag angriper är att detta är fullständigt mållöst. Man skriver om en långsiktig nollvision där ingen man eller kvinna ska utsättas för våld. Det är alltså inte nu utan långsiktigt. Sedan skriver man att kvinnor som utsätts för våld i nära relationer ska få leva ett liv utan våld. Det är självklart, men hur? Vilka resurser sätter vi till? Vad gör vi för att åstadkomma detta? Kvinnor som utsätts för våld i nära relationer ska ha kunskap om sina rättigheter. Är detta ett värdigt program för de kvinnor och barn som drabbas av detta? Jag delar inte den uppfattningen, och det får ni ha respekt för. Jag kallar inte det här för ett måldokument. Jag skulle ställa upp på ett direktiv för någon form av utredning och en kartläggning. Att kalla det här ett målprogram eller ett program för kvinnofrid är pinsamt.

Anförande nr 108

Y v o n n e F e r n e l l - I n g e l s t r ö m (M): Det är bra att du förklarar dig. När man jobbar med mål kan man inte alltid slänga fram ett antal konkreta mål på en gång som styr upp någonting som man inte riktigt vet om det stämmer för. Man brukar alltid börja med visioner. Sedan sätter verksamheter mål. Kommunstyrelsen ska sätta indikatorer på de här målen. Vi syftar till det som vi säger och som du tycker verkar luddigt. Man sätter också upp ett antal delmål på vägen. Vi behöver också en kartläggning eftersom vi också behöver ny kunskap utifrån den vi redan har.

Anförande nr 109

K a j N o r d q u i s t (S): Ordförande, ledamöter, åhörare! Det är jättebra med ett kvinnofridsprogram. Jag instämmer som vanligt i de socialdemokratiska synpunkterna om en återremiss. Det vore bra, precis som det står i våra texter, med en kartläggning och ett förebyggande arbete och att man i första hand relaterade det här till FN-konventioner och annat och inte till Vision 2030. Det kanske inte är grejen.

Mitt inlägg är närmast att se som någon sorts inspel till hur man går vidare. Jag tänker ta upp aspekten kvinnor med funktionsnedsättningar. Dessa kvinnor är mer beroende av andra. De är beroende av anhöriga och samhällets insatser. De kan vara beroende av assistenter, hemtjänst och färdtjänst. Det händer en massa tråkigheter i de här relationerna. Det handlar inte bara om anhöriga, utan det händer fruktansvärda saker här också. Ofta är det kvinnor som har en ganska taskig självbild och dåligt självförtroende. I många fall klarar de inte av att stå emot de tråkigheter som sker. Ju mer beroende man är, desto lättare är det att man blir utsatt för saker.

År 2002 gjordes det en stor undersökning som publicerades. Den hette *Slagen dam*. Det tråkiga är att man hade glömt bort att det fanns funktionshindrade kvinnor över huvud taget. De blev inte tillfrågade. De fanns inte alls med i det materialet. Det är en av utgångspunkterna för detta. I stället gjorde handikapprörelsen en egen undersökning 2007. Den genomfördes av någonting som heter Handikappolitiska utredningsinstitutet. Där kan man se att ungefär en tredjedel av alla dem man intervjuade hade blivit utsatta för våld, sexuella övergrepp och så vidare. Den som är intresserad kan läsa den här.

Det slående är just det dåliga självförtroendet. Det är rimligt att fundera över vilka lösningar man kan tänka sig. Först och främst måste de här kvinnornas självförtroende stärkas. De måste få reda på vilka rättigheter de har, och man måste faktiskt skapa tillgängliga kvinnojourer. Det finns kvinnor som har blivit utsatta som inte får plats på kvinnojourer eftersom de inte är tillgängliga. När man väl har hamnat i en sådan situation är man återigen beroende av assistenter, hemtjänst och färdtjänst, och där finns de här problemen.

Jag vill avsluta med att säga att Socialstyrelsen har plockat fram ett material som heter *Sällan sedda*. Det är en information om detta. Och jag gillade inte riktigt att vi socialdemokrater lite raljant avfärdades med att vi inte har använt result based management, som det heter på engelska. Jag har blivit utsatt för det i Sida-världen, och det ledde mest till att en massa resurser gick till revisorer. Jag hoppas att det inte blir konsekvenserna här också.

Anförande nr 110

E w a S a m u e l s s o n (KD): Tack för att du tog upp den här frågan, Kaj! Jag vill bara understryka att det också nämns särskilt i det här dokumentet att kvinnor med funktionsnedsättning också omfattas av det här programmet. De delar som du tar upp med tillgängliga kvinnojourer mötte jag faktiskt senast häromveckan när jag var på besök på en kvinnojour där de lyfta upp behovet av att deras lokaler skulle behöva göras tillgängliga eftersom de hade fått avvisa kvinnor. Det här är något som vi måste lyfta upp i det här arbetet. Det är bra att du påpekar det. Vi vet om att det

finns, men vi kan göra ännu mer för just den här gruppen. Det gäller inte minst detta att kvinnor inte ska ses som offer, utan man ska stärka självkänslan hos de enskilda personerna så att de också får kraft att stå emot och säga nej i de fall som hänvisade till i *Uppdrag granskning* när det var färdtjänsten som var i farten. Det handlar om flera delar. Det handlar om det förebyggande arbetet med de här kvinnorna speciellt men också om verksamheterna ute.

Anförande nr 111

K a j N o r d q u i s t (S): Då kan jag passa på att fylla på med det jag inte hann säga förut. I den här undersökningen kunde man se att det värst utsatta var kvinnor med utvecklingsstörningar. Ett annat faktum som man verkligen måste jobba för är att de här kvinnorna inte ska vara rädda för att anmäla saker och ting. Speciellt utvecklingsstörda kvinnor har blivit mycket illa behandlade av polis. Man har inte kunnat göra riktiga intervjuer med dem, och det har gjort att de inte konsekvent har sagt samma sak varenda gång, och därmed har det avfärdats.

Anförande nr 112

R a h m a D i r i e (M): Ordförande, fullmäktige, stockholmare! I dagens samhälle omfattar familjerätten ett brett spektrum av relationer. Kvaliteten i relationerna varierar starkt. Det finns sunda och harmoniska relationer, men det finns också destruktiva och ohälsosamma relationer. Det är oftast i nära relationer som psykiskt våld, fysiskt våld och sexuella övergrepp förekommer. Tolerans mot våld i nära relationer har förekommit i högre utsträckning än mot andra våldsformer i samhället. Våld i nära relationer ansågs förr som en privat angelägenhet. Det låg utanför juridikens ramar och politikens sfärer.

I dag är våld i nära relationer ett stort samhällsproblem. Det är ett problem som är politiserat och kriminaliserat, och det är ytterst prioriterat. Det reviderade programmet för kvinnofrid är ett stort steg och ett viktigt styrdokument för stadens fortsatta arbete mot våld i nära relationer.

Ordförande, fullmäktige och stockholmare! Programmet fokuserar främst på mäns våld mot kvinnor och barn eftersom en övervägande del av våld i nära relationer utövas av män mot kvinnor och barn. Dessa kvinnor och barn behöver samhällets stöd och skydd. När en man misshandlar en kvinna fysiskt eller verbalt urholkas hennes självkänsla och hennes självförakt ökar. Hon isolerar sig ofta och accepterar sitt öde. Den misshandlande mannen har full kontroll över hennes liv. Han bestämmer villkoren för hennes existens. Den nedtryckta kvinnan tappar hoppet och greppet, och ibland mister hon livet.

Ordförande, fullmäktige! Män som misshandlar kvinnor har en bristande kvinnosyn. De rättfärdigar sina handlingar. De skuldbelägger offret. De använder våldet som ett instrument för att kontrollera kvinnor.

Det är glädjande att programmet inkluderar männen som utövar våld genom att erbjuda dem behandling så att de kan förändra sitt beteende. Genom att förändra förövarens beteende kan man motverka risk för fortsatt misshandel inom nuvarande relation eller i kommande relationer.

Kvinnor som utsätts för våld i hemmet är en mycket utsatt grupp. De behöver samhällets stöd för att bryta sina destruktiva relationer. De behöver en hjälpande hand mot en ljusare tillvaro, men jag vill också betona att vi behöver deras kunskap. Vi behöver kvinnornas berättelser om och erfarenheter av våld i nära relationer i förebyggande syfte.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 113

J a c k i e N y l a n d e r (V): Ordförande, fullmäktige! Jag ska inte dra ut på den här diskussionen så mycket längre. Jag håller faktiskt med föregående talare. Det är väl så man måste jobba. Man måste jobba förebyggande i skolan och så vidare. Man måste också jobba gentemot rättsväsendet. Man måste kanske jobba med de personer som har den här kvinnosynen. Ulf Kristersson stod ju här för några år sedan och berättade om de tre barnen som gick in och skyddade mamman med sina egna kroppar mot pappan som misshandlade deras mamma. Vi måste upptäcka de barn som utsätts för det här våldet mycket tidigare i skolan och på dagis. Vi måste försöka nå de här papporna också och ta tag i detta på ett annat sätt. Det handlar helt enkelt om kvinnosyn, och det är där alltihop bottnar. Det handlar om vanligt bondförnuft.

Anförande nr 114

B e n g t S a n d b e r g (S): Jag tänker inte repetera alla sakbeskrivningar av hur djävligt det här är. Det är vi nog alla överens om. Men jag vill ställa frågan igen om den långsiktiga nollvisionen. Enligt er innebär det att vi kortsiktigt eller nu ska acceptera mäns våld mot kvinnor. Det står här, och det försökte jag peka på.

Anförande nr 115

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Jag tror verkligen att du väljer att misstolka det här dokumentet avsevärt. Precis som Socialdemokraterna pratar om en nollvision för vräkningar handlar det om en viljeinriktning som man måste följa upp. Man måste ha någon sorts vision eller målsättning för vart vi är på väg på sikt. Sedan kommer det att, via kommunstyrelsen, utarbetas konkreta indikatorer och målsättningar som man kan följa upp i alla stadens nämnder och bolag år efter år. Då kan man få svart på vitt om antalet män som har fått behandling ökat eller inte och om barn i utsatta situationer har fått det stöd de behöver. Då får vi det svart på vitt. Det handlar inte bara om att kortsiktigt se detta år från år. Politik handlar också om att lägga fram långsiktiga visioner som vi kan sträva efter och göra allt för att försöka uppnå.

Anförande nr 116

B e n g t S a n d b e r g (S): Och det är detta det här programmet totalt saknar.

*§ 15 Norra Länken och Bellevueparken**Lägesrapport, tilläggsavtal och genomförandebeslut parkprogrammet (utl. 2012:52)*

Anförande nr 117

E m i l i a H a g b e r g (MP): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Från våld mot kvinnor till motorvägar – kasten är stora i fullmäktigesalen. Men jag tar mig an den här diskussionen.

Byggandet av det gigantiska tunnelprojektet Norra länken går mot sitt slut. Norra länken är en del av drömmen om att stora motorvägar ska lösa framtidens trafikproblem. Kanske är det drömmen om stora, tomma vägar där man kan susa fram nästan ensam utan köer och andra bilar i vägen. Jag kan föreställa mig bilden av en tom väg genom ett öde landskap i en amerikansk film. Den här drömmen har funnits hos trafikplanerare och politiker sedan 60-talet. Norra länken har varit föremål för utredningar i åtskilliga decennier.

Drömmen om tomma vägar där trafiken flyter obehindrat är, och kommer att förbli, en dröm. Mängder av erfarenheter visar att nya stora vägar snabbt fylls igen. Det blir trängsel. Nya trafikproblem uppstår. Proppar flyttar eller sprider sig till nya vägar. Ett väldigt nära exempel är Södra länken som skulle lösa trafikproblem i söderort. I motsats till planerna och önskemålen fylldes leden igen bara några veckor efter det att den hade öppnats. Det hade helt enkelt tillkommit nya bilar, och det var inte riktigt meningen. Dessutom är luftkvaliteten väldigt dålig där. Att inte samma sak kommer att hända med Norra länken är mycket osannolikt.

Alldeles färsk forskning har nu dragit i bevis att nya motorvägar verkligen leder till mer trafik, att det tillför nya bilar i trafiksystemet och att resenärer som inte åkt bil tidigare nu väljer bil. När nya leder fylls upp har det inte sällan förklarats bort med att det är ett uppdämt resebehov eller liknande. Nu är motsatsen bevisad, bland annat i amerikansk forskning.

Det här ärendet handlar om sluttampen av Norra länken. Det är svårt att sätta sig på tvären i det här läget. Miljöpartiet har varit emot själva byggandet. Det är viktigt att de skador som uppstår i samband med byggandet åtgärdas på bästa möjliga sätt. Därför är det viktigt att ansvarsfördelningen när det gäller återställandet av Bellevueparken klargörs, och det sker i det här ärendet. Därför har vi inga invändningar mot det här ärendet och yrkar bifall till förslaget.

Anförande nr 118

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Fru ordförande! Jag begärde replik när jag hörde Emilia. Hon landade, lite förvånande med den emfas som hon argumenterade emot Norra länken, på att de trots allt inte har något att invända mot i det här ärendet. Det tycker jag är bra. Jag var lite orolig ett tag för att du skulle landa i att du över huvud taget inte ville ha detta. Jag tycker att Norra länken är en alldeles utmärkt lösning. Förhoppningsvis får vi bort resten av de lastbils- och långtradartransporter som vi har på Valhallavägen. Vi har fått bort 20–30 procent tack vare att fick bort flygbränslet från Loudden och upp till Gävle. Med den här lösningen kommer vi att

få möjlighet att få en helt annan trafiksituation på Valhallavägen, och det tycker jag faktiskt att Miljöpartiet också borde tycka var en bra idé.

Anförande nr 119

E m i l i a H a g b e r g (MP): Åtgärder som gör att trafiken minskar eller att man övergår till andra typer av transporter är jättebra, men en generell åtgärd, som att bygga stora motorvägar, är inte hållbar inför framtiden. Därför är jag förvånad över att man fortsätter att planera för storskaliga motorvägsprojekt. Förbifart Stockholm är ett sådant, och nu har plötsligt Österleden vaknat till liv igen.

Anförande nr 120

Å k e A s k e n s t e n (MP): Ordförande, ledamöter! Nej, Ulla Hamilton, jag tycker absolut inte detta är en bra lösning. Det är en omodern lösning, en gammaldags lösning. Det är faktiskt ingen lösning alls. Det här kommer bara att förvärra trafiksituationen i Stockholm. Det är dystert. Men det är för sent nu, som Emilia sade, att sätta sig på tvären. Vi har gjort det förut, och vi skulle gärna göra det nu, men nu rullar det på. Vi i Miljöpartiet vill i stället att pengarna ska läggas på modern kollektivtrafik och inte på något så traditionellt som att öka biltrafiken.

I det här ärendet finns det en del varningssignaler som det gäller att ta till sig innan man ger sig ut på nya äventyrligheter. Sedan 2002 har kostnaden till exempel ökat till drygt 10 miljarder. Det är en ökning med drygt 60 procent. Det är väldigt mycket, och det är skattebetalarnas pengar det handlar om. De kunde ha använts på ett mycket bättre sätt.

Det är en lägesrapport som har levererats. Det är sida upp och sida ned med kopior av gamla suddiga dokument. Men man har hoppat över vad som händer med miljön och klimatet när Norra länken tas i bruk. Nyligen kom miljöförvaltningens rapport om luften i Stockholm. Det är ingen trevlig läsning. Stockholm klarar inte sina normer och mål när det gäller luften, och det kommer bara att bli värre med detta.

Frågan går då till det ansvariga borgarrådet: Hur mycket kommer biltrafiken att öka på grund av Norra länken om man ser till de förändringar som har skett i trafiken under senare tid? Vilka blir konsekvenserna för miljön, klimatet och hälsan genom de här luftföroreningarna? Den här rapporten om luften i Stockholm är mycket alarmerande.

Sedan har vi intrånget i Bellevueparken som ingår i den här rapporten. Vi vet att de enorma utsläppen från motorlederna sprider sig i omgivningen. Senast har det här tydligt illustrerats i rapporten som jag nyss nämnde. I den rapport som vi avhandlar i kväll sägs det ingenting om hur det blir med luftföroreningarna i den gamla fina Bellevueparken. Vet ni inte, eller vill ni inte berätta? Jag är tacksam för svar.

Anförande nr 121

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Åke Askensten ondgör sig över att vi inte har gjort miljöredovisningar i det här rapportärendet. Den miljöredovisningen gjordes i samband med att man fick tillstånd att bygga Norra länken. Det känner Åke

Askensten väl till. Den bedömningen har redan gjorts. Jag måste säga att jag tycker att det är mycket konstigt att Miljöpartiet fullständigt negligerar det faktum att mycket av den tunga trafiken som går på Valhallavägen och Lidingövägen kommer att försvinna i och med att vi får Norra länken. Det blir en enorm förbättring av trafiksituation längs de här vägarna där det bor väldigt många människor.

När det gäller trafiksituationen kring Bellevue och Norra Stationsområdet, eller Hagastaden som det numera heter, är jag helt övertygad om att det kommer att bli mycket bättre med Norra länken än vad det är i dag.

Anförande nr 122

Å k e A s k e n s t e n (MP): Du säger att bedömningen gjordes när man fattade beslutet om Norra länken, Ulla Hamilton. Men hur länge sedan är det egentligen? Det är 10, 11, 12 eller 13 år sedan. Mycket har förändrats sedan dess. Trafiken har förändrats under alla de här åren. Det är märkligt att ni åtminstone inte har försökt att göra en ny bedömning. Det är både klimatet och stockholmarnas hälsa det handlar om. Läs den här rapporten, *Luften i Stockholm*, så förstår ni nog allvaret i det!

Anförande nr 123

Borgarrådet R u d i n (S): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Det är en angelägen sak att få till stånd de här stora investeringarna och de här stora förbättringarna av den här platsen. Nu när ärendet är uppe vill jag ta tillfället i akt och påminna kommunfullmäktige om den överenskommelse som träffades i samband med att de första besluten fattades om Norra länken. Den överenskommelsen innebar att 100 miljoner kronor skulle sättas av för att rusta upp Bellevueparken och omgivningarna runt omkring. Stockholms kommun skulle svara för 25 procent av dessa 100 miljoner kronor, och resten skulle staten ställa upp med.

Dessa 100 miljoner kronor har tyvärr inte börjat användas än så länge. Sedan 2009 finns det en plan framtagen av stadsdelsnämnden och Nationalstadsparkens vänner. Flera av stadens kontor har också varit inblandade i detta. Man har tagit fram ett upprustningsprogram för hela parken. Det handlar om att iordningsställa de olika vattenytorna, hitta fram till olika typer av kompensation för sådant som går förlorat under den här ombyggnadstiden och framför allt om en upprustning av parken och ett iordningsställande av den engelska parkplanering som Bellevueparken hade. Det handlar också om en förbättring av Stallmästarholmen och stallbyggnaderna runt norra plusen.

Den här fantastiska möjligheten att rusta upp hela det här området och, precis som Ulla var inne på i ett inlägg, göra den här platsen till ett fantastiskt rekreationsområde har vi. Det är inte stadens pengar som har frusit inne. Vi ser i ärendet att redan nu har 10 miljoner satts av, och man föreslår att ytterligare 2 miljoner sätts av för upprustning av parken. Staden har lagt upp sina pengar, men däremot har staten än så länge inte visat samma vilja. Jag tycker att det i det här sammanhanget är värt att påminna om att denna mycket angelägna överenskommelse var en kompensation för att Norra länken skulle ta en del av de här ytorna i anspråk. Det skulle dessutom skapa en förbättring av rekreationsområdena. Detta borde vi kunna få till stånd. Genom dagens beslut skulle vi också samfällt, i alla fall är vi

beredda att medverka till det, kunna gå till länsstyrelsen eller staten och säga att det är dags att slanta upp pengarna nu.

Jag vet att Nationalstadsparkens vänner, som jag talade med i går, är mycket angelägna om det här. Det skulle helt enkelt möjliggöra en utveckling och förbättring av Bellevueparken och stora delar av Nationalstadsparken.

Anförande nr 124

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Tomas Rudin blandar in hela Nationalstadsparken i detta ärende, men det här ärendet handlar om det mycket utmärkta tilläggsavtalet när det gäller Norra länken som handlar om själva Bellevue. Det handlar om en fantastisk upprustning av den här gamla 1700-tals parken som Gustav III har planerat. Jag tycker att det är alldeles utmärkt att Trafikverket nu har förklarat sig villiga att vara med och finansiera just upprustningen fram till 2019. Jag har inte insyn i vad som händer i övrigt när det gäller de övriga pengar som Tomas Rudin pratar om när det gäller Nationalstadsparken, så det kan jag inte kommentera. Men det ärende som vi hanterar här i dag handlar om Bellevue och den delen välkomnar jag väldigt mycket. Jag ser fram emot att få inviga den här parken som kommer att bli fantastiskt fin.

Anförande nr 125

Borgarrådet R u d i n (S): Det är viktigt att vi reder ut detta. Det kan vi göra i lugn och ro på våra kammare. Den överenskommelse som träffades om dessa 100 miljoner kronor där staten skulle stå för 75 miljoner kronor gällde Bellevueparken. Det är den plan för Bellevueparken som togs fram i samarbete med Nationalstadsparkens vänner som jag återger här. Den stannade på 90 miljoner kronor då. Alla de upprustningsbehov som finns här är mycket angelägna, precis som Ulla säger, men det räcker inte med att Trafikverket slantar upp 10 eller 12 miljoner, utan vi har en överenskommelse om att vi ska få loss 100 miljoner kronor som kompensation för Norra länken.

Låt oss ta i det! Vi är villiga att samverka till att staten ska få betala sin uppgjorda andel så att vi får loss så mycket pengar som möjligt till det här projektet så att vi kan få en fin engelsk landskapspark när Norra länken väl är klar.

Anförande nr 126

D a n i e l F o r s l u n d (FP): Fru ordförande, ledamöter, åhörare! Ytterligare en viktig pusselbit är nu på plats för att skapa framtidens trafiklösningar för Stockholm. Till skillnad från Miljöpartiet, som säger att Norra länken inte löser någonting, vill jag hävda att detta är en helt avgörande pusselbit för att vi ska kunna avlasta biltrafik och kollektivtrafik i hela staden och inte minst för att binda samman de nya stadsdelar som vi bygger i Hagastaden och Norra Djurgårdsstaden. Som ledamot av exploateringsnämnden är jag därför särskilt angelägen om att den här länken blir av. Det är angeläget att vi kan bygga den enligt tidsplanen för att också kunna hålla tidsplanen när vi vill bygga framtidens bostäder. Det handlar om tiotusentals nya bostäder och arbetsplatser i Hagastaden och Norra Djurgårdsstaden. Det är bostäder som ett växande Stockholm så väl behöver.

Miljöpartiet talade mycket om bilar och motorvägar, men vi ska inte glömma bort att det här ärendet också handlar om parker, precis som Tomas Rudin tog upp. En växande stad med många bostäder, arbetsplatser och stora trafiklösningar behöver också vackra parker. Vi i Folkpartiet är därför särskilt glada över att vi nu kan anta en mycket ambitiös skötsel- och utvecklingsplan för Bellevueparken. Det här är en mycket bra start där vi tillsammans med stadsdelsnämnd och trafikkontor kan se till att höja ambitionerna för det här området. Det handlar inte bara om att återställa marken efter byggprocessen utan också om att tidigarelägga den upprustning av resten av parken som kommer att ske.

Det är ett välkommet initiativ att vi kan trycka på staten för att se till att den här upprustningen också gäller annat. Det här handlar inte bara om bilar, utan det här handlar om att göra marken tillgänglig för stockholmarna. Det handlar om att binda samman hela norra citykärnan med Hagaparken och Bellevueparken. Det är en stor satsning för Stockholm.

Anförande nr 127

E m i l i a H a g b e r g (MP): Det var bra att du lyssnade på vår kritik mot att man gör storskaliga investeringar för just biltrafiken. Jag sade att vi inte hade några invändningar mot att göra i ordning parken i samband med byggandet av sluttampen av Norra länken.

Du säger att Norra länken och liknande satsningar är en förutsättning när Stockholm växer. Det ska byggas väldigt många nya bostäder. Jag och Miljöpartiet tror inte att vi löser trafikproblem på det sättet när människor ska bo. Det är inte heller vad den framkomlighetsstrategi som staden har tagit fram säger. Den säger att vi måste bygga på ett helt annat sätt för framtiden där gående, cyklister och kollektivtrafik prioriteras och biltrafik prioriteras ned. Då kan man inte fortsätta att tro att de stora satsningarna ska ligga på bilar och vägar i framtiden.

Anförande nr 128

D a n i e l F o r s l u n d (FP): Jag kan vara helt enig med Miljöpartiet om att vi behöver färre bilar i city. Stockholm växer, men det ska växa i andra former än bara bilvägar. Här har vi dock ett eftersatt underhåll och investeringar i bilvägar. Norra länken kan också avlasta hela norra cityområdet så att även bussar kommer fram mycket bättre i citykärnan. Vi kan korta tiderna och locka fler till kollektivtrafiken genom den här lösningen. Vi ska inte glömma att även kollektivtrafiken rullar på vägar i Stockholms stad. Vi ska inte heller glömma att nya bostäder kräver kommunikationer. Vi måste ha kommunikationer på alla sätt. Vi behöver mer vägar, mer kollektivtrafik på väg och spårbunden och även i form av båtar och annat som vi alla är eniga om.

Därför tycker jag att det är dumt att ställa detta mot varandra. Stockholm ska byggas på alla sätt. Norra länken kan avlasta och skapa en bättre miljö för både boende och miljön i Bellevueparken och Hagaparken.

Anförande nr 129

Stellan Hamrin (V): Fru ordförande! Vi stöder det här förslaget eftersom det är ett rimligt sätt att fullborda den inre ringen i Stockholm för att få den delen av trafiken att flyta på ett någorlunda vettigt sätt. Men, precis som har sagts tidigare, innebär det också en ökad bilism och en ökad trafik totalt sett. Det innebär en koncentrerings av utsläppen till allt mindre områden, vilket gör det mycket värre att bo i närheten än det var förut. Då var olyckorna lite mer jämt utspridda. Det blir mer trafik och mer utsläpp.

Det var lite intressant att höra det Åke var inne på förut. I dagarna har det kommit flera helt nya uppgifter. Vi vet nu att det dör 450 personer i Stockholm varje år i förtid enbart på grund av luftföroreningar från trafiken. Det är lika många som dör i trafikolyckor i hela landet. Så många dör bara i Stockholm på grund av den dåliga luften. I går såg jag dessutom att det har kommit en engelsk undersökning där man har tittat på 25 000 cancerfall. Det är en väldigt stor undersökning. Där har man sett ett klart samband mellan ökad dödlighet och närhet till både stora trafikleder och punktutsläpp från tunnelmynningar och vädringsluft från tunnlar. Enligt den undersökningen varierar riskavståndet från 300 meter till 1 kilometer från de här utsläppen.

Det här måste vi ta ansvar för. Vi måste faktiskt se till att vi renar luften från de vägar vi har och de tunnlar vi har byggt, i första hand genom att minska trafiken och dessutom antagligen genom att ta hand om luften på något sätt. Det blir stora områden runt tunnelmynningar och utsläpp som i praktiken borde vara obeboeliga. Det tycker vi också är en dödsstöt mot förbifarten. Det här innebär att stora områden utmed hela förbifarten blir olämpliga för bebyggelse. Den här engelska undersökningen visade att dödligheten hos småbarn ökade tio gånger på grund av cancerrisken med stora motorvägar, och det inom en radie på 1 kilometer. Det är riktigt små barn. Den känsliga perioden är när de bara är några månader gamla. Bygger man förbifarten innebär det att det får väldigt stora konsekvenser både i form av åtgärder som måste vidtas och i de fall då åtgärderna inte räcker.

Vi stöder det här förslaget som tidigare. Vi tycker att vi måste ta ansvar för vad vi har gjort och se till att de negativa effekterna blir så små som möjligt. Vi måste uppmärksamma det här i alla andra planer på vägbyggen som finns, som vi anser vara helt orimliga.

Anförande nr 130

Åke Askén (MP): Ordförande! Låt mig säga något kort apropå det som Stellan sade nyss. Han talade om att det skulle behövas rening av de här avgaserna och partiklarna från Norra länken, men någon sådan rening kommer väl inte att installeras, i alla fall inte någon som är någorlunda effektiv eftersom den tekniken inte finns ännu. Men Ulla Hamilton kanske kan svara på det. Vad blir det för rening när det gäller Norra länken?

*§ 16 Detaljplan för Farsta 2:1, Ullerudsbacken i stadsdelen Farsta Strand
Dp 2007-36742-54 (utl. 2012:53)*

Anförande nr 131

Borgarrådet K e v i u s (M): Ordförande, fullmäktige, stockholmare! I Stockholms parkprogram, som antogs i fullmäktige 2006 av bland annat socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister, står det: I stadsplanering och parkplaner måste vi se att även grönområdena är föränderliga, att de kan göras om, flyttas eller nyskapas. Genom att förnya och nyskapa parker och natur samtidigt som man bygger hus och vägar kan stadsmiljön som helhet bli kvalitativt bättre även om kvantiteten av grönytor kanske minskar. Faktum är att hus kan öka folklivet i parkerna men också rofylldheten om husen utgör bullerskydd längs med motorleder. Det handlar om att skapa en urbanare och värdetätare stad.

Så står det parkprogrammet.

Stockholm har en byggtradition där varje epok har lagt sin tids arkitektur till staden. Vi blandar ny bebyggelse med gammal bebyggelse. En annan Stockholmstradition är att vi kombinerar ny bebyggelse med grönområden.

Det här förslaget till detaljplan innebär att en liten, ganska svåransvänd del av skogen nu blir tillgänglig för människor. Det menar vi i Alliansen är positivt i bostadsbristens Stockholm. Konsekvenserna för naturen är tämligen små. Det har framförts kritik där man säger: Men det är ju bara 23 lägenheter. Varför göra detta ingrepp för 23 lägenheter?

Då vill jag berätta för er alla som inte har hängtt med i alla turer att det här projektet, Ullerudsbacken i Farsta, har förändrats efter synpunkter under processen. När planarbetet startade 2008 var idén att bygga två tio våningspunkthus. De skulle vara lika stora som de befintliga husen på andra sidan gatan. Det skulle ha inneburit ungefär 40 nya lägenheter. Det var Socialdemokraterna med på vid den tiden. Men idén om två punkthus på tio våningar fick kritik. Stadsbyggnadsnämnden lyssnade och förändrade. Man pratade också om att det här inte skulle smälta in bra i Farsta Strands siluett. Därför gjorde man husen lägre. Nu kommer det att vara två våningar mot Ullerudsbacken och två våningar mot parkområdet så att det blir fyra våningar. Det kommer att bli fem terrasshus med 23 lägenheter. Projektet och detaljplanen har förändrats avsevärt efter alla de synpunkter som har lämnats in.

Jag vill också nämna att det kommer att bli ett bra tillskott utifrån en arkitektonisk synpunkt eftersom arkitekten vann Årets Stockholmsbyggnad under förra året. Jag antar att de här husen också kommer att bli väldigt uppskattade framöver. Tillsammans kommer också husen att skapa ett tydligt gaturum. Alla som passerar längs med Ullerudsbacken kommer att kunna blicka ut mot Magelungen.

Med de här orden yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 132

M a r i a H a n n ä s (V): Fru ordförande, fullmäktige, åhörare och inte minst alla farstabor! Ärendet handlar, som Regina sade, om byggande av 23 lägenheter på Ullerudsbacken i Farsta. Ni som har varit där vet att det är mycket stora och höga hus intill. Framför det har man utsikt över sjön Magelungen. Vi vill avstyrka detta av följande skäl. Det är inte förenligt med miljöbalken. Just sådana här miljöer ska inte exploateras. Det finns ekologiskt känsliga miljöer med ek- och hasselskog. Vet ni förresten hur en hasselskog kan lukta honung? Har ni känt det? Det finns bland annat rödlistade arter som vätteros och svartnande kantarell här.

Om man tar i anspråk ett litet område i Hanvedenkilen som går in i det här området påverkas området både direkt och indirekt av den här exploateringen. Det finns mycket starka värdekärnor, det vill säga hållmarksskog och ek- och hasselskogsområden, som är extremt viktiga just i det här området. Det framgår tydligt av det material som ni har på bordet. Det här sambandet är också viktigt eftersom man planerar att bygga andra bostäder längre in i området. Den här kilen går in till Fagersjö, Rågsveds friområde och ända in mot Majroskogen. Börjar man på flera ställen påverkar man helheten.

Det är 23 lägenheter. Det är inte värt det. I översiktsplanen står området utpekade som ett grönområde med starka naturvärden. Det handlar också om starka upplevelsevärden och rekreationsvärden. Nej, vi tycker att man ska bygga på redan exploaterad yta. Man kan till exempel bygga bostäder i stället för handel i kvarteret vid Karlandaplan. Det har vi också föreslagit i stadsbyggnadsnämnden. Bygg flerfamiljs- hus på andra ställen i stället för några få lyxiga lägenheter i den här delen av Farsta strandskog! Därför tycker vi att man ska skrota det här förslaget.

Borgarrådet Kevius tog upp att vi var med på ett gammalt parkprogram. Nu är faktiskt ett nytt parkprogram faktiskt på gång fram till stadsbyggnadsnämnden. Det är jätteintressant. Det slår fast att man absolut inte ska bygga i sådana här grönområden. Det är mycket bra. De som känner till Vänsterpartiets politik vet att vi inte vill bygga i parker och grönområden. Vi har gått emot byggandet i Högalidsparken och i Blecktornsparken för att nämna några. I stadsbyggnadsnämnden hade vi ett gemensamt avslag från Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna och egna särskilda yttranden.

Med det yrkar jag bifall till Vänsterpartiets reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 133

Borgarrådet R u d i n (S): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag har ända fram till den här stunden sett framför mig hur stadsbyggnadsborgarrådet meddelar att ärendet utgår ur handlingarna för närmare övervägande. Det hade jag nämligen gjort om jag hade varit i Reginas kläder. Jag hoppas att få vara det en dag. Jag tror att mot bakgrund av hur det här ärendet har handlagts är det snart dags att utnämna Regina ett av de mest osmidiga stadsbyggnadsborgarråd som vi har haft i den här staden.

Den opinion som även Regina har pratat om här i talarstolen har inte alls handlat om hur husen har varit utformade, att det var punkthus förut och nu är terrasshus på den här platsen. Den mycket stora opinion som har vuxit fram kring Ullerudsbacken har

handlat om skogens värden på den här platsen. Det är också någonting som länsstyrelsen påpekar i sitt yttrande. Man tycker att det är märkligt att staden planerar att göra en bostadsbyggnation på ett ställe där översiktsplanen tidigare angav parkmark. I den nya, alldeles nyligen antagna Promenadstaden anger man också områdets markanvändning som park- och grönområde.

Därutöver har Naturskyddsföreningen påvisat att detta är en skog som har ett alldeles särskilt skyddsvärde. Dessutom har de boende i området – det är flera hundra som har deltagit i olika mötesverksamheter – gått ut och inventerat andra markområden i närheten av Ullerudsbacken där man tycker det är bättre att bygga än just i den här skogsdungen.

Trots alla dessa mycket konstruktiva invändningar och konstruktiva förslag till alternativ går vi i dag fram i fullmäktige och för en diskussion om att anta den här planen för 23 lägenheter på den här platsen. Det kallar jag för osmidigt. Det får stora konsekvenser. Den här skogsdungen är inte bara ett område där man tittar ut över Magelungen genom gluggar mellan husen, eller hur du uttryckte det i ditt inlägg. Det här är en skogsdunge som har så stora skyddsvärden när det gäller den fauna som finns där att Naturskyddsföreningen, de som jobbar med Ekopark Syd och andra som har varit angelägna om att skydda den här skogen, till exempel de skolor runt omkring som har sin naturundervisning förlagd till just den här skogsdungen, har undrat om man inte kan placera husen lite längre ned eller lite längre bort på tomter som också ägs av staden. Och ändå säger stadsbyggnadsborgarrådet att vi ska bygga de här 23 lägenheterna.

Jag yrkar bifall till vår reservation. Jag tycker att det hade varit snyggare om du hade dragit tillbaka ärendet, Regina. Det hade du kunnat göra som en del av den maktbefogenhet som du faktiskt har fått av Stockholms befolkning. Men du väljer att se till byggherrarnas intresse hellre än att lyssna till opinionen.

Anförande nr 134

M a r i a n a M o r e i r a D u a r t e (MP): Kära ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Jag skulle kunna stå här och berätta det vi alla redan har läst, har möjlighet att läsa och till viss del förstår. Därför tänker jag inte fokusera på det i mitt anförande. Jag vill understryka en annan faktor som man inte kan läsa sig till, nämligen det känsla som man får när man promenerar i det här området och värmen man känner när man diskuterar frågan med dem som faktiskt bor i området. Jag tänker alltså försöka vädja till er mänskliga sida, för i slutändan tror jag att det är det vi ber er om. Tänk med hjärtat för Guds skull!

Det är ingen motorväg vi pratar om. Vi pratar om en vacker oas i Stockholm som vi måste göra vårt bästa för att bevara. I detta område finns det viktig natur, rekreations- och kulturvärden som vi har en skyldighet att försöka bevara för framtiden. Man måste ha ett långsiktigt tänk, speciellt när man har den faktiska möjligheten att påverka.

Vi har en stor utmaning framför oss, och det finns till viss del en balans mellan hur mycket man ska bygga och hur mycket man ska bevara. Vi behöver lägenheter i Stockholm. Det är vi mycket väl medvetna om, och därför byggs det så det knakar i

Farsta. Vi har hur mycket byggande som helst på gång där ute. Det är på grund av allt detta byggande som vi vet att det finns andra platser att bygga dessa 23 lägenheter, som det bara handlar om, på. Varför kan vi inte fokusera på det i stället för att orsaka den stora skada som dessa 23 lägenheter skulle medföra?

Därmed yrkar jag bifall till Miljöpartiets reservation.

Anförande nr 135

Mats Lindqvist (MP): Fru ordförande! Jag vill framhålla att just det här området är ett av de utpekade värdefulla naturområdena. Man räknar med att i vår del av världen, i Stockholmsområdet, finns det ungefär åtta naturtyper som man säger är värdefull natur. Och så är det just på den här platsen. Det här är en bergbrant i söderläge. Det är här som snön smälter först och där det blir kallt sist på hösten. Det ger en mycket speciell flora, och därmed fauna, på den här platsen. Det är det som gör den här naturen så värdefull.

Jag måste framhålla för er på den borgerliga sidan att när vi har diskuterat naturområden tidigare har ni alltid framhållit att vill ni ta hand om den värdefulla naturen och värna den. Det är värdefull natur just på den här platsen. Det spelar ingen roll hur mycket man diskuterar fram och tillbaka om antalet bostäder. Det här är värdefull natur. Det är här den naturstig som Stockholms stad lät anlägga för tioalet år sedan börjar. Det är det värdefulla.

Jag vill också framhålla att när ni anpassade de här byggnaderna efter att ni lyssnat på folk, som ni säger, tog ni några smala hus med flera lägenheter och ändrade till ett bredare hus med färre lägenheter. Därmed tar ni ännu mer natur i anspråk för färre lägenheter. Det fick arkitekten för det här projektet att utbrista: Vad, ska jag förstöra så mycket natur för så få lägenheter? Det här blir verkligen absurt. Jag måste påminna er om detta igen och igen. Jag vet inte hur ofta jag ska säga det.

Det är så många människor som har engagerat sig i detta och verkligen gått igenom det här området. Jag anser att ni bör lyssna på dem. Flera av dem sitter här uppe på hyllan och lyssnar på vad ni säger. Vad ska ni säga till dem när ni får chansen? Om en liten stund kan ni gå upp och vända er direkt till dem när ni pratar. De kommer att förmedla vidare vad ni säger till sina vänner, grannar och vänners vänner. Tala till dem och förklara varför ni gör så här!

Därmed vill jag yrka bifall till det gemensamma förslaget från Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet.

Anförande nr 136

Björn Ljung (FP): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter, åhörare och särskilt ni från Ullerudsbacken! Jag talar gärna till er. Jag talar gärna med er. Jag talar gärna till alla de stockholmare som inte har någon bostad.

Det finns många klassiska argument i den här debatten, och många känner igen dem. Ett av dem är: Bygg, men inte här! Jag tycker att de som har engagerat sig i debatten och bor runt Ullerudsbacken har varit väldigt konstruktiva. De har tagit fram

alternativa platser där man kan bygga. Det tycker jag att man ska använda sig av. Men jag vill i alla fall inte avstå från byggnationen vid Ullerudsbacken. Det är viktigt att använda de platser som vi kan använda för att bygga bort den stora bostadsbristen i Stockholm.

Jag har som sagt haft mycket dialog med dem som har aktiverat sig här. Jag tycker att det finns stora naturvärden där, precis som Mats Lindqvist säger. Det är ingen tvekan om det. Jag får väl upprepa det som jag brukar säga och som jag mycket sanningsenligt tycker, nämligen att det är väldigt lite av naturmarken som tas i anspråk. Det är en mycket fin remsa mellan Ullerudsbacken och Magelungen. Det är ingen tvekan om det. Det har ni alldeles rätt i. Där finns huggormar, hasselsnokar, möss och ödlor. Jag är ganska rädd för ormar och möss, men ödlorna kan vara ganska kul att se tidigt på våren. Det är en fin naturmark här. Vi har mycket fin naturmark i Stockholm, och vi måste väga de olika intressena mot varandra.

I det här fallet är det också så, som Maria Hannäs var inne på, att det är en del av Hanvedenkilen. Men det är knappast så att Hanvedenkilen hotas av att vi bygger de här bostäderna i den här sluttningen. Det är ändå att gå lite väl långt i den negativa kritiken.

Jag vill ta tillfället i akt att säga en annan sak. Tomas Rudin är trevlig och kul att debattera med, men ibland tar han till lite väl många övertoner. Jag kan inte påstå annat än att jag tycker att Regina Kevius är ett väldigt lyssnande stadsbyggnadsborgarråd. Sedan kanske man inte alltid har samma åsikter, men jag tycker ändå inte att Regina Kevius är ett osmidigt stadsbyggnadsborgarråd. Jag vill faktiskt ta henne i försvar och biträda kommunstyrelsens förslag i ärendet.

Anförande nr 137

M a r i a H a n n ä s (V): Jag begärde faktiskt ordet innan jag blev nämnd vid namn. Jag undrar om du, Björn, inte förstår att det är fara för att man förstör naturvärden om man tar ett litet område här, ett lite område där, ett större område med hundratals lägenheter i Fagersjö och sedan Kräppladiket och börjar bygga här och där. Hanvedenkilen är jättestor. Den sträcker sig in och försörjer spridningssambanden ända in till Älvsjöskogen, tror jag. Förstår du inte grejen med det? Det är inte farligt att ta en liten bit, men när man börjar nagga ett område i kanten förstör man på lång sikt. Det här ska ju finnas för framtida generationer.

Anförande nr 138

B j ö r n L j u n g (FP): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Jag kan fylla på här. Egentligen fortsätter den här kilen ända fram till Mälaren nere vid Axelsberg och Hägersten. Egentligen är det så. Den går väldigt långt. Den är viktigt, och det förnekar inte jag. Samtidigt kommer jag att försvara att vi också tar delar av Hanvedenkilen. Vi måste också ta delar av andra grönområden. De grönområdena är gamla motorvägsreservat som lades ut när man hade helt andra planer för hur den här staden skulle utvecklas som vi inte står bakom i dag. I dag kallas de gamla motorvägsreservaten också för gröna kilar. Delar av dem ska vi också använda för byggnation. Du känner väl till Nytorpsgårdet och byggnationerna i Kärrtorp. Jag

tycker att det här är ett väl avvägt förslag. Vi kommer att bygga på fler ställen som också berör Hanvedenkilen.

Anförande nr 139

M a t s L i n d q v i s t (MP): Jag hoppar till lite när du säger att den här biten inte påverkar hela naturen så mycket även om det är en värdefull natur där, Björn. Det är bra att du håller med om det. Det är just den platsen jag pratar om. Det en sträcka som är ungefär lika lång som från den ena sidan av fullmäktigesalen till den andra sidan av fullmäktigesalen. Det är just den som är värdefull. Det är just den bergbranten som ni ska bygga på. Det är just den som är det värdefullaste. Du säger själv att de som sitter där uppe och andra boende i Farsta har föreslagit många andra platser där man kan bygga och där man skulle kunna få in fler och bättre lägenheter. Man skulle kunna bygga uppe vid gamla centrum i Farsta Strand till exempel och få in många fler lägenheter. Det som jag upplever som futtigt i det här är att det är så få lägenheter och så mycket fin natur.

Anförande nr 140

B j ö r n L j u n g (FP): Herr ordförande, fullmäktige, åhörare och Mats Lindqvist! Jag sade precis att jag erkänner att vi tar en del av den värdefulla naturmarken. Så är det, men jag tycker att vi tar en liten del. Det ger ett värdefullt tillskott av bostäder i det här området. Vi kan tänka oss att bygga radhus mellan hyreshusen bakom de hus som nu vetter mot Ullerudsbacken. Det finns många intressanta idéer som de som engagerat sig i Ullerudsbacken har kommit fram med. Du har nämnt någon. Ytterligare byggnation efter Ågesta broväg är ett annat exempel. Jag tycker att vi tacksamt ska ta emot alla de här exemplen och säga att vi ska utreda förutsättningarna för att bygga där också. Det finns många anledningar till att vi måste bygga på de platser där vi kan bygga i Stockholm. Jag tror att det här blir riktigt bra när det är färdigt. Jag ser fram emot att se hur det blir när det blir klart.

Anförande nr 141

Borgarrådet R u d i n (S): Det gäller frågan om huruvida ett stadsbyggnadsborgarråd kan vara osmidigt eller inte. Det är ett klart konstaterande att man har fått många sakinvändningar som jag räknade upp här från Naturskyddsföreningen, boende, Ekopark Syd, länsstyrelsen och oppositionen. Det har dessutom varit mycket tunga argument. Men man inte har gjort någon som helst anpassning av förslaget sedan man lade fram det i det här skicket. Om man inte lyssnar på konstruktiva idéer om var man kan placera de här byggnaderna i stället är det ett osmidigt agerande. Det är det jag säger, och jag står för det. Det kan till och med vara så att ni i majoriteten tycker att det är bra och att ni vill vara osmidiga. Men det finns ingen i opinionen i den här frågan som har uppfattat att ni har velat lyssna till någon opinion där ute. Det har inte handlat om hur husen ser och hur de är beskaffade, utan den har handlat om vilka naturvärden som går förlorade om man bygger på den här platsen.

Anförande nr 142

B j ö r n L j u n g (FP): Ordförande, fullmäktige och Tomas Rudin! Jag kan försäkra dig att jag har lyssnat och fört dialog med dem som har aktiverat sig när det gäller Ullerudsbacken. Men det betyder inte alltid att man hamnar på samma slutsats för det. Man lyssnar, diskuterar och tar till sig. I det första samtalet jag hade med en person sade jag: Det ligger väldigt mycket i det du säger. Jag fortsatte att undersöka det för egen del. Eftersom jag åker mycket skidor har jag varit ute i Ågesta och åkt. Jag har naturligtvis också varit här och tittat. Jag har kommit fram till att det nog kan bli ganska bra om man gör den här byggnationen och det begränsade intrånget i, som jag säger, den värdefulla naturen. Jag har kommit fram till den slutsatsen, och det har jag gjort genom att också ta del av de synpunkter som har kommit, men jag har inte dragit samma slutsats.

Anförande nr 143

G u n n a r S a n d e l l (S): Fullmäktigeledamöter, åhörare! Jag är gruppleddare för Socialdemokraterna i Farsta stadsdelsnämnd, som för övrigt avstyrkt planförslaget, vilket ni kan se på s. 119 i utlåtandet. Jag har länge deltagit i dialogen om denna exploatering. Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas reservation i kommunstyrelsen om att avslå förslaget till detaljplan.

Vi socialdemokrater stöder allt bostadsbyggande som är vettigt. Bostadsbristen ökar varje dag. Det har byggts mycket i Farstaområdet, och det är jättebra. Vi deltar gärna i arbetet med att bygga. Vi tror att det är bättre att genomföra stadsdelsvisa årliga dialoger med berörda i varje stadsdel. Det är väsentligt bättre än det byggherrally som pågår för närvarande. Byggherrarna slår ned på en vacker plats och vill bygga där. Vi har pekat på flera alternativ, och det har även de boende i området gjort, vilket har sagts här i debatten tidigare.

Varför dessa 23 lägenheter på en vacker, skyddsvärd plats? Den används av massor av invånare i söderort och självfallet främst av oss som bor i Farstaområdet. Det finns många olika argument för att man inte ska bygga just här, och en del har varit uppe i debatten hittills. Mats har pekat på en del. Det finns mycket skyddsvärd natur. Man kan självfallet, vilket också sades i parkprogrammet 2006, bygga på vissa delar, men det ska inte vara där det är skyddsvärd natur och där man har en mycket fin och vacker kontakt med sjön Magelungen, som är en våra pärlor i vårt gröna, sköna stadsdelsområdet i Farsta.

I stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande pekar allt mot ett bevarande. De politiska direktiven från Regina Kevius gör dock att stadsbyggnadskontoret ställer sig på huvudet i slutraden och tillstyrker. Låt inte allianspiskan driva detta ärende in absurdum!

Från Naturskyddsföreningen, både i Stockholm och i söderort, har fullmäktigeledamöterna fått ett brev där man argumenterar för varför denna plats är speciellt skyddsvärd. Vi kan inte förstå, vilket alla på den här kanten har gett uttryck för, varför man ska driva igenom bygget av just de här 23 lägenheterna på just den här platsen. Det finns många andra platser att bygga på som vi har sagt både i kontakter direkt och i våra olika yttranden här.

Tänk om, Alliansen! Avstå från denna detaljplan!

Anförande nr 144

R o l a n d B j u r s t r ö m (M): Herr ordförande, ledamöter och Gunnar Sandell, min gamle trätobroder från Farsta! Jag har pratat med väldigt många människor som bor där ute i Farsta Strand och som är väldigt mycket emot detta. Jag har lyssnat, och jag har varit ute och tittat på alternativa platser. Jag tycker att de har gjort en fantastisk insats och fört en mycket bra diskussion. Maria Hannäs tog upp den kil som startar vid Majrovägen och slutar ute vid Mälarens stränder. Det ingrepp som sker här är mycket litet.

Jag känner Gunnar Sandell sedan många år tillbaka. Vi har haft en och annan debatt i stadsdelsnämnden. Jag skulle vilja sammanfatta Gunnars ställningstagande så att han är för allt som är bra och mot allt som är dåligt.

Anförande nr 145

G u n n a r S a n d e l l (S): Jag tycker att det var en osedvanligt vänlig avslutning för att vara Roland Bjurström med tanke på vårt sätt att debattera i stadsdelsnämnden.

Anförande nr 146

M a t s L i n d q v i s t (MP): Herr ordförande! Jag riktar en sista vädjan till er på allianssidan. Det är en absolut sista vädjan. Gör inte detta! Om ni inte gör det här kan ni ha trovärdighet när det gäller naturbevarandefrågor. Det här är verkligen värdefull natur. Jag skulle inte ställa mig upp och säga att vilket område som helst är värdefull natur. Det finns naturområden som inte är värda att spara. Jag ska gärna peka ut dem för er om det är det ni behöver hjälp med. Gör inte det här! Det här är värdefull natur. Det är så pass värdefull natur att det är Djurgårdskvalitet på de här områdena. Tänk om, snälla Alliansen! Gör inte detta!

Anförande nr 147

Borgarrådet R u d i n (S): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Det är uppenbart att Alliansen tänker driva igenom det här i kväll, men jag måste säga att det är med väldigt besynnerliga argument. För det första säger Regina att man har lyssnat på opinionen när man har gjort om husen, vilket inte alls var vad opinionen handlade om. Det andra som jag uppfattar här är att Björn Ljung går upp och säger att han har lyssnat mycket på opinionen men ändå kommit fram till slutsatsen att han vill bygga det här. Det tredje är nu Roland Bjurström som säger att han pratat med väldigt mycket folk i trakten där. Men trots att han har lyssnat på all denna opinion som är mycket kritisk och dessutom mycket konstruktiv i sina förslag på alternativa ställen där man skulle kunna bygga, kommer han fram till slutsatsen att vi ska bygga på det här stället.

Jag har försökt säga att det är ett oerhört osmidigt hanterande av den här planen. Dessutom går ni inte bara in på huruvida folk upplever det här som ett naturvärde eller inte. Naturskyddsföreningen har också framfört att det här troligtvis strider mot

miljöbalken eftersom det här är en skyddsmiljö som inte ska exploateras. Den är också angiven på det sättet i översiktsplanen. Vi får hoppas på att andra instanser helt enkelt har mod nog att fatta ett vettigare beslut än det som tycks komma att fattas här i kväll.

Den ekologiskt känsliga miljön som vi talar om här är mycket konkretiserad i Naturskyddsföreningens brev. Jag kan inte alla de här sakerna, men det är tydligen så att just på den här platsen finns det saker som inte finns på andra ställen. Här finns rödlistade arter, till exempel talticka och ekticka som kommer att förloras. Det finns vätteros och svartnande kantarell som är helt unika. De kommer att försvinna. Man har pekat på en hel del andra företeelser som finns i just den här skogen och som kommer att förloras om man bygger där.

Om man säger att 23 lägenheter är ett lite ingrepp i den här delen av skogen, som är mycket skör, verkar det som om man har bytt det ena värdet mot det andra och sagt att det är ett sådant litet ingrepp i den här sköra miljön att vi ändå kan fatta det här beslutet. Vi säger: Varför göra det här ingreppet i en sådan skyddsvärd natur när det finns alternativa platser i området att bygga antingen de här husen eller, som de lokala boende som finns representerade här i kväll också har pekat på, ännu fler lägenheter på angränsande tomter som inte har det här skyddsvärdet. Trots att allt detta också framförts från stadsdelsnämndens sida säger ni här i kväll: Let's do it! Vi kör!

Jag tycker inte att det är särskilt smidigt. Jag vidhåller att det är ett mycket osmidigt hanterande. När vi nu ska gå vidare och bygga resten av Farsta i dialog, som det står i våra direktiv, kommer det här att bli ett exempel på hur ni beter för den lokala opinionen. När det finns en konstruktiv lokal opinion kör ni över den.

Bifall till Socialdemokraternas reservation!

Anförande nr 148

Stellan Hamrin (V): Vi instämmer fullständigt i Tomas Rudins utomordentliga sammanfattning. Att Moderaterna och Folkpartiet offrar värdefull miljö för att bygga bostäder förvånar kanske ingen och inte heller att KD gör det. Men varför ställer borgarnas gröna alternativ, Centerpartiet, upp på det här? Ni om några borde faktiskt se till att det här inte blir av.

Anförande nr 149

Christer Mellstrand (C): Herr ordförande, Stellan och alla boende på Ullerudsbacken i Farsta Strand! Du vet att det är svårt när två saker ställs mot varandra, Stellan. Det är väldigt många människor som flyttar till Stockholm och som är på väg hit. Vi måste bygga i Stockholm. Jag respekterar ditt miljökunskande. Jag tycker att du är väldigt duktig, men vi måste se människorna. De är de som ska sättas i centrum här. Vi har en bostadskö på 320 000 människor. 60 000–70 000 människor är aktivt sökande. Vart ska de ta vägen, Stellan? Ska vi ställa dem i Mälaren? Var vill du göra av dem? Det undrar jag.

Anförande nr 150

S t e l l a n H a m r i n (V): De ska definitivt inte slå ned sina bopålar på värdefull naturmark i Stockholms stad. Det tycker vi är fullständigt självklart. Lösningen på det problemet i stort är en helt annan. Alla partier kommer att tvingas sätta en gräns någonstans för inflyttningen till Stockholms stad. Den gränsen bör vi bestämma själva om man inte offerar vartenda grönområde som finns i Stockholms stad, och det tror jag inte ens att ni vill. Även ni kommer att tvingas sätta en gräns någon gång även om ni inte vill erkänna det. Det löser inte problemet. Antalet människor i Stockholmsregionen kommer att öka, men det är inte Stockholms stad som ska hållbarisera alla inflyttade till den här regionen. Där måste alla borgerliga kommuner utanför Stockholms stad också hjälpa till så att vi kan bevara grönområden både i Stockholms stad och på andra håll och lösa det problemet på ett solidariskt sätt. Det gör man inte med er metod.

Anförande nr 151

M a t s L i n d q v i s t (MP): Jag måste fråga om det du just sade, Christer. Du ifrågasätter vart alla människor ska ta vägen som ska flytta in till den här staden. Du har just fått höra att det finns alternativa platser att bygga på där man kan få in många fler lägenheter. Det hade du hört om du hade lyssnat på de boende som är representerade här i kväll.

Hur tänker du egentligen? Här pratar vi om ett projekt där man har minskat antalet lägenheter riktigt ordentligt. För detta är ni också beredda att bygga på ett naturområde som har mycket höga värden även ur rekreationssynpunkt. Naturskyddsföreningen och andra har det som rekreatjonsområde. De tycker att det är jätteintressant att titta på det här området. Jag skulle gärna vilja att du utvecklade hur du egentligen tänker här. Det här förstår jag inte alls. Jag får en känsla av att här handlar det om 30 silverpenningar och ingenting annat.

Anförande nr 152

C h r i s t e r M e l l s t r a n d (C): Jag har varit ute i det här området flera gånger. Jag är fascinerad av sammanblandningen här. Man blandar ihop områdets olika delar. Vi pratar om en bergknalle som säkert har stora naturvärden, men inte som rekreatjonsplats. Man påstår att dagisbarn leker här. Jag vill berätta för er att om ni låter era barn leka där kommer de att ramla rakt ned för slänten. Det tycker jag verkar lite otrevligt. Det vill jag verkligen säga.

Jag har inte så mycket att tillägga. Jag tycker att det här är ett bra projekt. Jag tycker att det är intressant med varierad bebyggelse. Vi behöver små exploateringar och stora exploateringar, och det här tillhör de mindre och skapar ett fint stadsrum längs Ullerudsbacken.

Anförande nr 153

M a t s L i n d q v i s t (MP): Jag måste säga att jag kan respektera Björn Ljungs svar. Han erkänner ändå den vända han känner inför att fatta ett sådant här beslut. Det hedrar honom. Ditt beslut tycker jag är mycket märkligt och långt ifrån hedersamt. Det här är ett rekreatjonsområde beroende på vad man är intresserad av.

Det finns fågelskådare, biologer och andra som också har rätt till rekreation. Det tycker jag inte är märkligt. Det här är en av de värdefullaste biologiska platser i hela Farsta som många är intresserade av att titta på. Jag kan inte begripa hur du kan tycka att det här är ett bra förslag och att vi ska genomföra det. Det hedrar inte alls dig och ditt parti.

Anförande nr 154

Borgarrådet R u d i n (S): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Jag hade tänkt avsluta debatten tidigare, men efter Centerpartiets klargörande i den här frågan var jag tvungen att gå upp igen. Jag tror att vi i kväll fick se Centerpartiets kluvna jag inför att vara en del av Alliansen. Jag hoppas att det var så. Här i talarstolen började Christer Mellstrand försvara det här förslaget med en argumentation som var helt bortanför verkligheten. Jag önskar att jag hade möjlighet att koppla den här telefonen till systemet här. Här i min hand har jag en bild på en förskoleklass som befinner sig precis nedanför det berg du pratar om och tittar på naturvärdena där. Det är en ganska vanlig syn i den här skogen. Om du har varit där, vilket jag betvivlar, har du också sett detta. Det här en vanlig syn på Ullerudsbacken där skolklasserna går och tittar på alla de skyddsvärda saker som jag räknade upp här. Alla de här sakerna hade du sett om du hade varit där. Om du så bara hade varit där en enda gång hade du fått se dem.

Du går upp i talarstolen och säger att det här är en bergknalle som man kan göra vad som helst med. I bakgrunden på den här bilden finns det inga hus. Det finns bara en vacker tallskog. När de här husen har byggts är den tallskogen borta. Hela den delen av staden kommer i fortsättningen att betraktas som en bebyggd del av staden i stället för den mycket skyddsvärda natur som Naturskyddsföreningen och alla andra har pekat på finns här. Varför biter du dig själv så in i bomben i din miljömedvetna svans att du är beredd att slå knut på den för att försvara Alliansen som har bestämt sig för att bygga 23 lägenheter i den här skyddsvärda skogen? Jag tror att ni som centerpartister håller på att kväsa ända ned i era skosulor av en allians som inte lyssnar på miljöopinionen.

Anförande nr 155

Christer Mellstrand (C): Det är alltid roligt att lyssna på dig, Tomas. Det är många intressanta formuleringar och hårda ord. Det man kan tillägga om den här bilden är att den är tagen nedanför bergknallen. Det är på den äng som är nedanför. Jag vet mycket väl vilken bild du talar om. Man kan möjligtvis se den här bergknallen i fonden. De är inte uppe på berget, Tomas. Du får titta på bilden en gång till och analysera den.

Jag tycker att det är mycket trevligt 23 lägenheter tillkommer vid Magelungen och att de får tillgång till de här naturvärdena. Vi rustar upp Magelungen. Vi spenderar pengar på att förbättra vattenmiljön där. Det är också bra.

Anförande nr 156

Borgarrådet R u d i n (S): Det är ingen äng där, utan det är en gles lövskog. Det är den som barnen vistas i. Den här bilden är tagen i den natur som finns där i dag. Då

är det ingen bebyggelse bakom. När de här husen har byggts kommer bergknallen att vara en bebyggd bergknalle i stället för, som i dag, en skyddsvärd skog. Du måste ändå förstå att det är en helt annan upplevelse att vistas nedför ett par nybyggda hus jämfört med att vistas i en orörd skog.

Ekopark Syd är mycket glada för att vi redan på vår tid, när vi styrde staden, satte i gång med de miljöåtgärder som du talar om. Vi hade dessutom satt av ännu mer pengar för att både iordningsställa Drevviken i dess östra och västra del, men det har ni i Alliansen dragit in. Den promenadväg som talar om och som går runt Drevviken är en vision som vi har drivit länge, men den promenadvägen skulle kunna bli ännu bättre om den i framtiden fick gå i orörd natur i stället för, som i ert förslag, gå in i ett blivande stadsområde.

§ 17 Överenskommelse mellan Stockholms stad och AB Familjebostäder om överlåtelse av fastigheterna Kvarnspelet 1, Kvarntorpet 1, Enfotakvarnen 1, Tullkvarnen 1, Hemkvarnen 1 och Hinderstorp 1 samt exploatering av Rinkebystråket (utl. 2012:54)

Anförande nr 157

Ann-Margarethe Livh (V): Ordförande! Vi i Vänsterpartiet reserverar oss mot det här förslaget. Det gör vi av två anledningar. Den första anledningen är att det är ett mycket dåligt förslag rent arkitektoniskt och rent stadsplanemässigt. På 80-talet gjordes djup analys tillsammans med de boende av just det här området. Det var i samband med att Familjebostäders hus reparerades. Tillsammans med de boende kom man då fram till att det var för tätbebyggt. Det fanns ingen plats för barnen att leka på och så vidare. Då revs tre hus för att det skulle bli luft och rymd. Utan en motsvarande analys, utan att hyresgästerna har varit inblandade och utan att man har haft en diskussion med Rinkebyborna kommer nu plötsligt ett förslag att detta plötsligt ska bli som innerstaden. Det ska alltså förtätas. Jag tycker att det är ett mycket ansvarslost spel med stadsplanering. Först ska man riva, och sedan ska man bygga, och det finns ingen ordentlig analys av varför man ska göra det sistnämnda.

Dessutom innebär det en försämring för dem som bor i det här området. I stället för en separerad trafik, det vill säga cykelväg och bilväg för sig, ska cyklar och bilar vara tillsammans på den här gatan till skillnad från alla andra ställen i staden. Det är jätteförsämring för de barn som bor i det här området. Det är kortfattat en invändning.

Den andra invändningen har jag som vice ordförande i Familjebostäder. Plötsligt ska Familjebostäder bekosta ombyggnaden av den här vägen. Varför ska hyresgästerna göra det? Om man nu ska bygga om en väg, varför ska inte kommunen bekosta den vägen? Det är ett kommunalt åtagande. Det är ingenting som ett bostadsbolag ska göra. Som det nu är får hyresgästerna först betala kommunalskatt som alla andra för att man ska bygga vägar, sedan får de dessutom vara med och betala vägen en gång till. Det är en mycket dålig politik, och vi reserverar oss mot det.

Bifall till Vänsterpartiets reservation!

Anförande nr 158

Borgarrådet Larsson (M): Herr ordförande! Med tanke på den debatt som just pågick här om en annan del av staden kan man undra om det vi ska tala om i detta ärende handlar om ett mycket värdefullt asfaltsdike, om att antalet fågelskådare på Rinkebystråket har blivit många fler än när jag var där och om att andelen skyddsvärd asfalt på något sätt har förblindat Ann-Margarethe Livh och Vänsterpartiet. I själva verket är detta inte ett särskilt vänligt stråk i dag. Det är inte heller barnvänligt. På Ann-Margarethe Livhs inlägg låter det som om det här är en plats som barnen leker på. Så är det inte. Det har alla partier utom Vänsterpartiet insett i det här ärendet.

Det här är ett trafikseparerat dike. Det är ett dike som i praktiken är mycket svårtillgängligt. Dock går människor dagligen längs gatukanten. Man passerar i en

mycket otillgänglig miljö. För tre år sedan var detta en idé om att öppna upp och skapa förutsättningar för att behålla de befintliga gångbroarna och se till att få trottoarer, butiker och tillgänglighet för Rinkebyborna och alla andra som kan tänkas komma till området för att gå längs Rinkebystråket. För detta krävdes det en del åtgärder. Familjebostäder ritade upp ett förslag som flera gånger har prövats i olika sammanhang tillsammans med Rinkebyborna. Ann-Margarethe Livh tycker inte att det har skett i någon organiserad tappning. Men faktum är att vid ett flertal tillfällen redan innan processen kom i gång har man haft utställningar på Rinkeby torg. I samband med dialogen där tusentals Rinkebybor deltog visades planerna upp. Och hör och häpna, Ann-Margarethe Livh. Det möts inte av motstånd. Man tycker tvärtom att det är mycket positivt att man kan integrera fler butiker, restauranger och kaféer längs ett stråk, en boulevard som med överdäckningen sträcker sig ut mot Järvafältet.

Det här kommer att bli ett fantastiskt bra tillskott till Rinkeby. Det skapar förutsättningar för ett stort antal entreprenörer att driva verksamheter längs det här stråket. Det kommer att finnas möjligheter att i ett sammanhang gå från Rinkeby torg, längs Rinkeby allé och över bron till Ursvik. Man kan vandra längs stråket, längs butiksallén, över till Järvafältet.

Det här är ett förslag som jag tycker är riktigt bra. De Rinkebybor som sett förslaget har hittills inte mött det med en kritisk inställning, förutom en Rinkebybo, och det är Ann-Margarethe Livh. Jag tycker att det är mycket märkligt att Vänsterpartiet väljer att reservera sig mot denna utveckling längs Rinkebystråket. Vi har behållit gångbroarna, och vi kommer också att rusta broarna. Vi kommer att se till att stråket vidgas och att vi får butiker och lokaler längs ett stråk som också kommer att vara möjligt att flanera vid.

Det här är ett mycket bra förslag, och jag är glad över att vi har det här ärendet i dag. Det visar att vi kan göra förändringar av en hel gata tillsammans med de etablerade aktörerna, i det här fallet Familjebostäder.

Ordförande! Jag yrkar med glädje bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 159

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): För det första tycker jag att det är ganska fånigt att ta upp det här med fågelsång och så vidare. Ingen har sagt ett ord om det. För det andra är det inte ett dike, utan det är en väg. Det är en väg som går där, och breddvid vägen är det gång- och cykelvägar. Det blir en stor försämring.

Ordförande, fullmäktige! Jag tycker att det är så ansvarslost att planera för ett antal affärer. Du kallar det entreprenörer, och det är butiker. Du vet ju att inte en enda affär i Rinkeby centrum går ihop. Ni rev förvaltningshuset, och 400 arbetsplatser försvann. Det finns inget underlag för dessa affärer. Vem kommer att få ta ansvar för det? Vem kommer att betala detta? Det blir naturligtvis Familjebostäder som kommunen ålägger att bygga detta. Det är en dålig analys. Inget privat företag i världen skulle smälla upp en massa butiker på en sådan dålig analysgrund. Det tycker jag är otroligt ansvarslost.

Du svarade inte på varför man ska anstränga sig för att skilja cyklar och bilar från varandra i andra delar av staden samtidigt som man i Rinkeby, för att få det att likna innerstaden lite grann, ska blanda cyklar bilar. Varför är det bättre att blanda cyklar och bilar i Rinkeby än någon annanstans? Tala om det för mig!

Anförande nr 160

Borgarrådet L a r s s o n (M): Alla vet att om man har en affär eller butik i ett område som till exempel säljer bilar är det ganska svårt att locka dit kunder. Finns det däremot 10 eller 20 butiker dyker det plötsligt upp fler kunder för alla. Detta är ett faktum. Du behöver inte se så förvånad ut. Det råkar nämligen vara så. Är det någonting som kommer att locka människor till området, Ann-Margarethe Livh, är ett stråk, en boulevard av det slag som nu föreslås. De etableringar som redan finns i dag vinner på att det kommer ytterligare nischade entreprenörer, butiker och restauranger. Alla kommer att vinna på detta. Chansen till det är oerhört mycket större om vi skapar de här möjligheterna. Låt mig säga en sak, Ann-Margarethe Livh, innan du storknar. Låt oss se hur det blir? Vi ser fram emot detta. Låt oss se hur det blir? Jag lovar att alla vi övriga partier i denna sal får rätt.

Anförande nr 161

J o n a s N i l s s o n (M): Herr ordförande! Familjebostäder har haft en dominerande fastighetsägarroll i Rinkeby sedan området byggdes för ungefär 40 år sedan. Familjebostäder har ett jättestort ansvar där ute. Vi har närmare 1 300 lägenheter. Var fjärde Rinkebybo är hyresgäst hos Familjebostäder. Vi har systematiskt gjort genomgripande renoveringar och moderniseringar under de senaste 20 åren. Det handlar väl sammanlagt om investeringar på 1,9 miljarder där ute. I dag har Familjebostäder ett mycket välunderhållet bestånd.

Genom åren har vi också utvecklat ett mycket aktivt fastighetssamarbete i området. Familjebostäder är med och driver Fastighetsägare i Järva som omfattar hela Järvafältet. Som en del i arbetet driver Familjebostäder Rinkeby BID, ett så kallat Business improvement district, tillsammans med fastighetsägarna i Rinkeby. Det handlar om att göra kloka satsningar och olika saker för att göra området mer attraktivt. I grunden är det bra för de boende, men det är också mycket bra för fastighetsägarna.

Vi gör flera aktiviteter tillsammans. Det handlar om läxhjälp och städvärdar. Vi sponsrar ungdomsverksamhet som riktar sig till hyresgästerna. Vi har sambafotboll, och vi har sommarjobb som riktar sig till hyresgästernas barn.

Familjebostäder satsar naturligtvis i hela beståndet. Familjebostäder är klara med alla stambyten och renoveringar i miljonprogramsområdena. Det är närmare 15 300 lägenheter. Ungefär 3 700 har moderna kök, och fastigheterna fått modern el. Bolaget har sammanlagt investerat 3,8 miljarder i sådana här projekt i sina fastigheter. Snittkostnaden på varje lägenhet är ungefär en ¼ miljon. Vi jobbar vidare och satsar allt vad vi kan på Rinkeby.

I detta ärende handlar det om att satsa 80 miljoner på Rinkebystråket. Det är en efterlängtat, för att inte säga välbehövlig, satsning, och den är mycket välkommen.

Först kommer det att tas miljöprover i det här asfaltsdiket utan trottoarer. Finns det gifter där ska vi miljösanera området. Det är bra. Förslaget innebär bättre tillgänglighet. Befintliga broar ersätts med nya, moderna. Det blir inte de här med sovjetisk estetik, utan det blir moderna, nya, luftiga, vackra broar. Det byggs lutande plan mellan kvartersmark och Rinkebystråket. Det är bra för tillgängligheten. Det blir trottoarer på båda sidor om Rinkebystråket. Det kommer alltså inte att vara trottoarfritt som det är nu. Där planterar vi gröna träd och buskar.

För mig är det svårförståeligt att Vänsterpartiet kan vara emot att vi satsar 80 miljoner kronor i Rinkeby. Det är inte bara svårförståeligt, det är helt obegripligt att Vänstern är emot detta.

Anförande nr 162

A n n M a r i E n g e l (V): Den här staden och Joakim berömmar sig om att ha någonting som heter Järvadialogen. Det är ett ord som saknas i den här planen, och det är faktiskt dialog. Det finns ingen som helst sammanställning av vad folk tycker i Järva. Du sade att man inte har haft något samråd i formaliserad tappning. Nej, det kan man säga. Det har inte varit någon remissomgång. Det har inte varit någon utställd plan. När man läser det här ärendet finns det ingen möjlighet att få någon uppfattning om vad Rinkebyborna faktiskt vill ha. Vill de ha bort trafiksepareringen? Jag har sett andra undersökningar där de har framhållit det som en stor fördel och sagt att det skapar trygghet. Man kan naturligtvis rusta upp själva beläggningen och så, men man tycker att det är bra att separera cyklar, bilar och gående.

Är det så att man efterfrågar många fler affärer? Det är ju många som just har slagit igen. Finns det någon undersökning av kundunderlaget för detta? Är det någon som har bett att få just de här åtgärderna vidtagna? Man undrar också varför i all världen hyresgästerna ska betala detta. Det har skett en oerhörd nedmontering på Järvafältet när det gäller kommunal service. Det finns väldigt mycket att göra. Om man ska lägga 80 miljoner här kan man undra om det är just det här som folk i Rinkeby vill ha. Jag vet inte. Det framgår inte av ärendet.

Man kan också tänka sig att det finns mycket annat man kan göra. Man kanske skulle flytta någon kommunal förvaltning till Järvafältet. Då skulle man få ett större kundunderlag för eventuella affärer. Man kanske kan satsa på att stödja lokal kultur- och föreningsverksamhet. Man kanske kunde låta bli att höja hyrorna i Rinkeby Folkets hus och så vidare.

I stället vidtar man de här centralt beslutade åtgärder, och de ska betalas av hyresgästerna i Familjebostäder på fler sätt. Dels betalar de en kommunalskatt som alla andra, dels ska Familjebostäders pengar gå till att betala vägar. De ska också betala läxhjälp med mera. Det är bra att Familjebostäder engagerar sig socialt, men varför ska inte kommunen betala det? Det är ju normal kommunal verksamhet.

Dessutom har majoriteten i sin vishet beslutat att ta ut 1,3 miljarder ur de tre bostadsbolagen. Vi anser att detta har en mycket stor betydelse för bolagens ekonomi på sikt, och därmed förstås också för hyresnivåerna. Jag tror att en av de allra viktigaste frågorna för de människor som bor på Järvafältet, precis som det är för människor som bor i alla andra delar av staden, är att man inte höjer deras hyror. Det

finns en smärtgräns för hur mycket man har råd att betala för att bo. Då är det en mycket viktig fråga att man inte utarmar bostadsbolagen. Man tar ut så mycket pengar att man sedan kan redovisa att man har dålig ekonomi som gör att man måste höja hyrorna. Så har ni valt att tolka den här nya lagen. Man måste agera affärsmässigt.

Det här drabbar hyresgästerna på väldigt många sätt. Vad de tycker om det här förslaget vet vi faktiskt inte. Joakim har sin uppfattning, och det finns andra som har sin. Jag tycker att det är bedrövligt att lägga fram ett sådant här ärende utan något som helst underlag.

Anförande nr 163

Borgarrådet L a r s s o n (M): Herr ordförande! Det var ett sammelsurium av felaktigheter. För det första kan vi konstatera att det har skett en sedvanlig remisshantering och samråd om detaljplanearbetet. Det är självklart. Jag sade att innan den processen över huvud taget kom i gång visade man upp de visionära tankarna kring Rinkebystråket och vad som var möjligt för Familjebostäder att genomföra om visionen och detaljplanen skulle vinna gehör. Detta arbete påbörjades för flera år sedan och var en del av den dialog som jag har pratat om. Jag har, till skillnad mot dig, varit bland de boende som har gått runt och tittat på den här utställningen, och jag har hittills inte hört en enda person som har varit emot förutom Ann-Margarethe Livh, vilket jag tycker är intressant i sammanhanget.

Det finns en undersökning som visar hur värdet på Familjebostäders fastigheter ökar genom den här investeringen. Det finns papper på det också. Det har lämnats till Ann-Margarethe Livh i styrelsen. Det kan du säkert få ta del av.

Anförande nr 164

A n n M a r i E n g e l (V): Jag konstaterar fortfarande att det inte finns några remissvar i ärendet. Det är väldigt trevligt att du går omkring på utställningen, men det var inte riktigt det jag var ute efter. Jag säger inte att jag är säker på vad majoriteten vill, men jag tycker att det vore mycket bra att veta om det fanns en dialog. Det finns andra undersökningar, den här stora undersökningen som gjordes för några år sedan, där man tog upp att just trafiksepareringen var väldigt bra. Finns det alternativa användningar för de här 80 miljonerna?

Det är lite svårt att förstå hur inkomsterna till bolaget ska öka genom att man tar ut 1,3 miljarder ur det. Det får du kanske förklara i en annan debatt, Joakim.

Anförande nr 165

M a r t i n M i c h e l (MP): Herr ordförande, ledamöter, åhörare! Nu satsar Alliansen på att rusta upp Rinkebystråket. Vi i Miljöpartiet har gått med på det här förslaget. Vi stöder kommunstyrelsens förslag. Men det finns i alla fall en del brister. Det är bra att man bygger om Rinkebystråket med de här butikslängorna så att man kan få lite fler affärslokaler och lite mer entreprenörsanda, som Joakim sade, och en mer stadsmässig gata med möjlighet att stanna till, gå in och handla och så vidare.

Jag var med och lyssnade på två tjänstemän från stadsbyggnadskontoret i torsdags förra veckan. De lade fram de här planerna och berättade om dem. Det såg jätteintressant och mycket lovande ut. Men ni får inte vara nöjda med det här. Vi ser den fysiska upprustningen som en första liten pusselbit till att utveckla Rinkeby. Det är ett av de områden i ytterstaden som vi måste utveckla, förbättra och integrera bättre med staden och dess grannstadsdelar. Det krävs mycket mer av satsningar i form av det som Vänsterpartiet har berättat om, till exempel stöd till föreningsliv och billiga små lokaler. Observera att det ska vara små lokaler som företagarföreningarna i Tensta och Rinkeby efterfrågar. När ska de få små lokaler på 20 kvadratmeter att ha sin butik eller hantverksverksamhet i? Det är jätteviktiga satsningar.

Sedan krävs det också sociala satsningar som en naturlig del i det som ni kallar för Järvalyftet. Det får inte bara stanna vid de här fysiska miljonprojekten som också är lättfinansierade genom att det handlar om försäljningar av stadens egendom.

Vi ser fram emot nästa steg när Alliansen har genomfört den här upprustningen. Vi tror att Rinkeby allé kan bli intressant för framtiden. Där finns det liknande idéer som den här. Vi behöver mycket fler sociala reformer ute i de här stadsdelarna som har förlorat många arbetsplatser, som vi har hört tidigare här, och som har förlorat mycket service. Det får inte hända. Det här är en utvecklingsstadsdel. Det går att göra fantastiskt bra saker här om man vill, men det handlar inte bara om fastighetsförsäljningar och ombyggnader av hus, utan det handlar om många fler delar i samhället. Många konferenser har hållits runt om världen som ständigt påminner om att man inte kan få en bättre kvalitet i en sargad stadsdel genom att bara bygga nytt, utan det behövs mycket annat också.

Anförande nr 166

J o n a s N i l s s o n (M): Tack för inlägget! Jag håller verkligen med om det du säger. Det behövs satsningar i Rinkeby. I det här sammanhanget blir det obegripligt hur Vänsterpartiet kan vara mot en satsning på 80 miljoner kronor i Rinkeby. Det är faktiskt helt obegripligt för mig.

Du pratar om små butiker. Man gör en remsa utefter båda sidorna av stråket som är ungefär två meter bred. Här blir det alltså 40 butiker. Det kommer inte att vara några jättestora lokaler, utan förhoppningsvis kanske det faller innanför ramen av det du efterfrågar här. Det är precis det vi kommer att bygga och satsa på i Rinkeby. Jag har väldigt svårt att förstå hur Vänsterpartiet kan vara emot bättre tillgänglighet, trädplanteringar och gröna buskar, trottoarer och fräscha nya broar som inte har en sovjetisk estetik, men det är kanske där det sitter.

Anförande nr 167

M a r t i n M i c h e l (MP): Jag undrade varför ni svartmålade Rinkebystråket så förfärligt i början av era inlägg. Ni beskrev det som ett trafikdike utan trottoarer. Den här delen av Rinkebystråket är faktiskt en av Rinkebys bättre gator med gång- och cykelvägar på varje sida om själva gatan. Allt detta kommer ju att vara kvar. Den nya gatan kommer att se mer stadsmässig ut, men det kommer att bli plats för kaféverksamhet. Företagarna kommer till och med att få förgårdsmark till sina fastigheter.

Efter att ha sett tjänstemännens förslag i torsdags tror jag att den här gatan kan få en mycket hög kvalitet på sikt. Det är jag inte orolig för.

Anförande nr 168

M e h d i O g u z s o y (V): Ordförande, stockholmare, åhörare! Att Joakim Larsson har varit en katastrof för bostadspolitiken i Stockholm är ett känt faktum. Det borde alla stockholmare känna till vid det här laget. Man har inte direkt rosat marknaden för vare sig hyresgäster eller blivande hyresgäster. Bostäder säljs på löpande band. De ska säljas. De som inte går att sälja omvandlas. Man ska straffa hyresgästerna genom att ta extra betalt. I det här fallet lägger man 80 miljoner kronor på en upprustning i en stadsdel som Rinkeby.

Det finns inte någon lokal förankring av detta. Mina kamrater har tidigare nämnt den här trafiklösningen där cyklar och bilar plötsligt ska samsas på samma yta. I andra stadsdelar försöker man separera för att öka trafiksäkerheten.

Ni sålde bland annat Rinkeby centrum, Joakim Larsson. Du vet hur det har gått för den som köpte de här centrumanläggningarna. Det blev inte så som ni beskrev det, det vill säga att det skulle bli guld och gröna skogar för företagare där. De här företagen har gått på knä. Många har gått i konkurs. Det finns inflation i gallerior, shoppingcentrum och shoppinganläggningar överallt, men det är ont om bostäder, Joakim Larsson.

När ni nu har infört marknadshyror blir det extra hårt för hyresgäster. Dessutom ska man lägga till de kostnader som ska täckas av andra nämnder och förvaltningar. De ska täckas av en del hyresgäster. Det tycker jag är helt vansinnigt.

Om ni är måna om att behålla arbetstillfällena i stadsdelen, varför lade ni då ned förvaltningshuset? Ann-Margarethe nämnde också att man först rev en del bostäder för att få mer luft, och nu ska man plötsligt förtäta med affärer, gallerior, shopping och kommers. Det är nog med sådant. Det är ont om bostäder, Joakim Larsson. Det borde ni fokusera på. Med er bostadspolitik har vi dess värre snart bara social housing kvar i den här staden.

Bifall till Vänsterpartiets reservation i kommunstyrelsen!

Anförande nr 169

B j ö r n L j u n g (FP): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Det är egentligen inte värt att replikera på ett sådant här inlägg. Du tar till sådana brösttoner att man undrar ibland. Det är en liten grej som jag gärna skulle vilja be dig utveckla lite ytterligare. Vad menar du med att Familjebostäder straffar sina hyresgäster med upprustning?

Anförande nr 170

M e h d i O g u z s o y (V): Det är klart att ni straffar dem genom att de hyresgäster som bor hos Familjebostäder får stå för kostnaden för upprustningen i den här stadsdelen. Det är så ni bestraffar era hyresgäster. Det var det jag menade. Jag hoppas att det blev tydligt för dig nu.

Anförande nr 171

Borgarráðet W a n n g á r d (S): Ordförande, fullmäktige! Vi var mycket positiva när det här ärendet skrevs fram. Numera har majoriteten ändrat uppfattning och erkänner den dåliga försäljning vi gjorde när vi sålde centrumanläggningar till Boulton. Det är ett bevis där man ser vikten av att staden äger och utvecklar affärslokaler för det lokala näringslivet. Det är viktigt att Familjebostäder i det här ärendet går in och tar ett ansvar för att Rinkeby ska få blomstra och få bukt med de många problem som finns i stadsdelen.

Rinkeby har utarmats de senaste åren. Vi har sett arbetsplatser försvinna, vi kommer att få se Bredbyskolan läggas ned och vi ser stängningar av butiker. Jag är övertygad socialdemokrat och tror på att stadsplanering i mångt och mycket kan användas till att integrera. Vi i Stockholm har den förmånen att vi har tillväxt och inflyttning. Det gör att vi kan se särskilt på Rinkeby i ett stadsplaneringsperspektiv.

Men det får inte på något sätt bli någon form av oas i Rinkeby där det kommer långväga människor för att shoppa i exklusiva butiker och sedan åka därifrån. Det här handlar om att utveckla Rinkeby för Rinkebyborna och för hela Stockholms bästa, och då handlar det om att få ett näringsliv för Rinkebyborna. Vi måste gynna det lokala näringslivet. Här krävs det ett mycket stort engagemang från staden. Vi måste ta ett krafttag och fånga upp de lokala småföretagare som är villiga att starta olika typer av verksamheter. Det kanske inte är just de verksamheter som vi är vana vid, utan det krävs mycket mer.

Tänk på att gynna det lokala näringslivet och samråda med småföretagarna i det fortsatta arbetet! Det kan handla om kringliggande företag och om att gynna dem som kan komma till Rinkeby. Vi får inte tro att vi kan somna om. Det krävs mycket mer för Rinkeby och för integrationen i Stockholm.

Bifall till förslaget!

Anförande nr 172

J o h a n N i l s s o n (M): Det är viktigt att alla de här sakerna du säger lyfts fram, men samtidigt tycker jag att det är väldigt viktigt att man inte målar en svart bild av Rinkeby, för Rinkeby är mycket bra. Folk som bor i Rinkeby trivs mycket fint. Går man in i Rinkeby och tittar på gårdar och så vidare ser man små idyller. Det är inte direkt bilden som kommer fram i medierna.

Jag tycker därför att man ska vara väldigt försiktig när man lyfter fram Rinkeby och säger att vi har utarmat Rinkeby och så vidare. Det är inte alls sant. Vi har satsat närmare 2 miljarder på Rinkeby. Alla våra lägenheter i beståndet är stambytta. 25 procent av alla som har fått nya kök har gjort egna val i köken. Man har fått modern el, nya kök och stambyten. Vi har renoverat i Rinkeby och gjort otroligt mycket där ute. Det är naturligtvis så att 40 nya butiker kommer att öka attraktionskraften där ute, och det är precis en sådan satsning som behövs, både på stora och små.

Anförande nr 173

Borgarráðet W a n n g á r d (S): Det är alltid svårt att diskutera integrationspolitik och vad man gör med områden som statistiskt sett inte ser speciellt bra ut. Vi vet att Rinkeby är ett av de områden som har högst arbetslöshet. Vi vet att Rinkeby är ett av de områden som folk väljer att flytta från så snart man får ett arbete någon annanstans. Man vill inte bo kvar. Det visar statistiken.

Självklart kan man trivas i Rinkeby. Jag tycker själv att Rinkeby är en fantastisk stadsdel, och det är därför jag vill utveckla Rinkeby. Det är därför jag tycker att det är viktigt att ta krafttag och flytta dit förvaltningskontor och inte flytta dem därifrån, att faktiskt flytta dig grundskolor och inte lägga ned dem. Det är det som det handlar om, och det är det vi måste få till i Rinkeby, på plats för Rinkebyborna.

Anförande nr 174

A w a d H e r s i (MP): Låt mig klargöra att jag är väldigt kritisk till det som sker inom Järvalyftet. Men vi vill också vara en positiv kraft i det arbetet, och när ni presenterar ett förslag som motsvarar det behov som finns vill vi stödja det.

Jag träffar den lokala företagsföreningen. Jag träffar väldigt många människor varje dag som frågar hur de kan få tag på en affärslokal. Vi tycker om trafiksepareringen, och vi är emot den strukturplan som finns för Husby. Men när det gäller Rinkeby tycker vi att man har landat i ett bra förslag, där man har kompromissat trafiksäkerhet med stadsmässigheten. Vi tycker att det är bra.

När det gäller shoppingtrenden förändras det med tiden. Sådant kommer och går. I anslutning till Järva finns många köpcentra, men det kommer att förändras. Man kommer att fråga efter småbutiker som är nischade i nya produktsegment, och också därför är förslaget bra.

När det gäller cykelplanen vill jag säga att det nu finns en bra cykelplan för Järva som binder ihop stadsdelarna. Vi stöder det.

Jag kan hålla med om mycket när det gäller de kommunala förvaltningarna och att man ska flytta den nya förvaltningen till Rinkeby, men vi tycker att det här förslaget i grunden ger fler arbetstillfällen till Rinkeby. Det är bra, men det är därmed inte sagt att vi kan slå oss till ro. Vi måste förändra ännu mer i arbetet inom Järvalyftet. Vi måste lyssna mer på vad människorna säger. Gör man det blir det som det här förslaget.

Anförande nr 175

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): Ordförande, fullmäktige! Den här diskussionen börjar handla om allt möjligt, lyxshopping, integration och så vidare. Men vi pratar ju om en väg. Vi pratar om en väg som Familjebostäder ska bekosta men som egentligen borde bekostas av kommunen. Det är det jag tycker är själva grundproblematiken, förutom att det faktiskt *inte* är något bra förslag ur Rinkebys perspektiv.

Jag blir lite irriterad på Joakim Larsson när han hela tiden försöker utmåla det här som ett dike, en jätteful väg, jättedåligt. Det är faktiskt en väldigt bra väg med väldigt bra cykel- och gångbanor vid sidan om. Jag går där varje dag. Jag ser inte alla dessa människor som ränner efter vägen som Joakim påstår att han har sett när han har varit där några gånger.

Jag har pratat med jättemånga människor som är väldigt oroliga för det här. Jag känner ganska många människor som bor i de här områdena. Om du, Joakim, har gått runt med dem som du säger är så förtjusta, var finns underlaget? Var finns dokumentationen? Var finns dialogen, som du hela tiden pratar om, med de här människorna som tycker att detta är så fantastiskt bra? Det har inte ens varit ute på remiss!

För det första tycker jag att grundfrågan är om det är Rinkebys hyresgäster, Familjebostäders hyresgäster som ska betala vägen. För det andra: Hur kan man göra en sådan här plan och bygga dessa affärer utan att göra en analys av vilka som ska handla där? När jag var inne i själva Rinkeby centrum förra veckan fanns det, tror jag, tre fyra tomma lokaler som småföretagare kan hyra. Jag menar att det finns ett sådant underlag.

Sedan ska man naturligtvis rusta upp Järva. Det finns massor att göra. Problemet är att ni har rustat ned. Ni har lagt ned familjecentraler, sålt ut centrum, rivit förvaltningshuset så att arbetsplatser har försvunnit och så vidare. Det har varit en fruktansvärd nedrustning, och det måste man försöka bygga upp igen. Det är sant. Men att det här stråket skulle vara lösningen är inte sant.

Anförande nr 176

Borgarrådet L a r s s o n (M): Ann-Margarethe Livh begärde själv på Familjebostäders sammanträde en redovisning av en analys av hur detta skulle gå rent affärsmässigt. Den analysen har du fått. Jag har den framför mig. Den levererades den 8 november, och jag hoppas att Ann-Margarethe har läst den, för det har jag. Den är ganska intressant, för där beskriver man hur fastigheternas värde kommer att öka avsevärt med detta. Analysen av det faktum att man kommer att kunna hyra ut dem finns också med.

För dem som inte har varit i Rinkeby så ofta och inte lagt märke till Rinkebystråket måste jag säga att det är lite komiskt hur man nu beskriver det här som fullt fungerande och säger att det ju finns cykelbanor. Ja, men cykelbanorna går inte där nere. Cykelbanorna går i backar. De är inte nere i gatunivån, och det är det som är problemet, det vill säga att gatunivån är skild från cykelbanorna. Det var själva syftet med trafiksepareringen, och det är det vi vill bryta här. Vi vill bryta trafiksepareringen och göra något bra av det.

Anförande nr 177

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): Ursäkta, Joakim, men den där analysen har jag läst, och det finns inte en susning av analys av kundunderlag i det papper som du står och viftar med. Det finns ingen sådan analys; den är urdålig! Och varför ska cyklarna vara bland bilarna? Varför ska vi blanda cyklar och bilar på samma gata

just i Rinkeby när vi i resten av staden separerar bilar och cyklar bara för att de inte ska vara tillsammans? Det har varit en trygghet för barn att kunna cykla där.

Det är inte heller en massa backar upp och ned. I så fall har du, Joakim, en väldigt märklig uppfattning om vad som är en backe. Jag har cyklat där hur många gånger som helst, och det är möjligtvis en liten kulle. Ta cykeln nästa gång du åker dit!

*§ 18 Förslag till ändring av föredragningslistan – sambehandling av motioner**Ordningsfråga*

Anförande nr 178

K a r i n R å g s j ö (V): Vi har diskuterat det här, och vi ser nu att vi ska ta tio motioner på ungefär 50 minuter. Vi från Vänsterpartiet har väldigt svårt att se hur vi ska kunna klara av den diskussionen på 50 minuter. Dessa motioner är framskrivna av personer. De har legat hur länge som helst. När det gäller den tidsnöd som vi på något sätt har hamnat i nu är det liksom inte försvarbart att vi ska mala igenom tio motioner i sambehandling på 50 minuter.

Det första blocket är sex ganska tunga motioner. Vi vill verkligen be presidiet fundera över hur det ska gå till. Ska vi avsluta det här kl. 22.00 och fortsätta diskussionen om det blocket nästa gång, eller hur är det tänkt?

Anförande nr 179

Å k e A s k e n s t e n (MP): Jag kan bara hålla med. Det är helt orimligt att vi på så kort tid ska behandla dessa många och viktiga motioner. Det kommer inte att fungera. Det är odemokratiskt såvida man inte anser att vi ska hålla på till klockan två eller ett eller någonting sådant, men det vill vi väl inte, eller hur?

Anförande nr 180

O r d f ö r a n d e n : Innan jag släpper upp Karin igen kanske jag ska förklara att detta har diskuterats bland gruppledarna. Tanken är inte att vi ska hinna beta av alla dessa motioner i dag, utan det handlar om det första blocket. Man har kommit överens om att börja med det block som har flest motioner. Vi har diskuterat dels bland kanslicheferna, dels har det godkänts på den förra gruppledarträffen, och man har godkänt den här sammanställningen av motioner. De är sex motioner som ska behandlas i första blocket, och det är inte sagt att vi ska hinna med alla dessa.

Jag vill också påpeka att den här typen av sambehandling har vi haft också mellan åren 2002 och 2006. Det skedde också under den förra mandatperioden, så det är ingenting som är nytt.

Jag kan också informera er om att vi kommer att ha en ny gruppledarträff på onsdag. Självklart kommer vi att utvärdera detta också.

Anförande nr 181

K a r i n R å g s j ö (V): Vi har diskuterat, och det är inte själva principen om sambehandling som är problemet. Problemet är att klockan snart är kvart över nio. Vi vill ha ett förtydligande: Kan vi bordlägga ett antal motioner? Grejen är att vi har sex motioner som är ganska tunga: genomförande av jämställdhetsanalys, strategi mot främlingsfientlighet. Det är inte vilken småpotatis som helst.

Då undrar jag hur vi rent praktiskt ska göra. Vi har 45 minuter kvar och sex motioner. Hur ska det gå till? Det är som sagt var inte vilka motioner som helst.

Anförande nr 182

O r d f ö r a n d e n : Låt mig också säga att det har skickats ut minnesanteckningar från den gruppledarträff som vi har haft. Alla partier har ställt sig bakom detta. Tanken är att vi ska ta hela blocket, om det inte hade framförts ett önskemål innan fullmäktige att vi skulle bordlägga. Nu är tanken att vi ska ta block 1, det vill säga om lika rättigheter.

Jag ska också säga att detta är en gemensam debatt. Exakt samma debattregler gäller vid behandling av de här motionerna som när vi behandlar andra motioner.

När det gäller det första blocket, lika rättigheter, kan företräde begäras av finansborgarrådet Sten Nordin. De berörda borgarråden har också fem minuter var, och motionärerna har också fem minuter. Man trycker in sig på knappen.

Jag ställer återigen frågan: Kan fullmäktige besluta att samordna behandling av motioner i enlighet med utskickat förslag och också det förslag som har godkänts av gruppledarna? Jag finner frågan med ja besvarad.

§ 19 Motion om genomförande av jämställdhetsanalys och upprättande av ett jämställdhetsbokslut för att Stockholm ska bli jämställt (utl. 2011:178)

Motion om strategi mot främlingsfientlighet och rasism (utl. 2011:163)

Motion om medlemskap i UNESCO:s Europeiska koalition av städer mot rasism (utl. 2011:164)

Motion om Europarådets rekommendationer för städers motverkande av rasism (utl. 2011:165)

Motion om religionsutbildning är en kvarleva från statskyrkans tid och bör därmed avvecklas (utl. 2011:149)

Motion om skolans roll i att stärka de nationella minoriteternas ställning i Stockholm Minoritetsåterremiss från kommunfullmäktige den 11 oktober 2010 (utl. 2011:179)

Anförande nr 183

Å s a J e r n b e r g (MP): Ordförande, fullmäktige! Jag skulle vilja prata om motionen om att stärka de nationella minoriteternas ställning i Stockholm. Dagens lagstiftning ställer krav när det gäller de fem nationella minoriteterna, det vill säga tornedalingar, sverigefinnar, samer, romer och judar. Det betyder att staden måste vara extra vaksam när det gäller de nationella minoriteterna, eftersom de har en särskild juridisk ställning. Det räcker alltså inte med att säga att det råder lika villkor i Stockholms alla skolor, för lagstiftningen säger faktiskt att vi ska ge de här nationella minoriteterna ett särskilt stöd. Om det krävs extra insatser och ekonomiska resurser ska detta självklart ges.

Den här frågan handlar inte bara om minoritetsspråk, vilket jag delvis får intrycket av när jag läser skolborgarrådets svar. Men om vi nu pratar om språk så skulle vi i Miljöpartiet vilja se mycket större satsningar på modersmålsundervisning, vilket är en viktig del i stödet till bland annat nationella minoriteter.

Vi ser i dag, tyvärr, att majoriteten inte lyckas fullt ut när det gäller utbildningskvaliteten i Stockholms skolor. Vi hade bland annat förra året en beklämmande debatt om romska barns skolgång. Under min tid som ledamot i kommunfullmäktige är det den debatt efter vilken jag faktiskt kände mig nedstämd när jag gick hem. Vi vet att romska barns frånvaro i skolan är skyhögt. Vi vet att det är många romska elever som inte går ut grundskolan med fullständiga betyg.

Vi vet också vad vi behöver göra för att förändra detta. Vi behöver satsa på modersmålsundervisning, och vi behöver, inte minst, anställa romska vuxna i skolan, för om vi har romska vuxna i skolan kommer också barnen dit. Detta har vi tyvärr inte fått gehör för hos majoriteten, detta som hade kunnat vara en del av just ett sådant särskilt stöd till en av de fem nationella minoriteterna. Jag är än i dag lite nedstämd över det.

Men den här motionen gäller inte bara romer. Den gäller alla nationella minoriteter. Jag vill avsluta med att säga att det förstås är en fantastisk förmån för Stockholm att ha en kulturell mångfald. Staden ska givetvis följa den lagstiftning som finns när det gäller nationella minoriteters rättigheter. Med det menas att om det krävs extra resurser och extra insatser ska detta självklart ges.

Anförande nr 184

Borgarrådet E d h o l m (FP): Det görs ganska mycket när det gäller de nationella minoriteter som finns i Stockholm och som omfattas av den lagstiftningen. Det rör framför allt människor med finsk bakgrund, där vi har sex finska förskolor. Vi har nu också gjort en inventering för att se om behovet är ännu större, för då får vi starta fler finskspråkiga förskolor och avdelningar på de förskolor vi har. Ett problem är att få tag på utbildad arbetskraft, för det behövs så klart människor som både har förskollärarexamen och finska som modersmål.

När det gäller den romska minoriteten har vi de romska kulturklasserna vid Nytorpsskolan. De har utvärderats av Skolinspektionen, och vi måste göra en hel del förändringar. Också där är det ett stort problem med utbildad arbetskraft, för naturligtvis vill vi ställa lika höga krav på dem som jobbar där som vi gör i våra övriga skolor i Stockholm. Men det finns gott hopp om att det ska bli bättre.

Anförande nr 185

Å s a J e r n b e r g (MP): Jag tycker att det här låter mer positivt än det gjorde i juni förra året, för då var jag faktiskt ganska beklämd när jag gick hem. Jag tog tillfället i akt här och pratade just om romska barn, och det som är viktigt är att vi ser att det är så många romska barn som inte får en fullständig utbildning. Det är verkligen inte acceptabelt eller värdigt att det ser ut på det sättet. En av de saker man behöver göra är just att anställa fler romska vuxna, och det är en satsning som vi har gjort i vår budget. Jag tycker därför att det är positivt att även skolborgarrådet har dessa frågor i bakhuvudet och tänker kring dem. Då ser jag också lite ljusare på framtiden.

Anförande nr 186

S a r a P e t t i g r e w (MP): Kära stockholmare, fullmäktige! Jag tänkte prata om jämställdhetsanalyser. I dag tycker jag att vi ska ägna en liten stund åt att prata om ambitioner. Vi kan ägna ganska mycket tid, och det kanske vi gör här i dag, åt att diskutera ledningssystem, hur vi bäst integrerar eller mäter våra resultat. Det är så klart en jätteviktig diskussion, men innan vi pratar om hur vi ska göra saker behöver vi också prata om vad det är vi vill uppnå. Vad är våra mål? Vad är våra ambitioner och visioner?

En återkommande argumentation från den moderatledda Alliansen som vi har hört några gånger är att agerandet inte strider mot lagen – vi gör så här för att vi inte tvingas att göra någonting mer enligt lagen. Det är helt korrekt, men det är också ett bevis på den visionslöshet som ofta präglar den moderata politiken. Att kunna och vilja mer än vad man tvingas till är faktiskt en helt annan ambitionsnivå. Något kanske svarar mot lagens krav, men svarar det mot de krav vi ställer upp här inne?

Varför kan vi då inte nöja oss med det ledningssystem vi har? Ibland är det så att man kan behöva sätta på sig särskilda glasögon för att se verkligheten som den är. Ibland är det lite för komplext för att man ska kunna se hela bilden, och det finns några frågor som vi tycker är så pass viktiga att det är värt att ta ett helhetsgrepp och belysa dem ur det här perspektivet. Lika rätt och jämställdhetsfrågor är sådana frågor. Miljö är en annan som man kan behöva lyfta ut. Vi säger inte att vi ska separera dessa frågor från ledningssystemen, men vi vill komplettera dem med ytterligare verktyg.

Jag ska ge ett konkret exempel: Många av oss går på väldigt många möten. Man kan tycka att allt verkar funka bra. Vi följer alla regler, och beslut klubbas igenom. Det finns en mötesordning, en dagordning och en massa regler och struktur. Det ser jättebra ut. Men sedan tillsätter man en jämställdhetsobservatör – det har ni säkert gjort, vi i Miljöpartiet gör det ibland, eftersom det är bra att se på saker med de glasögonen – som börjar räkna. Resultatet är i princip alltid att det till exempel är fler män som talar än kvinnor. När man väl sätter ord på det och visar upp det kan den insikten i sig sporra fler kvinnor att ta sig upp i talarstolen, men man kan också till exempel införa könskvoterade talarlistor etcetera.

Det som det här handlar om är alltså att vi ska sätta på oss de rätta glasögonen för att se verkligheten på ett nytt sätt – som den är och inte som vi tror eller känner att den är. Det är först då vi kan börja åtgärda problemen på riktigt och komma med konkreta åtgärder som påverkar situationen.

Miljöpartiet vill att ett aktivt arbete för lika rättigheter ska genomsyra hela stadens verksamheter och ledas av den centrala funktion för lika rätt som Miljöpartiet har föreslagit. På det sättet tror vi att vi kan bedriva ett aktivt och visionärt arbete för en mer jämlik och mer jämställd stad. Jag yrkar bifall till Miljöpartiets reservation!

Anförande nr 187

Y v o n n e R u w a i d a (MP): När man läser majoritetens svar på dessa motioner låter det som om majoriteten håller med och har samma ambitionsnivå som Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet när det gäller hur vi ska motverka rasism och främlingsfientlighet och främja jämställdhet. Men det har ni ju inte. Ni har inte samma ambition. Ni till och med besvarar den motion som handlar om att Stockholm ska bli medlem i UNESCO:s europeiska koalition. Men vi kommer inte att gå med där, för det vill inte ni. Varför ljuger ni och besvarar motioner som ni egentligen yrkar avslag på?

När ni säger att ni tar krafttag, precis som Europarådet rekommenderar att man ska göra som stad, mot rasism och främlingsfientlighet handlar det om att man använder de verktyg som kommunen har för att faktiskt göra någonting. Det handlar om att man vid upphandlingar ser till att använda antidiskrimineringsklausuler – men nu glömde jag; ni har ju urholkat dem och sett till att de är helt meningslösa, mest bara ett papper, i stället för att aktivt arbeta med dem.

Det finns så mycket man kan göra. Jag tänker inte gå in på allt, för det hinner jag inte på de tre minuter som återstår, men här är en sak: Stockholm har en antidiskrimineringsbyrå som heter Byrån för lika rättigheter. Hur många har varit där? Det är en

byrå som aktivt ger människor som utsätts för diskriminering, oavsett diskrimineringsgrund, råd och hjälp att få det stöd de behöver. Det är också en byrå som jobbar med utbildning. Det finns några andra kommuner i Sverige som har antidiskrimineringsbyråer, till exempel Sundsvall, Eskilstuna och Örebro. Vad gör då dessa kommuner? Jo, de samarbetar med byråerna. De frågar byråerna om de inte kan utbilda kommunens personal och testa om kommunens verksamheter lever upp till lika rättigheter och om bemötandet innebär att man agerar med rasism eller främlingsfientlighet. Vi vet ju att det i dag finns problem med bemötandet i all offentlig verksamhet. Vill man göra någonting åt det måste man också ha en aktiv politik och inte bara skriva att man är emot rasism och främlingsfientlighet i paper och inte bara besvara oppositionens motioner.

Det man också gör i de här kommunerna är att bistå både byråerna och föreningar med stöd för att arbeta mot rasism och främlingsfientlighet till exempel när det gäller att genomföra diskriminerings tester för att testa sin egen verksamhet. Stockholm gör ingenting. Stockholm har inte ens kontakt för att ta reda på vad Byrån för lika rättigheter upptäcker i sitt arbete för att hjälpa utsatta människor. Byrån vet var i staden det finns rasism och diskriminering. Om ni vill göra någonting så påbörja ett samarbete med Byrån för lika rättigheter!

Anförande nr 188

E m i l i a B j u g g r e n (S): ”I tystnaden vilar förnekelsen av orättvisorna.” Det var rubriken på Maria Svelands slutreplik i debatten om hatet och politiken i Dagens Nyheter. Jag tycker att det är oerhört viktigt att vi i dag diskuterar dessa motioner som handlar om lika rättigheter.

Den borgerliga majoriteten har valt att besvara tre motioner som handlar om att motverka rasism men som jag i texten uppfattar som avslagna. Teres Lindberg yrkar i sin motion att fullmäktige ges i uppdrag att utarbeta en strategi för hur staden med gemensamma krafter ska arbeta mot främlingsfientlighet och rasism och för ökad tolerans och respekt. Det här har besvarats med hänvisning till att staden redan i dag bedriver ett sådant arbete. Tycker det ansvariga borgarrådet verkligen att arbetet ger tillräckliga resultat, att diskriminering, främlingsfientlighet och rasism motverkas tillräckligt bra?

Målet med ett samhälle där alla människor är fria och lika ter sig väldigt långt bort i dag. Vi har ett rasistiskt parti i riksdagen. Vi har de ohyggliga händelserna på Utøya i Norge färskt i minnet, och rättegången som just nu pågår mot Breivik visar tydligt upp dagens rasism och fascism. Samtidigt vet vi att människor sällas bort från anställningar och hyreskontrakt här i Stockholm på grund av sina namn, att vissa lättare fastnar i passkontroller och oftare stoppas av polisen. Både när det gäller den öppna rasismen men också den rasismen anser jag att det finns väldigt mycket mer att göra. Jag tycker också att förra veckans händelse med kulturministern var ännu ett tydligt bevis på att det saknas en allmän förståelse i vårt samhälle för att det finns rasistiska strukturer som verkar även hos dem som tar aktivt avstånd från allt vad rasism heter.

Jag tycker att det är besvärande att ansvarigt borgarråd inte bifaller eller avslår motionerna. Om det är så att ni avser att utarbeta en strategi för hur staden ska arbeta mot främlingsfientlighet och rasism ska ni självklart yrka bifall. Avser ni att inte göra detta får ni åtminstone yrka avslag och våga ta den debatten. Jag tycker att Maria Sveland uttryckte sig bra: ”Så länge vi låter tystnaden råda kommer vårt samhälle att förbli rasistiskt och orättvist. I tystnaden vilar förnekelsen.”

Med detta vill jag yrka bifall till Socialdemokraternas förslag till beslut i samtliga dessa motioner. Jag vill också yrka bifall till Vänsterpartiets förslag till beslut i motionen om genomförande av en jämställdhetsanalys och upprättandet av ett jämställdhetsboksutslut för att Stockholm ska bli jämställt. Genom att integrera jämställdhetsperspektivet i budgetarbetet kan vi både analysera och prioritera jämställdhet. Vi vet att nedskärningar i omsorg av barn och äldre nästan alltid leder till att kvinnor får ta ett större obetalt ansvar i hemmet. Dessa konsekvenser av våra beslut måste medvetandegöras.

Anförande nr 189

G u l a n A v c i (FP): Detta block rör ett antal motioner som handlar om rasism och främlingsfientlighet, vilket är väldigt viktiga frågor som oftare behöver diskuteras i denna församling. Här har vi hört från ett antal debattörer att det inte görs någonting. Det påstås att vi bara blundar och förnekar och vänder blicken från de problem som finns i vårt samhälle.

Jag tycker att det är en orättvis beskrivning av det arbete som görs. Stockholms stad är en väldigt viktig aktör för att motverka rasism och främlingsfientlighet. Men Stockholms stad kan inte ensam vara den enda aktören som arbetar mot rasism och främlingsfientlighet. Det åvilar hela samhället ett ansvar. Det åvilar ideella organisationer och oss som individer och alla oss som är verksamma i politiska partier att utforma en politik som skapar rättvisa och som möjliggör för människor som på olika sätt har hamnat i utanförskap att få en sjyst chans att faktiskt komma tillbaka in i samhället.

Det handlar, som också har nämnts här, om att man kan se de strukturella missgynnandestrukturer som finns inom arbetsmarknadssystemet. Men om man då anmärker på detta och tycker att det är ett problem måste man också vara beredd att hitta lösningar som skapar ett inkluderande samhälle, det vill säga att man är beredd att se över hur de uppbyggda systemen kan förändras så att människor får arbete. Det handlar även om att skolan måste ta ett ansvar, för det är en väldigt viktig arena där unga människor i ett tidigt skede av sina liv är formbara. Det är viktigt att man diskuterar främlingsfientlighet och intolerans.

Det handlar om att nyanlända människor som kommer till Sverige ska mötas av en arbetsförmedlare och inte ett socialkontor, och med hjälp av etableringsreformen som också finns på plats tror jag att vi kan skapa möjlighet för fler att komma i arbete. Detta tror jag också indirekt skulle bidra till att motverka den främlingsrädsla som finns i samhället.

För att återgå till kärnan av en del motioner gör våra stadsdelar en hel del i form av olika direkta och indirekta projektsatsningar för att arbeta mot rasism och främlings-

fientlighet. Som mycket riktigt har nämnts av andra personer har våra olika nämnder ett fungerande verktyg i det integrerade ledningssystemet. Sedan 2009 är arbetet mot diskriminering och för jämställdhet och mångfald också integrerat i just ILS.

Jag tror till syvende och sist att det handlar om attitydförändringar och också att vi börjar arbeta med de här frågorna i tidiga åldrar. Vi måste vinna nya generationer för att demokratin ska kunna överleva.

Anförande nr 190

Y v o n n e R u w a i d a (MP): Ska man komma åt den institutionella diskrimineringen, rasismen och främlingsfientligheten i den verksamhet som staden själv anordnar handlar det om ett ganska aktivt arbete både med främjandeåtgärder och med utbildning. Men ni avsätter i princip inga pengar för att arbeta mot rasism och främlingsfientlighet. Ni samarbetar inte med organisationer som har kompetensen, kunskapen och engagemanget, och ni bidrar inte, vilket andra kommuner kan göra, med ett ekonomiskt stöd för att de till exempel ska utbilda, uppmärksamma och ta upp frågor och kanske testa hur verksamheterna diskriminerar och uttrycker rasism. Vi har i dag en institutionell diskriminering som vi har ett ansvar för att tag i.

Sedan vet Gulan Avci att ni faktiskt har urholkat arbetet mot rasism och diskriminering genom att till exempel urholka antidiskrimineringsklausulen som i dag inte är mycket mer än ett papper i stället för att vara en aktiv främjandeåtgärd som bidrar till att de varor vi handlar inte diskriminerar. Det finns så mycket vi kan göra, men vi gör väldigt lite.

Jag är också väldigt besviken på att majoriteten inte går upp och bemöter oss i den här debatten. Jag kommer att gå upp flera gånger och begära ordet tills ni vill svara på de här frågorna. Ska ni behandla motionerna på det här sättet utnyttjar ni det faktum att vi gick med på att samordna sex motioner. Vi förväntar oss att ni går upp och replikerar som ni brukar göra i vanliga debatter!

Anförande nr 191

G u l a n A v c i (FP): Mig veterligen tillhör jag inte något av oppositionspartierna. Jag tillhör majoriteten, jag är här, och jag står här och tar debatten mot dig, Yvonne Ruwaida.

Du hänvisar ganska ofta till de här antidiskrimineringsklausulerna. Vi har skapat en rättssäkerhet i det systemet, därför att du och jag liksom alla andra här inne är lekmän och inga domstolar som ska sitta här och avgöra olika mål. Det ska våra civila domstolar göra och inte politiker.

När det gäller det ekonomiska stödet får väldigt många föreningar och organisationer mycket ekonomiskt stöd och bidrag och olika projektmedel just för att arbeta mot intolerans och främlingsfientlighet. När Yvonne Ruwaida står här och påstår att det inte ges några pengar tycker jag därför att hon far med osanning. Håll dig till sanningen i stället för att sväva iväg med osanningar!

Anförande nr 192

E m i l i a B j u g g r e n (S): Gulan Avcı säger både att det redan görs tillräckligt och att man måste vara beredd att hitta lösningar och att skolan är en del i det och att man måste ta ansvar där. Vi håller helt med. Det är klart att man måste ta ansvar för attityder och påverka redan i skolan. Socialdemokraterna i Stockholm har precis tagit fram ett antirasistiskt program som belyser väldigt många konkreta exempel på hur man skulle kunna bedriva detta arbete i skolan. Då vore det bra om staden hade en strategi för hur vi ska arbeta mot rasism och främlingsfientlighet och som även belyser hur detta kan göras i skolan. Men ni yrkar inte bifall till den här motionen. Ni vågar heller inte yrka avslag. Ni svarar inte någonting, utan ni backar från debatten och backar från att ta ansvar. Jag förstår verkligen inte ert ställningstagande i debatterna om de här motionerna.

Anförande nr 193

G u l a n A v c i (FP): Emilia Bjuggren förstår inte våra ställningstaganden, men jag blir heller inte klok på era reservationer och era reservationstexter, för det är väldigt mycket klichéartade och ytliga formuleringar, och ni kommer inte heller till kärnan av vad ni vill göra. Bara för att vi inte stöder ert sätt att komma åt rasism och främlingsfientlighet menar ni att vi inte gör någonting. Jag skulle akta mig om jag vore socialdemokrat, därför att det syntes väldigt klart och tydligt efter valet 2010 på vilka områden Sverigedemokraterna gjorde intåg och gjorde ett starkt val. Det var också en biljett till att komma in i Sveriges riksdag. Vi ska vara glada över att vi inte har några sverigedemokrater i denna församling. Vi har ändå lyckats att få stockholmarna att tro på den politik som vi har förmedlat och som vi arbetar utifrån.

Anförande nr 194

K a r i n R å g s j ö (V): Det här blev en märklig debatt. Om man ska arbeta mot diskriminering och främlingsfientlighet, Gulan, då tror jag att man måste arbeta med strukturen inne i Stockholms stad. Det hjälper inte att ha lite projekt hit och dit, utan man måste arbeta med förskolan som också glider isär. Man måste arbeta med skolan och implementera bra modeller där. Tittar vi på vår skola i dag ser vi tyvärr en kunskapssegregering som gör att folk halkar efter. Det i sig gör att människor blir diskriminerade och hamnar väldigt långt utanför.

Vi har en arbetsmarknad som är klart diskriminerande. Vi ser hur det ser ut i staden när det gäller arbetslösheten. Det är skrämmande siffror som ger en grogrund för diskriminering och rasism om man inte tar tag i de strukturella problem som vi har den här staden. Det tycker inte vi att ni har gjort, och jag yrkar också bifall till motionen.

Anförande nr 195

G u l a n A v c i (FP): Jag tycker också att det är viktigt att man arbetar med toleransfrågor redan på förskolenivå, för jag tror som sagt var att människor är väldigt formbara i ett tidigt skede av livet. Jag håller med om att den svenska skolan har varit väldigt dålig. Barn och ungdomar har halkat efter, men sedan Alliansen tog över har det hänt väldigt mycket. Vi har fått rensa upp väldigt mycket efter er. Det har initierats många olika reformer som faktiskt har bidragit till att stärka de mest

utsatta barnen och ungdomarna som i den socialdemokratiska skolan, vilken Vänsterpartiet också har stött, har osynliggjorts. Det är en sanning och inget som jag hittar på.

När det gäller arbetsmarknaden finns det en oro över den ekonomiska utvecklingen i världen och i synnerhet i Europa. Men Karin Rågsjö målar upp en bild av att massarbetslöshet råder i Stockholm. Det är klart att vi måste komma med verktyg som bidrar till att folk som hamnat utanför kommer i arbete, men att stå här och måla upp en bild som inte stämmer med verkligheten är inte sjyst.

Anförande nr 196

K a r i n E h l i n K o l k (S): Jag vet inte om ni brukar bläddra i budgetpropositionerna, men där finns en väldigt bra bilaga, den fördelningspolitiska bilagan. Bilagan visar helt enkelt hur svenskarnas inkomster utvecklas och hur den förda politiken påverkar inkomsterna för olika grupper. Jag tycker alltid att den brukar fungera som en ögonöppnare och ge bra resultat.

Jag blev väldigt glad när jag såg Livhs motion. Att se budget, styrsystem och livsvillkor för stockholmarna ur ett jämställdhetsperspektiv skulle fungera lite på samma sätt. Det skulle nog kunna bjuda på en del obekväma resultat, men att synliggöra problem gör dem också lättare att rätta till. FN:s kvinnokommission har redan pekat ut vägen: En budget ska ha ett konsekvent, synligt och genomarbetat könsperspektiv som gör det möjligt att säkra en utveckling till en jämställd värld.

Vi har pratat indikatorer tidigare i kväll under debatten om kvinnofridsprogrammet. I den debatten var vi eniga om att en kartläggning och mer kunskap var en viktig grund för ett framgångsrikt arbete. Tänk om vi exempelvis skulle kunna dela upp några av indikatorerna i budgeten på kvinnor och män – skolresultat, sommarjobb, medarbetarnöjdhet, antal cyklande, sjukfrånvaro med mera!

Det finns också många viktiga frågor som inte låter sig mätas med kvantitativa mått. Exempel på det är omsorgsfrågor, tidsåtgång, tillgång till offentliga rum med mera. Här skulle en jämställdhetsanalys, inte bara att utveckla indikatorerna, vara en viktig del.

En jämställdhetsgranskning av stadens budget skulle kunna svara på frågor som: Hur mycket pengar stöder de resurser som tilldelas via staden kvinnor respektive män, flickor och pojkar? Hur möter stadens utgifter kvinnors och mäns, flickors och pojkars behov och prioriteringar? Tid och tidsfördelning är exempel på en aspekt som i dag inte alls syns i vår budget. Genom att jämställdhetsanalysera stadens budget kan vi synliggöra människorna som riskerar att försvinna bakom siffrorna och bli uppmärksammade på oavsedda orättvisor.

Att kartlägga och utreda och få veta mer är en bra grund för att kunna förändra. Vi vill vara säkra på att stockholmarnas skattepengar går till att göra staden mer och inte mindre jämställd, och vi har högre ambitioner än vad lagen kräver. Därför yrkar jag bifall till Vänsterpartiets reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 197

Borgarráðet E d h o l m (FP): Som Karin säkert är väl medveten så gör vi redan idag detta på skolans område. Vi har sedan ett par år tillbaka bestämt oss för att det i olika typer av statistik ska finnas möjligheter att se skillnader mellan pojkar och flickor, till exempel hur de presterar i skolan. Detta är otroligt intressant information. Man kan till exempel se att det som vi upplever som ett stort problem, nämligen att ungefär 10 procent av eleverna inte uppnår behörighet till gymnasieskolan, i väldigt hög utsträckning är ett pojkbproblem snarare än ett problem för både pojkar och flickor. Det som ofta i debatten ses som ett problem, att elever med utländsk bakgrund misslyckas i större utsträckning än elever med svensk bakgrund är faktiskt också i väldigt hög utsträckning ett pojkbproblem.

All den här informationen finns, och i utbildningsnämnden har vi bestämt oss för att synliggöra den. Det är mycket möjligt att det så småningom leder till att man föreslår andra politiska åtgärder än vad man skulle ha gjort om man inte visste på papperet att det faktiskt såg ut på det sättet.

Jag tycker att det är viktigt att påpeka att vi redan gör detta på skolans område.

Anförande nr 198

K a r i n E h l i n K o l k (S): Jag sitter också i utbildningsnämnden, så jag vet att mycket av dessa siffror faktiskt finns men också att de bara presenteras för utbildningsnämnden. Den här motionen syftar till att ta ett helhetsgrepp och synliggöra all stadens verksamhet och hur det ser ut. Men man kan säkert ta många goda exempel från just skolområdet.

Anförande nr 199

C h r i s t o f f e r J ä r k e b o r n (M): Lotta Edholm var precis uppe och tog upp det här på skolans område. Vi är i den här salen helt överens om att jämställdhetsarbetet är jätteviktigt och någonting som vi måste arbeta med i alla våra delar.

Jag är dock lite tveksam till att man ska ha särskilda redovisningar och mål kring alla frågor. Om man ska åstadkomma riktiga resultat när det gäller jämställdheten tycker jag att det är viktigt att vi arbetar med dessa frågor i alla våra nämnder och ser till att de blir en integrerad del av stadens arbete i stället för att säga att i det här och det här dokumentet jobbar vi med jämställdheten men inte i alla andra delar av staden. Jag tror att vi måste vara väldigt tydliga från politisk nivå att för att uppnå jämställdhet så måste vi arbeta med det i förskolan, i skolan och också i alla andra verksamheter. Det är ingenting som vi arbetar med i den här planen eller i den andra redovisningen; det är något vi arbetar med i hela staden. Det tror jag är väldigt viktigt att ha med sig i det arbetet.

Anförande nr 200

K a r i n E h l i n K o l k (S): Det var just det som var syftet med den här motionen – att ta ett helhetsperspektiv kring jämställdhetsfrågorna så att man kan forma politiken därefter och inte spreta ut det över hela programmet.

Anförande nr 201

E w a S a m u e l s s o n (KD): Är det någonting vi har lärt oss under årens lopp så är det att alltför många planer riskerar att hamna i bokhyllan och bli hyllvärmare och att arbetet inte blir det som man kanske har tänkt sig. Därför har vi valt att i stället ha en policy som ska verka i alla stadens nämnder och styrelser. Jämställdhetsfrågan får inte bara landa i en diskussion om män, kvinnor, pojkar och flickor, utan det ska vara ett bredare perspektiv. Till exempel gjorde vi tidigare en genomgång inom äldreomsorgen och tittade på hur äldre fick hjälp. Då såg vi att det var skillnad mellan män och kvinnor. Det var också skillnad utifrån etnicitet, vilket ledde till att vi utbildade alla biståndshandläggare i ny metodutveckling och så vidare, och det är så vi hela tiden måste göra. Vi gör utvärderingar inom olika områden, och så går vi vidare i jämställdhetsarbetet.

Anförande nr 202

K a r i n E h l i n K o l k (S): Jag håller verkligen med om det, och det är precis det den här motionen handlar om: att man ska se till att utreda och följa upp allt arbete i staden ur bland annat ett jämställdhetsperspektiv.

Anförande nr 203

T i n a G h a s e m i (M): Ordförande, fullmäktige! Jag tänkte kort beröra strategier mot främlingsfientlighet och rasism. Jag delar motionärens uppfattning om att arbetet mot rasism och främlingsfientlighet är en viktig fråga. Det är inte heller acceptabelt att människor utsätts för diskriminering, främlingsfientlighet och rasism. Men jag delar inte oppositionens uppfattning om att vi inte gör någonting, vilket ni påstår. Stockholms stad arbetar väldigt hårt med dessa frågor. Arbetet pågår dagligen. Det är inte ett endaste litet dokument som hamnar i byrålådan, utan vi arbetar i varje led. Därför blir jag lite upprörd när ni försöker förminska det viktiga arbete som Stockholms stad gör.

I bolagen och nämnderna finns jämställdhets- och mångfaldsplaner som fastställer att mångfald bygger på grundsynen om likabehandling oavsett ålder, kön, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller –uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning. Dessa planer behandlas årligen och utvärderas återkommande för att säkerställa att de stämmer överens med lagstiftningen och stadens direktiv. Det pågår också väldigt mycket eget arbete ute i stadsdelarna som jag tycker att oppositionens förbiser i mångt och mycket. Jag kan ta Kungsholmen som ett exempel där vi faktiskt nu arbetar för en egen hbt-policy.

Det finns redan beslut sedan tidigare av kommunfullmäktige att arbetet mot diskriminering samt för jämställdhet och mångfald ska integreras i stadens styrning och omfatta stadens alla verksamheter. Det är alltså inget nytt ni försöker komma med i den här motionen. Som jag redan har sagt finns detta väldigt tydligt i den dagliga verksamheten, och vi har också förtydligat detta i vår ambition om 2030 där vi ska vara en mångfaldens stad.

Stockholms stad tar sitt ansvar i detta viktiga arbete, men hela samhället har också ett ansvar. Ingen kan göra allt, men alla kan göra någonting, och därför yrkar jag också bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 204

Y v o n n e R u w a i d a (MP): Kommunstyrelsens förslag innebär att man besvarar bland annat den motion som säger att Stockholm ska gå med i UNESCO:s koalition av städer mot rasism. Men det finns ju ingen sådan ambition. Hur ser Tina Ghasemi på att man besvarar motionen med att man ska gå med i en koalition och sedan inte gör det? Tycker du att det är rätt sätt att hantera ett motionssvar på, eller kan du säga att vi ska gå med, att Sten Nordin har lovat det?

Vad gäller Europarådets rekommendationer för hur man ska motverka rasism lever Stockholms stad inte upp till dem, även om man hävdar det med några skrivningar. Jag säger inte att ni inte gör någonting mot rasism och främlingsfientlighet, men var ärliga med vad vi inte är överens om ambitionsnivåerna! Ni har varit väldigt tydliga med att säga att stadens uppgift inte är att syssla aktivt med främjandearbete, vilket är väsentligt om man ska uppnå jämställdhet och lika rättigheter och om man verkligen vill verka mot rasism och främlingsfientlighet.

En sista fråga: Hur mycket pengar avsätter kommunen totalt mot rasism och främlingsfientlighet?

Anförande nr 205

T i n a G h a s e m i (M): Det är väldigt spännande att Yvonne Ruwaida står här och först säger att ni inte säger att vi inte gör någonting, men sedan är det precis det hon försöker deklarerar. Jag blir väldigt upprörd över det, för vi jobbat väldigt aktivt med de här frågorna, och jag kan bara ta Kungsholmens stadsdelsnämnd som exempel där vi dagligen jobbar för en värdegrund för människors likabehandling. Det gör vi inte bara i ett dokument, utan det gör vi i förskolan, i skolorna och som arbetsgivare. Att vi besvarar er motion betyder att ni kommer med gammal skåpmat. Det är saker vi redan jobbar med, så kom med en egen, ny politik!

Anförande nr 206

E m i l i a B j u g g r e n (S): Jag håller med Tina Ghasemi om att vi har fantastiskt duktiga tjänstemän runt om i hela staden som arbetar väldigt mycket mot diskriminering och för likabehandling, och jag är helt säker på att det hade sett väldigt mycket värre ut om vi inte hade gjort någonting i dag, för vi vet att det finns en ökande rasism i samhället.

Men det är inte samma sak som att vi gör tillräckligt. Tycker Tina verkligen på fullt allvar att det arbete som bedrivs är tillräckligt? Vi har områden i Stockholm där 50 procent av de unga är arbetslösa. Kan Tina Ghasemi stå här och helt ärligt säga att det inte har någonting med strukturell rasism att göra när det gäller vilka områden det är där hälften av ungdomarna går utan sysselsättning varje dag?

Jag tycker fortfarande att det är fegt att inte yrka avslag eller bifall utan gömma sig bakom att det redan görs tillräckligt. Jag tycker inte att det redan görs tillräckligt.

Anförande nr 207

T i n a G h a s e m i (M): Återigen: Det är klart att man aldrig är nöjd. Den dagen man är nöjd ska man nog sluta hålla på med politik, för då har man nog tappat gnistan för att utveckla den politik man för.

Det är lite intressant när du kommer in på jobb, för vi står sedan 2006 för en tydlig arbetslinje medan ni i Socialdemokraterna länge har bedrivit en väldigt stark bidragslinje, vilket jag tror passiviserar människor och skapar ett enormt utanförskap. Jag kan tala från min egen synpunkt. Jag är iranier. När min familj kom hit i slutet av 70-talet, vad gjorde sossarna då? Jo, man satte alla i bidragssystem vilket gjorde att man inte lärde sig svenska, inte träffade några arbetskamrater, man kom inte in i samhället.

Vi har gjort väldigt mycket sedan vi tillträdde. Vi har fått in 200 000 personer i sysselsättning sedan vi tog makten, och det är mycket mer än vad ni har jobbat med de senaste åren.

Anförande nr 208

K a r i n R å g s j ö (V): Jag bor själv på Kungsholmen. Det är en extremt segregerad stadsdel, måste jag säga. Där skulle man behöva göra en hel del för att vara lite mer integrerad, bland annat bygga lite hyresrätter så att folk kanske kunde flytta dit.

Om man ska jobba med jämställdhet och jämlikhet så måste man jobba med det på grundnivå, för ska vi komma någonstans när det gäller just jämställdhet, vilket den här staden lider en väldigt stor brist på just nu, kanske man skulle göra någonting åt skolan som glider isär. Kunskapssegregeringen är växande i staden. Man kanske skulle titta lite på arbetslösheten och se att den är en klar och kraftig klassmarkör. Det är också ett sätt att förebygga diskriminering, och ge människor utbildning kanske i stället för att de ska lotsas runt på ett antal praktikjobb.

Det är en hel del man kan göra, Tina, för att fixa så att jämställdheten ökar något. Du säger att ni har varit för jobblinjen. Men tittar man ut i dag måste jag säga att det inte märks så där jättemycket när man hamnar exempelvis i ytterstaden. Det måste man väl se som ett misslyckande. På Kungsholmen ser det lite bättre ut. Det måste jag säga, men det beror väl på strukturen i samhället.

Anförande nr 209

T i n a G h a s e m i (M): Nu blir det taskigt, för nu kan inte Karin Rågsjö svara på frågan, men givet oppositionens politik undrar jag lite hur man ska få in unga människor på arbetsmarknaden för att integreras i samhället när det enda ni gör och den enda politik ni ger starkt besked om är att ni vill straffbeskatta unga på arbetsmarknaden genom att höja arbetsgivaravgiften. Det tycker inte jag är seriös politik för att öka integrationen i samhället.

Anförande nr 210

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Jag tänkte inte göra något långt inlägg. Jag blev bara väldigt nyfiken på vilken statistik som Emilia Bjuggren har läst när hon säger att det är 50 procents arbetslöshet i vissa områden i Stockholm. Jag är väldigt nyfiken på att höra var hon har läst den statistiken någonstans, för i den statistik som jag har tittat på och som är den aktuella statistiken för mars kan man konstatera att det finns vissa områden där arbetslösheten faktiskt har minskat med 15 procent. I de flesta stadsdelarna i staden, om man tittar på hela den arbetsföra befolkningen, så har vi i dag en lägre arbetslöshet än vad vi hade för ett respektive två år sedan.

Var, Emilia, har vi 50 procents arbetslöshet i Stockholm?

Anförande nr 211

E m i l i a B j u g g r e n (S): Jag måste säga att jag tycker att det ligger något i det som Yvonne Ruwaida sade: Jag tycker inte riktigt att det verkar som om det ansvariga borgarrådet är så intresserad av den här debatten, för det jag sade var att det finns områden med över 50 procents ungdomsarbetslöshet. Jag sade aldrig någonting om arbetslösheten i stort. Ulla Hamilton har helt rätt i att vi har många områden där arbetslösheten minskar drastiskt, många områden där vi i princip inte har någon arbetslöshet alls, och det är det här som lite grann är kärnan: att det råder extremt stor skillnad mellan olika delar av staden, och det tycks finnas en bakomliggande strukturell rasism som påverkar detta utöver de problem som vi har med att gymnasieresultaten sjunker i vår stad och så vidare.

Lyssna lite mer aktivt på debatten och våga gärna ta debatten om varför ni inte vill införa en strategi mot främlingsfientlighet och rasism!

Anförande nr 212

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Jag läser från Arbetsförmedlingens statistik: När det gäller utrikes födda ungdomar 18-24 år har vi en arbetslöshet i riket på 32,5 procent. Det är en förfärligt hög siffra. Om vi tittar på Stockholms stad ser vi att arbetslösheten för utrikes födda ungdomar 18-24 år är 19,8 procent. Det är också en förfärligt hög siffra, men det är inte 50 procent.

Anförande nr 213

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): Jag tänkte prata om min jämställdhetsmotion. Det är inte så som någon sade från majoriteten, att man vill göra en massa olika dokument och en massa olika planer, utan jämställdhet ska finnas i budgeten. Det är budgeten som ska genomsyras av jämställdhet. Då är det ganska sorgligt att ordet ”jämställdhet” nämndes i majoritetens budget typ en gång. Det säger ganska mycket om ambitionen med jämställdhetsarbetet.

Att jag skrev den här motionen grundar sig på rapporten som kom från Länsstyrelsen som visar att arbetet med strategin för jämställdhet går väldigt dåligt i Stockholms kommuner och att Stockholms stad absolut inte är något föredöme. Om man ska ha en jämställdhetsanalys och en jämställdhetsintegrering så måste det genomsyra alla förvaltningar. Man måste också ha statistik, inte bara från skolan utan från alla

verksamheter i Stockholms stad, och det har vi inte. Vi har inte en samlad bild, inte en susning om hur det ser ut med jämställdhetsarbetet i olika delar av den här staden. Exempelvis när jag efterlyste i personalutskottet information om hur det var med sexuella trakasserier i olika förvaltningar kunde jag inte få det, för vi har ingen samlad bild. Hur ska vi kunna driva jämställdhetsarbetet om vi inte har någon samlad statistik?

Det är därför jag föreslår att vi ska ha en jämställdhetsanalys av kommunens alla verksamheter och att man gör ett jämställdhetsboksut. Det gör man i Göteborg, och det borde vi kunna göra i Stockholm också, jämställdhetsanalyser som regelbundet rapporteras till personal- och jämställdhetsutskottet så att vi kan stämma av och kolla hur det går med jämställdheten och om vi uppnår våra mål, samt könsuppdelad statistik när det gäller löner. Som det är nu vägrar ni att ta fram gemensam statistik för bolagen och förvaltningarna, vilket ju gör att det inte är tydligt hur stora löneskillnaderna är mellan män och kvinnor. Vi vet ju att lönerna är högre i bolagen och lägre i de lågavlönade jobben där kvinnor arbetar.

Jag yrkar bifall till den här motionen.

Anförande nr 214

A w a d H e r s i (MP): Ordförande, fullmäktige! Jag skulle vilja börja med att ställa en principiell fråga till Alliansen: Har vi rasism och diskriminering i vår stad och i vårt samhälle eller inte? Beroende på hur man svarar på frågan kan man presentera sina förslag. Om man tycker som jag, att det finns rasism i vårt samhälle och i alla samhällen i världen, då måste man handla. Eller så förnekar man det, och då behöver man inte presentera några förslag. Det är vad som framgår av Alliansens förslag.

Min partivän Paul Lappalainen har bland annat motionerat om att Stockholms stad ska söka medlemskap i UNESCO:s europeiska koalition av städer mot rasism. Man säger då att motionen är besvarad och hänvisar i stället till att staden är medlem i Eurocities – som inte har samma arbetsuppgift. Den här organisationen erbjuder verktyg och erfarenhetsutbyte från hela världen. Jag undrar helt enkelt varför vi missar denna möjlighet, för här finns det förslag. Sverige är med i FN, och här stöder UNESCO världens städer med verktyg för att jobba mot rasism och diskriminering. Det är genomgående att man inte nämner ordet ”rasism” i det här svaret.

Det som är intressant är att den här organisationen har ett tiopunktsprogram för att arbeta mot rasism och diskriminering på ett strukturerat sätt och att det ska finnas större vaksamhet när det gäller rasism. Men det säger man nej till. Jag har inte förstått poängen med att man gör det. Yvonne Ruwaida har nämnt att det finns organisationer som jobbar med antidiskrimineringsarbete, bland annat Byrån för lika rättigheter. Det finns andra, till exempel Centrum mot rasism, och i vår budget har vi lagt fram förslag att man ska ge stöd till dem om man menar allvar med sin retorik. Eller så förnekar man problemet, vilket ni verkar göra i det här fallet.

Anförande nr 215

A r b a K o k a l a r i (M): Ordförande, fullmäktige! Det är sent. Alla vill gå hem. Men efter att ha lyssnat på den här debatten den senaste timmen blir jag minst sagt väldigt upprörd. Ni likställer ordet ”besvara” med avslag. Då vet jag inte riktigt hur ni har lärt er procedurerna kring motions- och propositionsbehandling och liknande.

Det jag blir mest upprörd över är att man säger att vi blundar, att vi inte lägger fram några förslag när det gäller rasism och jämställdhet, när de som blundar här faktiskt är ni. Det är ni som blundar för de satsningar och åtgärder som vi gör i dag. Hur skapas rasism och diskriminering? Jo, genom fördomar och attityder, arbetslöshet, social oro, segregation, utanförskap och ekonomisk kris. Vi försöker motverka att människor blir arbetslösa genom att satsa på utbildning och jobb. Vad har ni för förslag mer än att föreslå att vi ska ha fina dokument och bli medlem i en massa organisationer?

Anförande nr 216

A w a d H e r s i (MP): Tack för de fina orden, men jag efterfrågar att ord och handling ska gå hand i hand. Var finns era förslag? Det är det jag frågar efter. Arba har också fel på en punkt: Rasism handlar inte om ekonomi, utan rasism handlar om ett historiskt förlopp. Det har funnits teorier där man har försökt bevisa att rasism har med vetenskap att göra, så jag tror att du behöver läsa på lite.

Anförande nr 217

C h r i s t i n a E l f f o r s - S j ö d i n (M): Ordförande, fullmäktige! Paul Lappalainen har i två motioner tagit upp frågor som rör Stockholms stads deltagande i internationella samarbetsorganisationer när det gäller att förhindra främlingsfientlighet, diskriminering och rasism. Jag delar helt motionärens åsikt om att främlingsfientlighet måste bekämpas med alla medel och att samarbete måste ske med länder utanför Sverige.

Däremot delar jag inte Paul Lappalainens förslag till lösningar på problemet. Stockholm är medlem av Eurocities vars uppdrag är snarlikt ECCAR:s och har därigenom ett stort internationellt samarbete när det gäller att aktivt arbeta för jämställdhet och mångfald. Arbetet inom staden för att motverka diskriminering är väl integrerat i stadens styrning och följs upp utifrån ECCAR:s fastställda tio åtaganden. Genom olika insatser arbetar staden med samtliga punkter som tas upp i ECCAR:s handlingsprogram.

Jag delar också socialnämndens uppfattning att det inte bör ske någon särskild redovisning av dessa frågor utan att redovisning kan ske genom ordinarie uppföljning. Det gör inte på något som helst sätt dessa frågor mindre viktiga, utan snarare ger det frågorna en naturlig plats på agendan där arbetet mot diskriminering, främlingsfientlighet och rasism får en självklar roll.

I en undersökning som nyligen gjordes på uppdrag av Eurocities, där en grupp representanter från de olika medlemsländerna besökte Stockholms stad förra hösten, framkommer just att Stockholm har kommit mycket långt när det gäller introduktion av svenska språket och olika åtgärder för att möta invandrares behov för att komma

ut på arbetsmarknaden och få en egen försörjning. I rapporten framhåller man till och med att Sverige ligger i framkant och är ett föregångsland för övriga länder.

Mot bakgrund av det seriösa och omfattande arbete som redan sker i staden instämmer vi med de olika remissinstanserna som menar att ett medlemskap i ECCAR inte krävs för att arbeta med frågorna, inte heller att någon särskild redovisning utifrån Europarådets rekommendationer behövs.

Jag yrkar härmed bifall till borgarrådsberedningens förslag att anse motionerna 2010:27 och 2010:29 besvarade.

Anförande nr 218

A w a d H e r s i (MP): Christina säger väldigt mycket självklara saker. Däremot säger hon inte att Stockholm för en tid har ansökt om att bli medlem i den här organisationen och att man har avbrutit ansökan och tagit tillbaka den. Vad gjorde man för bedömning då? Varför tog ni tillbaka den?

När det gäller Eurocities har de en helt annan inriktning. Deras inriktning är ekonomi, klimat och inkludering, men det har ingenting med rasism att göra. Eurocities handlar dessutom bara om europeiska städer, medan UNESCO:s koalition av städer mot rasism handlar om hela världen, från Nordamerika, Latinamerika, Afrika och arabländerna. Varför missa den möjligheten, Christina?

Anförande nr 219

C h r i s t i n a E l f f o r s - S j ö d i n (M): Vi har bedömt att medlemskapet i Eurocities rymmer de åtgärder som behövs för att motverka rasismen inom staden. Vi har också bedömt att fler samarbetsorgan inte gör arbetet mer seriöst; tvärtom kan man riskera att frågan hamnar på olika bord och därmed blir än mer osynlig.

Att delta i fler organisationer tror inte jag gör det här arbetet mer viktigt än det som görs i dag, utan det sker ett väldigt viktigt arbete som vi ska vara stolta över när man till och med lyfter fram Sverige som ett av föregångsländerna i detta.

Anförande nr 220

F r i d a J o h a n s s o n M e t s o (FP): Nej, vi gör verkligen inte nog för att motverka rasismen och främlingsfientligheten i Stockholms stad eller i Sverige för den delen. Vi gör definitivt inte nog.

Däremot: Att inte bifalla de motioner som ligger på bordet i dag och som vi håller på att behandla är inte samma sak som att säga att vi tycker att det är ointressant. Det är att säga att vi håller med om den intention som finns, och det är därför motionerna är besvarade, men vi håller inte med om de mål och de förslag som finns. För att hårdra det lite: Är det så att ni på er sida sitter och säger att det är rasism att vara för ett integrerat ledningssystem framför att vara för den typ av särlösningar som ni föreslår? Är det verkligen rasism? Är det verkligen rasistiskt eller i varje fall att inte bry som om rasism att säga att ja, vi tycker att det där med långsiktighet och vision 2030 är bättre än de särlösningar ni föreslår i dag?

Det är att göra den här debatten ganska låg. Den motion som faktiskt finns att ta ställning till när det gäller främlingsfientlighet här är Socialdemokraternas och Teres Lindbergs motion som handlar om planen, och den gör rasismen väldigt förenklad. Framför allt brödtexten handlar om prishöjningar på gemensamhetsanläggningar, att vi måste mötas och prata med varandra och bygga ihop staden.

Jag har ingenting emot det, men jag tycker att man gör någonting ledsamt när man säger att rasismen är så enkel. Fördomsfullhet handlar inte om att vi måste träffas mer och så kommer vi på att alla är trevliga och mysiga. Fördomsfullhet är något mycket värre. Det är att ha en fördom mot en individ för att den personen kommer just från en specifik grupp, och man bryr sig inte om ifall man har träffat människor som säger att den uppfattningen är fel. Det är det som är definitionen av rasism och fördomsfullhet.

Det handlar inte heller om att man ska träffas. Om vi tittar på länder där det bor mycket invandrare och dit det exempelvis har kommit mycket flyktingar är de rasistiska krafterna faktiskt svagare i många av de länderna, exempelvis Tyskland eller för den delen Sverige, än i Österrike, Danmark eller Norge som har en mycket lägre invandring.

Jag tycker att det är sorgligt att man förenklar i en debatt som är så otroligt svår, och jag tycker att det är tråkigt att Socialdemokraterna gör det.

Andra motioner som ligger här i dag och som jag egentligen hade tänkt gå upp och prata om handlar bland annat, från Miljöpartiet, om att vi ska ta bort religionen i skolan. Men utifrån diskussionen om ett mer globaliserat samhälle är det väl precis tvärtom? Vi ska väl lära oss mer om varandra, och vi ska väl ha ett förtroende för att våra lärare är professionella nog att vara neutrala?

Jag tycker också att den motion som handlar om nationella minoriteter i skolan visserligen är behjärtansvärd, och jag måste säga att jag instämmer i dagens första inlägg gällande romer, att Sverige och Stockholm gör alldeles för lite. Men den här motionen handlar om att man vill ge skolor ett uppdrag som de inte har bett om, och man vill ge dem bidrag som de hittills inte har behövt. Dessutom vill man hantera det vikande elevunderlaget genom att vika pengar – det är bara så jag kan uppfatta motionen – till elever som inte är där just då. Pengarna till skolan behövs trots allt väldigt mycket mer där eleverna är, inte för att hålla tomma platser där det elever kanske, eventuellt, söker sig.

Anförande nr 221

E m i l i a B j u g g r e n (S): Det känns lite konstigt att ta den här debatten mot Frida Johansson Metso, för jag har alltid varit ett stort fan och imponerats av ditt engagemang i de här frågorna och det arbete som du driver.

Den här gången förstår jag dock inte riktigt hur du landar. Det är klart att det måste vara ett integrerat arbete i all stadens verksamhet, men det här är precis som i kvinnofredsprogrammet, där man ser att det här är en så pass viktig fråga att vi inte kan låta den falla bara på tjänstemännen, utan vi måste ta helhetsansvar och ett helhetsgrepp på frågan och utarbeta en strategi.

Att-satserna handlar om att ha en samlad strategi för arbetet mot rasism och främlingsfientlighet. Det anser inte jag är en så enkel fråga, och jag förstår inte hur Frida Johansson Metso personligen och Folkpartiet kan tycka att detta inte är en nödvändighet.

Anförande nr 222

F r i d a J o h a n s s o n M e t s o (FP): Jag vänder mig egentligen inte emot att göra en strategi. Det är inte det jag vänder mig emot i min argumentation, utan jag vänder mig emot hur ni väljer att argumentera, att ni gör frågan så otroligt enkel i den här motionen. Frågan om en strategi i sig själv är inte helt ointressant, och det har vi pratat om flera gånger tidigare också. Men jag har problem med att ni förenklar och säger att de ledningssystem vi har i dag inte fungerar. Dit har vi inte kommit än. Vi har inte gjort den utvärderingen, och vi har inte gjort utvärderingen av den nya diskrimineringslagen.

Jag tycker att den här frågan är jätteviktig. Jag är uppe just nu, därför att jag tycker att ni förenklar debatten.

Anförande nr 223

A w a d H e r s i (MP): Frida, du säger att ni inte gör tillräckligt när det gäller arbetet mot diskriminering. Då vill jag fråga vad ni gör som är tillräckligt. Det som är genomgående i den här debatten från er sida är att ni upprepar väldigt mycket självklarheter. Var är era förslag? Vad vill ni göra? Säger ni bara att nej, vi har inga förslag, vi är nöjda med hur situationen är? Är det det svar du vill lämna till dem som lyssnar på den här debatten?

Anförande nr 224

F r i d a J o h a n s s o n M e t s o (FP): Nej, tvärtom. Vad jag säger i grund och botten är att man måste ta den här frågan på väldigt stort allvar. Det gör inte de motioner som ligger just nu, utifrån de förutsättningar vi har. Jag tror precis som i den socialdemokratiska motionen att jämlikhet är en förutsättning för ett antirasistiskt samhälle; jag tror att det är otroligt viktigt. Men ni väljer att tolka vårt besvarande av motioner som att vi är emot att man ska ha ett jämlikt samhälle, när vi snarare säger att vi har andra mål. Vi har en arbetslinje som vi driver för att fler människor ska komma i arbete. Det tycker vi är till för att uppnå jämlikhet i samhället. Vi har en skolpolitik som gör att elever inte hoppar av utan att skoltrötta elever blir kvar. Det tycker vi är en väg till jämlikhet.

Jag tycker att det är väldigt tråkigt att ni förenklar debatten så fruktansvärt.

Anförande nr 225

E w a S a m u e l s s o n (KD): Det passade bra när Frida avslutade med det här med att förenkla debatten, för jag känner lite att det är som i den där sången: Allting som ni gör kan jag göra bättre. Här diskuterar man vilka ord som väljs, och säger vi inte de ord som ni säger så gör vi ingenting. Går vi inte med i de organisationer som ni säger är det också negativt.

Jag läser innantill när det gäller jämställdhetsfrågan: Vi ska arbeta för en rekrytering fri från diskriminering. Arbetsförhållanden ska lämpa sig för alla, oavsett bakgrund. Trakasserier ska motverkas och förebyggas. Lönepolitiken ska vara jämställd och jämlik. Vi ska utveckla metoder i syfte att synliggöra, bryta och motverka diskriminering med tydligt uppsatta mål och årlig uppföljning. Vi ska fördela resurser rättvist med beaktande av diskrimineringsgrunderna. Vi ska verka för att bryta traditionella yrkesval ur ett könsperspektiv och analysera förändringsförslag ur ett genus- och mångfaldsperspektiv.

Det är vad vi säger. Sedan kan ni ha synpunkter på det ordvalet, men det är det vi arbetar för här i staden och som årligen ska följas upp. Det är möjligt att uppföljningarna behöver göras ännu tydligare, men det är en väldigt tydlig inriktning åt vilket håll vi vill arbeta.

Sedan är det intressant när man diskuterar fördomar och rasism. Det handlar ofta om människor från andra länder, och det är etniska förtecken. Men det handlar också väldigt mycket om svenskar och fördomar mellan olika grupper inom det egna landet. Det handlar ytterst om vars och ens människosyn. Det handlar inte om att vi kommer från olika ställen eller om vi är födda svenskar, utan det handlar om hur vi ser på varandra i det dagliga arbetet, i det dagliga mötet. Det är dessa attityder som vi måste arbeta med ständigt. Där kan tyvärr, återigen och som jag har sagt tidigare, inte vi slå klubban i bordet här och besluta att det ska förändras.

Vi har alla ett ansvar. Vi politiker har ett ansvar, men kom inte och säg att vi inte är tydliga i det arbetet som vi vill utföra när det gäller jämställdhetsfrågorna!

Anförande nr 226

Y v o n n e R u w a i d a (MP): Den offentliga sektorn domineras av kvinnor, och där är personalpolitiken oerhört viktig för att främja jämställdhet. En av de viktigaste sakerna där handlar om lönenivåerna i relation till andra yrken, där lönenivån i offentlig sektor är lägre än för liknande yrken i privat sektor. Det handlar också om rätten till heltid.

Jag undrar: När det gäller personalpolitiken har ni infört en princip där man inte ersätter för ökade lönekostnader i lönepolitiken, utan man skapar både för låga lönehöjningar och en arbetsmiljö som gör att det blir färre och färre på arbetsplatsen. Det främjar inte jämställdhet.

Eller tänker ni se till att lika arbete ska värderas lika, att lönenivåerna i offentlig sektor ska motsvara det arbete man utför och att kvinnorna får rätt till heltid?

Anförande nr 227

E w a S a m u e l s s o n (KD): Yvonne Ruwaida vet mycket väl att arbetet för att de som önskar heltid också ska kunna få det påbörjades redan under den förra mandatperioden, och det fortsätter framåt.

Under Alliansens tid vid makten har den stora gruppen som framför allt ligger under Kommunal fått de största löneökningarna på lång tid. Vi är inte färdiga med den diskussionen ändå, men så stora löneförhöjningar har de aldrig fått tidigare.

Anförande nr 228

M å n s A l m q v i s t (V): Ordförande, fullmäktige! Jag skrev upp mig på talarlistan för ganska länge sedan apropå motionen om minoriteters ställning i skolan. Den här motionen av Roger Mogert var det återremiss på för ett tag sedan, och jag tycker faktiskt att det nya svaret har blivit betydligt bättre, så återremissen hade en betydelse.

Fortfarande finns det dock en skillnad. Vi kan se det i svaren. Bland annat judiska församlingen lyfter fram behovet av en sådan här lösning, och jag kan också se behovet hos minoriteter som kanske inte har samma behov som judiska församlingen men på andra sätt har svårare att hävda sin särart. Det finns alltså många skäl till varför det vore bättre att bifalla motionen. Därför yrkar jag bifall till Vänsterpartiets förslag som innebär bifall.

När det gäller motionen om religionsutbildning som en kvarleva från statskyrkans tid är vi inte riktigt på linjen i den motionen, utan vi tycker tvärtom att det finns mycket i dag som talar för att religionsutbildning är viktigare än någonsin. På den punkten stöder vi majoritetens förslag som innebär avslag.

Anförande nr 229

K a j N o r d q u i s t (S): Ordförande, ledamöter, åhörare! Det är kanske inte så mycket trängsel på läktaren längre, men folk kanske sitter framför nätet där hemma.

Jag vill först tacka Paul Lappalainen för att det kom en rad intressanta motioner som ger upphov till bra diskussioner. Jag tänkte ta upp det här med religionsundervisningen. Jag instämmer helt och hållet i majoritetens synpunkt att vi ska avslå förslaget. Jag tror att om man ska kunna förklara någonting för människor så måste man förstå innan man förklarar, annars kan man inte förklara någonting. För inte så länge hade jag torgmöte och träffade människor i Vällingby centrum. Jag pratade med en kvinna som fram till mig och berättade att hon mådde väldigt dåligt i Sverige, i den svenska diktaturen som hon hade levt i.

Det jag vill säga med det är att om man nu så fullständigt har missat i vilket land man lever så finns det inga möjligheter att begripa någonting heller. Man måste ha lite koll på hur den svenska kulturen och den svenska historien ser ut. Med anledning av det har religionen en stor betydelse. Den har haft en stor betydelse i vår svenska historia tidigare. Den har en större och växande betydelse i det Stockholm som växer fram nu, ett mångkulturellt Stockholm där det finns många människor för vilka religionen är en viktig del av deras liv. Det gäller inte för mig personligen men för många andra.

Det måste vara skolans uppgift att ge de intellektuella verktygen och instrumenten för att förstå sin samtid, för att kunna förstå hur andra människor tänker. Alla

människor tänker inte likadant. Det finns människor som tänker helt annorlunda och som absolut tänker bra, även om de inte tänker som just jag tänker.

Det här är grunden för tolerans och pluralism, och det är det vi måste stå för. Det hände hemska saker i Norge förra året som visar på precis raka motsatsen – när folk inte har kunskap, när rasismen, intoleransen och våldet växer fram. Det här måste vi stoppa, och ur den synvinkeln vore det livsfarligt om vi skulle ta bort religionsundervisningen och med den möjligheterna att fundera över etiska frågor, över livsåskådningsfrågor eller till och med begripa varför man *inte* tror på någonting. Det kan vara väldigt bra att fundera på vad det är jag *inte* tror på.

Å andra sidan finns en annan tendens, och det är att vi ser i Stockholm att det växer fram skolor där man bara pläderar för endast en åsikt. Det är naturligtvis inte bra, utan det måste vara en skola där man faktiskt lär ut vad olika religioner står för. Det är den enda chansen för att vi ska klara av ett mångkulturellt Stockholm och kunna leva i en globaliserad värld.

Anförande nr 230

Y v o n n e R u w a i d a (MP): Att motverka diskriminering är inte lätt. Om vi vill ha ett Stockholm där alla människor har samma möjligheter att leva ett bra liv, samma möjligheter att få ett jobb, samma möjligheter att leva ett tryggt liv och samma möjlighet att få bostad behöver man göra väldigt många olika insatser. Det här rör väldigt många olika områden.

Vi behöver också tänka lite nytt. Jag har väldigt länge drivit att man i samband med offentlig upphandling ska försöka se till att människor som är långtidsarbetslösa får ett arbete. Många av dem är nya svenskar. Svenska Bostäder lyssnade, efter en lång diskussion jag hade med dem, och införde någonting i Järva som är ganska okänt men som jag är väldigt stolt över, nämligen att man vid entreprenader har en diskussion med bolagen och säger: Hör ni, vill inte ni vara med och ta ett socialt ansvar för vår framtid? Vill inte ni vara med och ge långtidsarbetslösa på Järva ett arbete när vi upprustar?

Det här är ett aktivt arbete som har förts på Järva. Man har erbjudit företagen att stå för den utbildning som krävs. Det kan vara en byggtutbildning, det kan vara en utbildning där man jobbar till exempel i butik, det kan vara en utbildning för att bli vakt. Det finns väldigt många olika saker. Man har i dag anställt närmare 200 långtidsarbetslösa Järvabor, och det är alltså inte staden som har anställt dem, utan det är de bolag som finns på entreprenad till Svenska Bostäder.

Den här modellen som Svenska Bostäder har drivit borde alla bolag och nämnder jobba med. Det är ett aktivt arbete för att se till att få en stad som är fri från diskriminering och där människor faktiskt får det som ni pratar om, nämligen komma in på arbetsmarknaden, vilket är väldigt svårt. Tyvärr har detta fastnat här i Stadshuset.

Min fråga är: Ska ni inte använda den här goda praxisen från Svenska Bostäder som påminner om den modell som man jobbar med i Södertälje där Södertälje och PEAB samarbetar och gör precis samma sak – anställer långtidsarbetslösa när man bygger

nya bostäder? Där är det inte upprustning det handlar om. Med den typen av aktiv politik kan vi faktiskt göra skillnad. Det staden behöver göra är att vara mer aktiv i sin personalpolitik, mer aktiv i sina upphandlingar, mer aktiv i sitt sociala hantelande. Vi behöver en gemensam strategi som är tydlig där vi kan visa på att det är precis det här vi gör! Visst ska det vara integrerat, men det ska vara tydligt.

Tyvärr upplever jag att er ambitionsnivå är för låg, men försök tänk framåt och se dessa möjligheter att få en stad med mindre diskriminering och där fler människor får chansen till ett arbete. Möjligheten finns om ni tar den!

Anförande nr 231

Sara Pettigrew (MP): Jag tänkte fortsätta prata lite om jämställdhetsanalyser, för jag tycker inte att jag har fått jättebra svar under kvällen.

I dagarna har vi i nyheterna sett att man har gjort en genusanalys av hur pengarna fördelas mellan olika sporter – ridning, ishockey, fotboll och så vidare. Man har sett att det är väldigt olika hur pengarna fördelas, vilket jag tyckte var jätteintressant att se. Det bevisar på något sätt också att det är först när vi tar på oss de där glasögonen som vi kan se mönstren på ett bra sätt. Vi kan förstås skylla på idrottsrörelsen, men vi måste även ta vårt ansvar som politiker, och då anser vi i Miljöpartiet att vi behöver bättre verktyg än vi har i dag för att kunna ta detta ansvar.

Ni hänvisar i svaret och i debatten flera gånger till att vi kan sköta det här arbetet genom det ledningssystem vi har i dag. Det är så klart väldigt smidigt om man kan göra det, men då tänkte jag att jag skulle kika lite på hur det egentligen ser ut. Jag tittade därför just på idrotten, för jag är inte så bekant med just de politikområdena. När jag letade där hittade jag en skrivning där det stod att minst hälften av nyinvesteringarna ska gynna flickors och kvinnors idrottande. Men när jag tittade på indikatorerna så hittade jag inte några indikatorer som var könsuppdelade på något sätt. Då tänker jag att det kanske är jag som inte hittar dem, helt enkelt, och ni får jättegärna hjälpa mig om jag är ute och snurrar helt fel.

Ska vi annars tolka det här som att ni kommer att vilja jobba med könsuppdelade indikatorer framöver? Eftersom ni säger att det här ska skötas genom ledningssystemen vill vi jättegärna se vart det kommer att leda.

Vi kan också diskutera sådana saker som hur man jobbar kvalitativt med detta. Att gynna flickors och kvinnors idrottande, handlar det om vissa sporter eller handlar det om att vi mäter individer för att faktiskt se vad man utövar för sport för att kunna rikta våra åtgärder? Vad ska vi ha för hjälp för att få de här glasögonen på oss? Hur ska vi kunna få det här ledningssystemet att bli bättre? Jag skulle jättegärna vilja ha svar på det, men det verkar inte som om jag får upp så många i talarstolen.

Anförande nr 232

Åsa Jernberg (MP): Vi i oppositionen har fått en hel del kritik i den här debatten för att vi inte har några förslag. Men hela det här motionspasset handlar ju om just förslag. Vi har ett antal motioner här som ni i majoriteten inte vill bifalla.

Oppositionen föreslår att vi ska gå med i den europeiska koalitionen av städer mot rasism. Majoriteten säger nej.

Oppositionen föreslår att vi ska ta fram en strategi för hur staden med gemensamma krafter ska arbeta mot främlingsfientlighet och rasism. Majoriteten säger nej.

Oppositionen föreslår att stadsledningskontoret ska få i uppdrag att redovisa hur staden arbetar för att motverka rasism och diskriminering. Majoriteten säger nej.

Oppositionen vill att vi ska göra jämställdhetsanalys och jämställdhetsbokslut. Majoriteten säger nej – utan att ha ett enda mål eller en enda indikator som berör jämställdhet i sin budget.

Jag tycker inte att det är oppositionen som står utan förslag här i dag. Jag tycker att det är majoriteten. Majoriteten står här helt utan förslag, illa dolt bakom formuleringar om att ni är upprörda över att vi i oppositionen säger att det görs för lite, illa dolt bakom formuleringar såsom att vi politiker inte ska hålla på med fina dokument. Men det är klart att vi ska hålla på med fina dokument, viktiga dokument! Det är så vi styr staden. Det är dokument som är de politiska verktygen. Det är så vi driver utvecklingen framåt: genom att fatta beslut om viktiga dokument och viktiga åtgärder.

Vi står här med förslagen, men vad gör majoriteten? Vad gör majoriteten för att minska rasism och främja jämställdhet och lika rätt?

Anförande nr 233

Borgarrådet E d h o l m (FP): Vi diskuterar de motioner som ligger på bordet. Vad föreslår då Miljöpartiet? Jo, att vi ska avskaffa religionsundervisningen i våra skolor! Med förlov sagt, på vilket sätt minskar det rasism och främlingsfientlighet?

Miljöpartiet föreslår att vi ska gå med i ännu en internationell organisation. Ja, det kanske vi ska göra så att vi politiker kan åka runt och slå oss för bröstet och säga att nu är vi med i en organisation till. Det kommer att göra jättestor skillnad när det gäller den främlingsfientlighet och rasism som faktiskt finns i Stockholm.

Ni målar upp en bild av att allting är förfärligt i den här staden. Men Stockholm är en stad som tusentals människor söker sig till varje år, just för att Stockholm upplevs som en öppen stad, en stad där man kan vara sig själv, där man faktiskt kan få jobb oavsett hudfärg, där man kan vara homosexuell utan att bli förföljd. Vi pratar om en av världens mest öppna städer, men vi tror inte att avskaffandet av religionsundervisningen är det som löser de problem som finns.

Anförande nr 234

Å s a J e r n b e r g (MP): Jag tycker att det är fantastiskt att vi har en så fin stad, och om jag tolkar skolborgarrådet rätt betyder det att vi inte behöver göra någonting – Stockholm är ju så fantastiskt fint och alla vill bo här.

Jag delar inte den uppfattningen. Jag delar inte uppfattningen att vi någonsin kan slå oss till ro och låta bli att genomföra förbättringar som kan driva utvecklingen framåt. Vi är inte i mål. Vi lever i en stad där det finns rasism och främlingsfientlighet, och då duger det inte att säga att människor vill bo här och att vi därför inte behöver göra någonting.

Det jag också vänder mig emot är att det i debatten gång på gång har framförts att vi inte har några förslag. Det tycker jag är jättekonstigt, för det är ju vi på vår sida som har drivit förslagen och står här och debatterar och vill förändra någonting. Ni i majoriteten säger att det är bra som det är.